

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ Δ.ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ

**«Ανάπτυξη χειμερινού τουρισμού (2000-2010). Μελέτη
περίπτωσης Νομός Αχαΐας»**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΝΤΑΒΕΛΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ

ΠΑΤΡΑ 2013

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ την οικογένειά μου για την οικονομική και ψυχολογική στήριξη που μου παρείχε κατά τη διάρκεια των σπουδών μου και τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ.Παναγόπουλο για την καθοριστική του συμβολή στην εκπόνηση της πτυχιακής μου εργασίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο	8
-Εισαγωγή - Παρούσα Κατάσταση Τουρισμού στην Ελλάδα και στον Νομό Αχαΐας-.....	8
1.1 Ο Τουρισμός στην Ελλάδα.....	8
1.2 Εναλλακτικές μορφές τουρισμού	9
1.2.1 Οικοτουρισμός	10
1.2.2 Αθλητικός Τουρισμός	10
1.2.3 Τουρισμός Υγείας	10
1.3 Θρησκευτικός Τουρισμός.....	11
1.3.1 Αγροτουρισμός.....	12
1.4 Υποδομή ελληνικού τουρισμού.....	13
1.5 Εναλλακτικός Τουρισμός στην Ελλάδα	14
1.5.1 Πλεονεκτήματα Επένδυσης στον Εναλλακτικό Τουρισμό	14
1.6 Η συμβολή του τουρισμού στην ελληνική οικονομία το 2010	15
1.7 Ο Νομός Αχαΐας	15
1.7.1 Τουριστική δραστηριότητα στον Νομό Αχαΐας.....	17
1.8 Ο χειμερινός τουρισμός στην Ελλάδα.....	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο	20
-Χειμερινός Τουρισμός και τουριστικοί προορισμοί-.....	20
2.1 Χειμερινός Τουρισμός.....	20
2.1.1 Τουρισμός Παραχείμασης.....	20
2.2 Καταφύγια	21
2.2.1 Καταφύγια Κεντρικής και Νότιας Ελλάδας.....	23
2.3 Παναχαϊκό όρος.....	24
2.4 Χειμερινοί Τουριστικοί Προορισμοί.....	25
2.4.1 Λίμνη Πλαστήρα	25
2.4.2 Ελάτη Τρικάλων.....	25
2.4.3 Καρπενήσι	25
2.4.4 Ελατοχώρι Πιερίας	26
2.4.5 Βυτίνα.....	26
2.4.6 Λουτρά Ποζάρ.....	26
2.4.7 Το Πήλιο	27
2.4.8 Αράχωβα	27
2.4.9 Το Μέτσοβο	28
2.5 Πορεία αλλοδαπού χειμερινού τουρισμού	28

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο	30
-Τουριστικές υποδομές στον νομό Αχαΐας την περίοδο 2000-2010	30
Χαρακτηριστικά Χειμερινού Τουρισμού-.....	30
3.1 Τουρισμός στην Αχαΐα – Συγκριτικό πλεονέκτημα του Νομού.....	30
3.2 SWOT analysis Νομού Αχαΐας	31
3.3 Ξενοδοχειακό δυναμικό νομού Αχαΐας	35
3.4 Εποχικότητα Τουριστικών Αφίξεων	38
3.5 Χαρακτηριστικά Χειμερινού Τουρισμού	42
3.6 Προβλήματα Ελληνικής Χιονοδρομίας.....	43
3.6.1 Η παρούσα κατάσταση.....	43
3.7 Επιτυχίες του συναγωνισμού.....	44
3.8 Χειμερινά Σπορ – Δραστηριότητες	46
3.8.1 Χιονοδρομία (Ski).....	46
3.8.2 Πεζοπορία	48
3.8.3 Ορεινή Πεζοπορία (Trekking).....	50
3.8.4 Ορεινή Ποδηλασία (Mountain Biking).....	50
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο	53
-Ανάπτυξη Χειμερινού Τουρισμού στην Ελλάδα και στον νομό Αχαΐας-.....	53
4.1 Η ανάπτυξη της Π.Δ.Ε μέσα από τον τουρισμό	53
4.2 Ανάπτυξη του Χειμερινού Τουρισμού	54
4.3 Χειμερινή Τουριστική Ανάπτυξη στην Περιφέρεια	56
4.4 Μορφές Τουρισμού προς ανάπτυξη στον νομό Αχαΐας.....	57
4.4.1 Ορεινός τουρισμός- Χειμερινών Σπορ.....	57
4.4.2 Θαλάσσιος Τουρισμός.....	58
4.4.3 Θρησκευτικός τουρισμός	58
4.4.4 Αρχαιολογικός τουρισμός/ μορφωτικός /πολιτιστικός τουρισμός.....	59
4.4.5 Οικολογικός τουρισμός.....	60
4.4.6 Συνεδριακός τουρισμός.....	62
4.5 Προγράμματα- δράσεις για την ανάπτυξη ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού.....	63
4.6 ΠΕΠ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2000-2006(τουρισμός και λοιπές υποδομές)	64
4.6.1 Μέτρα άξονα Προτεραιότητας II Πολιτιστική-Τουριστική Ανάπτυξη. 65	
4.7 Χειμερινός τουρισμός στα Βαλκάνια	68
4.8 Άλλες Μορφές Τουρισμού στην υπηρεσία του Χειμερινού Τουρισμού. 69	
4.9 Η ανάπτυξη του Συνεδριακού Τουρισμού στην Ελλάδα.....	70

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	73
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	75
ΑΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ.....	75

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Ελλάδα αποτελεί κορυφαίο τουριστικό προορισμό παγκοσμίως. Την τελευταία δεκαετία(2002-2012), ο αριθμός των τουριστών αυξάνεται σταθερά. Το 2004, 14,2 εκατομμύρια άτομα επισκέφθηκαν την Ελλάδα, αριθμός που αυξήθηκε σε 17 εκατομμύρια το 2008 και αναμένεται ότι οι επισκέπτες θα αυξηθούν σε 20 εκατομμύρια στα επόμενα χρόνια, σχεδόν το διπλάσιο του πληθυσμού της χώρας.

Η Ελλάδα κατατάσσεται ανάμεσα στους κορυφαίους 10 τουριστικούς προορισμούς για το 2010 σύμφωνα με τη Lonely Planet και επίσης βρίσκεται στη δεύτερη θέση σύμφωνα με τα Telegraph Travel Awards 2008 της Αγγλίας στην κατηγορία της Καλύτερης Ευρωπαϊκής Χώρας . Ο συνεχώς αυξανόμενος αριθμός τουριστών καθώς το προφίλ του σημερινού ταξιδιώτη, απαιτούν διαφοροποίηση και εμπλουτισμό του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος της χώρας μας καθώς και την ανάπτυξη αντίστοιχης υποδομής. Οι επενδυτές μπορούν να βρουν στην Ελλάδα ένα μεγάλο εύρος ευκαιριών, πρόσφορο έδαφος για νέες επενδύσεις και μερικές από τις ομορφότερες τοποθεσίες στον κόσμο.

Η Ελλάδα διαθέτει περισσότερα από 15.000 χιλιόμετρα παραλίας, 190.000 ακτές και 6.000 μεγάλα και μικρότερα νησιά. Οι επισκέπτες ανακαλύπτουν ποικίλες επιλογές σε τομείς όπως η ιστιοπλοΐα και οι κρουαζιέρες, τα ταξίδια κινήτρων και τις αποδράσεις σαββατοκύριακου, που παρουσιάζουν νέες ευκαιρίες σε εξειδικευμένες (niche markets) και ελκυστικές αγορές. Παρθένες παραλίες, επιβλητικά βουνά, πλούσια ιστορία και παραδόσεις, θεαματικά τοπία και φημισμένη φιλοξενία είναι τα στοιχεία που προσελκύουν επισκέπτες από όλο τον κόσμο στον τόπο που γεννήθηκε η δημοκρατία.

Το μεσογειακό κλίμα της Ελλάδας είναι ιδανικό για τουρισμό καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Σήμερα μία από τις βασικές προτεραιότητες της Ελληνικής Πολιτείας είναι να δημιουργήσει μία δυναμική και βιώσιμη τουριστική υποδομή για όλες τις εποχές του χρόνου που θα ανταποκρίνεται στις προκλήσεις του 21ου αιώνα. Βασικός άξονας της αναπτυξιακής πολιτικής είναι η δημιουργία της κατάλληλης ανωδομής και υποδομής για την ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού. Στην παρούσα εργασία θα ασχοληθούμε με την ανάπτυξη της εναλλακτικής μορφής του χειμερινού τουρισμού επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον μας στην περίπτωση του Νομού Αχαΐας την περίοδο 2000-2010.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στην πτυχιακή εργασία που εκπονήσαμε, ασχοληθήκαμε με μια μορφή εναλλακτικού τουρισμού που αποτελεί σημαντική συνιστώσα τον ελληνικού τουρισμού, του χειμερινού. Ο τουρισμός στην Ελλάδα αποτελεί τον βασικό πυλώνα της οικονομίας και κάθε χρόνο γίνονται προσπάθειες για την βελτίωσή του σε επίπεδο ποιότητας κυρίως. Κατά τους θερινούς μήνες στην Ελλάδα, απαντάται τεράστια τουριστική κίνηση, με αποτέλεσμα όλο το βάρος των ενεργειών της ελληνικής αναπτυξιακής στρατηγικής να έχει επικεντρωθεί στο συγκεκριμένο χρονικό διάστημα του έτους.

Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια γίνεται ολοένα και πιο επιτακτική η ανάγκη για να βελτιωθούν διάφορες μορφές εναλλακτικού τουρισμού, ώστε η ελληνική οικονομία να καρπώνεται οικονομικά οφέλη καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Έτσι, αξιοποιώντας το ηπειρωτικό κομμάτι της χώρας στο οποίο συναντάμε ορεινούς όγκους, που προσφέρουν πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού κατά τους χειμερινούς μήνες, ο ελληνικός τουρισμός δύναται να γιγαντωθεί ακόμα περισσότερο.

Στο κεφάλαιο 1^ο στην παρούσα εργασία θα κάνουμε μια εισαγωγή, μικρή αναφορά στην παρούσα κατάσταση τουρισμού στην χώρα γενικότερα και στον χειμερινό τουρισμό. Στο κεφάλαιο 2^ο θα ασχοληθούμε με τον χειμερινό τουρισμό και τις υποδομές στον νομό Αχαΐας, ενώ στο κεφάλαιο 3^ο θα επικεντρωθούμε στην τουριστική κίνηση 2000-2010 στον νομό Αχαΐας τους χειμερινούς μήνες(Νοέμβριος-Φεβρουάριος).

Τέλος, στο κεφάλαιο 4^ο, θα αναφέρουμε τις προοπτικές ανάπτυξης του χειμερινού τουρισμού στον νομό Αχαΐας και στο τελευταίο κεφάλαιο θα καταλήξουμε με τα συμπεράσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

-Εισαγωγή - Παρούσα Κατάσταση Τουρισμού στην Ελλάδα και στον Νομό Αχαΐας-

1.1 Ο Τουρισμός στην Ελλάδα

Ο τουρισμός αποτελεί το 18% του ΑΕΠ της Ελλάδας, απασχολεί περισσότερα από 900.000 άτομα και είναι η μεγαλύτερη πηγή άδηλων πόρων της χώρας (36% το 2007). Σήμερα (2012), λειτουργούν περισσότερα από 9.000 ξενοδοχεία στην Ελλάδα. Το γεωγραφικό εύρος των τουριστικών προορισμών είναι ιδιαίτερα μεγάλο, εξαιτίας του γεγονότος ότι η Ελλάδα διαθέτει πάνω από 6.000 μεγάλα και μικρότερα νησιά. Επιπλέον, η μεγάλη ποικιλία σε φυσικά τοπία, ο μεγάλος αριθμός ιστορικών μνημείων και χωριών και η δυνατότητα πολλών δραστηριοτήτων υποδηλώνουν ότι οι ευκαιρίες ουσιαστικά είναι απεριόριστες.

Το 85% περίπου των επισκεπτών έρχονται από τη Δυτική Ευρώπη: 21,2% από το Ηνωμένο Βασίλειο, 17,5% από τη Γερμανία, 8,8% από την Ιταλία, 5,3% από τη Γαλλία, 5,2% από την Ολλανδία και 7,5% από σκανδιναβικές χώρες. Επιπλέον, αυξάνονται όλο και περισσότερο οι επισκέπτες από την Ανατολική Ευρώπη και την Κίνα. Παρόλο που η χώρα διαθέτει άρτια τουριστική υποδομή, η Ελλάδα έχει θέσει ως στόχο να αναπτύξει περαιτέρω τις τουριστικές της δυνατότητες και να αποτελέσει προορισμό διακοπών για όλο το χρόνο. Το μεσογειακό κλίμα της χώρας είναι ιδανικό για δραστηριότητες, όπως γκολφ και οδοιπορία, και εκτιμάται ότι ένα εκατομμύριο Ευρωπαίοι θεωρούν την Ελλάδα ως υποψήφιο προορισμό δεύτερης κατοικίας.

Σήμερα, το 70% των επισκέψεων λαμβάνει χώρα κατά την περίοδο μεταξύ Μαΐου και Οκτωβρίου, ενώ οι επισκέπτες συγκεντρώνονται κυρίως στην Κρήτη (21% των συνολικών κλινών), στα Δωδεκάνησα (17%), στα Επτάνησα (12%), στην Αττική (9%), στη Χαλκιδική (6,5%) και στις Κυκλάδες (6%). Υποτομείς του τουρισμού οι οποίοι παρουσιάζουν επενδυτικό ενδιαφέρον είναι τα θέρετρα ολοκληρωμένης τουριστικής ανάπτυξης κατοικιών δεύτερης κατοικίας, γήπεδα γκολφ, ο αθλητικός τουρισμός, ο τουρισμός υγείας και ευεξίας, η αναβάθμιση και κατασκευή νέων μαρίνων, τα συνεδριακά κέντρα, η ανάπτυξη αγροτουριστικών προϊόντων, ο θρησκευτικός τουρισμός, τα ιαματικά κέντρα και κέντρα θαλασσοθεραπείας, ο γαστρονομικός τουρισμός και πλήθος θεματικών επιλογών σχετικά με την πολιτισμική και ιστορική κληρονομιά της Ελλάδας¹.

Σε γενικές γραμμές, τα ξενοδοχεία στην Ελλάδα είναι μικρά σε μέγεθος. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι το μέσο μέγεθος του Ελληνικού ξενοδοχείου είναι 76 κλίνες.

¹ Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού και Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος

Τα περισσότερα ξενοδοχεία στην Ελλάδα εντάσσονται στην κατηγορία των καταλυμάτων 1 και 2 αστερών, που σημαίνει ότι υπάρχουν μεγάλα περιθώρια για τους επενδυτές να δημιουργήσουν ξενοδοχειακές μονάδες 4 και 5 αστερών. Σύμφωνα με το Greek Hotel Branding Report, τα επώνυμα ξενοδοχεία στην Ελλάδα αποτελούν το 4% στο σύνολο των ξενοδοχείων και το 19% στη συνολική διαθεσιμότητα κλινών, ενώ σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες το ποσοστό αυτό κυμαίνεται μεταξύ 25 και 40%.

Ξενοδοχειακές αλυσίδες που λειτουργούν ως δικαιοπάροχοι (franchisors) θα ανακαλύψουν ότι υπάρχουν πραγματικά ελκυστικές ευκαιρίες στην ίδρυση ξενοδοχείων 2,3 και 4 αστερών.

1.2 Εναλλακτικές μορφές τουρισμού

Ανταποκρινόμενη στην διεθνή τάση για διεύρυνση και διαφοροποίηση του τουριστικού της προϊόντος, τα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα προσφέρει ελκυστικά πακέτα και υπηρεσίες εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Με την βοήθεια σημαντικών κρατικών επενδυτικών κινήτρων οι επιχειρηματίες δημιουργούν υποδομές και υπηρεσίες σχετικές με τον τουρισμό υγείας, τον θρησκευτικό τουρισμό, τον γαστρονομικό τουρισμό, τον αθλητικό τουρισμό και τον οικοτουρισμό και αγροτουρισμό.

Σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες, ένα σημαντικό ποσοστό (άνω του 25%) ευκατάστατων με υψηλό μορφωτικό επίπεδο Ευρωπαίων ταξιδιωτών αναζητούν πρωτότυπες βιωματικές εμπειρίες και τουριστικές υπηρεσίες πέρα από το τρίπτυχο ήλιος, θάλασσα, φιλοξενία.

Η Ελλάδα μπορεί να προσφέρει πληθώρα τέτοιων εμπειριών εκμεταλλευόμενη την ποικιλότητα των τοπίων της, τους φυσικούς της πόρους, τον πολιτισμικό και ιστορικό της πλούτο, καθώς και την παράδοση, τα ήθη και τα έθιμά της. Όλα τα προηγούμενα, συνδυασμένα με νεωτεριστική επιχειρηματικότητα, μπορούν να αναδείξουν πρωτότυπες κερδοφόρες επενδυτικές ευκαιρίες.

Πλεονέκτημα των εναλλακτικών μορφών τουρισμού είναι η δυνατότητα τους να προσελκύουν τουρίστες καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου με αποτέλεσμα να δημιουργείται μια σταθερή πηγή εσόδων και απασχόλησης.

Τα πλεονεκτήματα Επένδυσης στον Εναλλακτικό Τουρισμό είναι τα εξής:

- Ποικίλο φυσικό περιβάλλον εξαιρετικής ομορφιάς
- Αυξανόμενη ζήτηση για νέες τουριστικές εμπειρίες οδηγούν σε ευόιωνες προοπτικές ανάπτυξης
- Εξαιρετικός πολιτισμικός και ιστορικός πλούτος
- Αναπτυγμένη υφιστάμενη τουριστική υποδομή η οποία μπορεί να λειτουργήσει συμπληρωματικά και να υποστηρίξει προϊόντα εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Ελλάδα: Ένας παγκοσμίως αναγνωρίσιμος προορισμός

Στόχος της Τουριστικής Στρατηγικής της χώρας μας είναι να μετατρέψει τον πλούτο των πόρων της σε πρότυπα, μοναδικά τουριστικά προϊόντα με την σύμπραξη Ελλήνων και ξένων επενδυτών.

Προκειμένου να εξυπηρετήσει την στρατηγική της αυτή, η Ελληνική κυβέρνηση έχει θέσει ως προτεραιότητά της και ενθαρρύνει την ανάπτυξη τουριστικής υποδομής νέων μορφών εναλλακτικού τουρισμού οι οποίες συμπληρώνουν το παραδοσιακό τουριστικό προϊόν της χώρας. Η Ελλάδα προσελκύει ετησίως περισσότερους από 17 εκατομμύρια επισκέπτες.

1.2.1 Οικοτουρισμός

Η Ελλάδα με τα μαγευτικά τοπία της και ένα πλήθος μοναδικών οικοσυστημάτων όπως οι προστατευόμενες περιοχές Ramsar, αγροτικά τοπία, επιβλητικά βουνά και αμόλυντα ποτάμια, παρέχει μοναδικές ευκαιρίες για την ανάπτυξη οικοτουριστικών εμπειριών. Αυτή η ραγδαία αυξανόμενη, αγορά υπόσχεται σημαντικές αποδόσεις και υποστηρίζεται αμέριστα από την Ελληνική κυβέρνηση με την παροχή ελκυστικών κινήτρων.

1.2.2 Αθλητικός Τουρισμός

Ο τόπος που έφερε στον κόσμο τους Ολυμπιακούς Αγώνες και το 2004, διοργάνωσε από τους πιο επιτυχημένους Ολυμπιακούς Αγώνες στα χρονικά, είναι ιδανικός για την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού. Από ιστιοπλοΐα και εξερεύνηση σπηλαίων, μέχρι οδοιπορία και αλεξίπτωτο πлагιάς, η Ελλάδα είναι σε θέση να προσελκύσει λάτρεις των σπορ από όλο τον κόσμο, οι οποίοι έχουν τη δυνατότητα να ασχοληθούν με ποικίλες δραστηριότητες, ενώ παράλληλα θα απολαμβάνουν τα φυσικά θέλγητρα της χώρας, από θεαματικά τοπία μέχρι μαγευτικές παραλίες.

- Επιτυχή Παραδείγματα
 - To Euroleague Final 4 Athens 2007
 - To 2009 Athens CSI2*-W (Equestrian) international
 - To WRC Acropolis Rally of Greece (ετήσιο)
 - To Athens Grand Prix Tsikliria (εντάσσεται στο πλαίσιο του IAAF Grand Prix)
 - Η ετήσια Aegean Regatta

1.2.3 Τουρισμός Υγείας

Η Ελλάδα φημίζεται για τους άριστους γιατρούς της και τους επαγγελματίες υγείας, που σπουδάζουν και εξειδικεύονται σε μερικά από τα καλύτερα πανεπιστήμια της Ευρώπης και της Βορείου Αμερικής. Το γεγονός αυτό αποτελεί στρατηγικό πλεονέκτημα για τη χώρα, καθώς οι ασθενείς ανακαλύπτουν τα οφέλη της ιατρικής φροντίδας σε χώρους όπου η εξειδίκευση συνδυάζεται με την εξοικονόμηση εξόδων και ένα ελκυστικό περιβάλλον

ανάρρωσης. Ο Οργανισμός Παγκόσμιας Υγείας κατατάσσει το σύστημα υγείας της Ελλάδας στη 14η θέση μεταξύ 191 χωρών παγκοσμίως.

Η πλαστική χειρουργική, τα κέντρα αποτοξίνωσης, οι κλινικές γονιμότητας και η αιμοκάθαρση σε ευχάριστο περιβάλλον είναι από τους τομείς που γνωρίζουν επιτυχία στον τομέα του τουρισμού υγείας. Μία από τις πιο ελκυστικές πλευρές της θεραπευτικής αγωγής στην Ελλάδα είναι η δυνατότητα ανάρρωσης σε ένα πανέμορφο περιβάλλον απολαμβάνοντας την ελληνική φιλοξενία. Το 2010, αναμένεται νομοσχέδιο που θα υποστηρίζει τον τουρισμό υγείας.

Διάγραμμα 1.1 Αναλογία Γιατρών ανά 1000 άτομα

Πηγή: World Travel & Tourism Competitiveness Report 2010

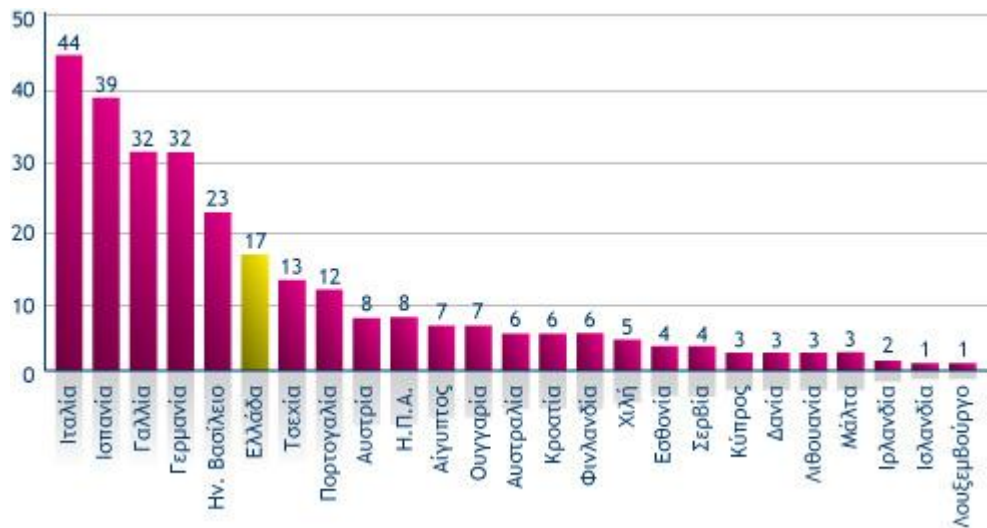
1.3 Θρησκευτικός Τουρισμός

Η θρησκευτική κληρονομιά της Ελλάδας προσελκύει επισκέπτες από όλο τον κόσμο, οι οποίοι επισκέπτονται εκκλησίες και μοναστήρια σε όλη τη χώρα που συχνά βρίσκονται σε περιοχές με εξαιρετικά τοπία. Ο θρησκευτικός τουρισμός συνδυάζει πνευματικά, πολιτισμικά και ιστορικά θέματα και παράλληλα αναδεικνύει την εθνική ταυτότητα της Ελλάδας. Εκτός από τα ταξίδια σε Χριστιανικά Ορθόδοξα μοναστήρια, όπως του Όρους Άθως και των Μετεώρων, οι επισκέπτες έρχονται στην Ελλάδα για να θαυμάσουν και να μελετήσουν τα μοναδικά Βυζαντινά και μετα-Βυζαντινά αριστουργήματα, όπως εικόνες και εικονογραφίες, μωσαϊκά, τοιχογραφίες και ιερά. Τόποι θρησκευτικής λατρείας, από μικρές εκκλησίες σε νησιά έως επιβλητικοί ναοί, αποτελούν θρησκευτική κληρονομιά αιώνων, της οποίας ο πλούτος χαίρει ευρέος σεβασμού.

Για παράδειγμα, χιλιάδες επισκέπτες συρρέουν στο νησί της Πάτμου, προκειμένου να επισκεφθούν το Σπήλαιο της Αποκάλυψης, όπου λέγεται ότι ο Άγιος Ιωάννης, ο Θεολόγος,

έγραψε την “Αποκάλυψη”. Τέτοιες εμπειρίες συμπληρώνουν πιο δημοφιλείς και παραδοσιακές μορφές τουρισμού και προσφέρουν μοναδικές ευκαιρίες σε όλη την Ελλάδα.

Διάγραμμα 1.2 Μνημεία Παγκόσμιας Πολιτισμικής Κληρονομιάς

Πηγή: World Travel & Tourism Competitiveness Report 2010

1.3.1 Αγροτουρισμός

Ο αγροτουρισμός εξελίσσεται σε έναν από τους πιο δυναμικούς τομείς της αγοράς του εναλλακτικού τουρισμού, καθώς οι επισκέπτες σε όλο τον κόσμο εκδηλώνουν ενδιαφέρον για την αειφόρο ανάπτυξη και τις οικολογικές πρακτικές. Ο αγροτουρισμός, βασισμένος στις αγροτικές περιοχές και στον αγροτικό τρόπο ζωής, επικεντρώνεται στην ανάπτυξη και ενίσχυση της σχέσης μας με το φυσικό περιβάλλον αλλά και με τους ανθρώπους και τις κοινότητες που κατοικούν και εξασφαλίζουν τα προς το ζην από την εκμετάλλευση της γης. Οι επισκέπτες στο πλαίσιο του αγροτουρισμού διαμένουν και συχνά εργάζονται μαζί με τους μόνιμους κατοίκους, μαθαίνοντας με αυτό τον τρόπο αγροτικές τεχνικές σε ένα πρακτικό επίπεδο. Πρόκειται για μια εμπειρία που αποφέρει εισοδήματα για τους επαγγελματίες του αγροτουρισμού και παράλληλα προσφέρει εκπαιδευτικές ευκαιρίες για τους επισκέπτες.

Ο αγροτουρισμός αποτελεί οικονομικό παράγοντα ανάπτυξης σε συχνά εξαιρετικής ομορφιάς απομακρυσμένες περιοχές της περιφέρειας και μπορεί να αποτελέσει πόλο έλξης για τους επισκέπτες σε τοπικές γιορτές και εκδηλώσεις, να ενισχύσει την παραγωγή και πώληση τοπικών προϊόντων και να δημιουργήσει ισχυρούς διαπολιτισμικούς κοινωνικούς δεσμούς. Επίσης, ο αγροτουρισμός μπορεί να συνδυαστεί και με άλλες μορφές εναλλακτικού τουρισμού όπως είναι ο αθλητικός, ο θρησκευτικός, ο ιστορικός τουρισμός και ο τουρισμός υγείας.

Η Ελλάδα προσφέρει πλήθος ευκαιριών σε αυτή την αναπτυσσόμενη αγορά, με μοναδικές εμπειρίες διακοπών σε αγροτικά χωριά ή με ευκαιρίες για τη δημιουργία νέων προϊόντων σύμφωνα με τοπικά ήθη και έθιμα.

1.4 Υποδομή ελληνικού τουρισμού

Μετά την επιτυχή διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, η Ελλάδα έγινε το επίκεντρο της τουριστικής αγοράς, σημειώνοντας αλματώδη αύξηση στις επισκέψεις τουριστών. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες αποτέλεσαν καταλυτικό παράγοντα για την ανάπτυξη υποδομών. Ο Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών έχει αναγνωριστεί ως ένα από τα καλύτερα αεροδρόμια του κόσμου. Το 2009, ήταν το μοναδικό ευρωπαϊκό αεροδρόμιο που παρουσίασε αύξηση στον αριθμό πτήσεων. Επίσης, τα προγράμματα marketing που υλοποίησε προσέελκυσαν 12 νέες αεροπορικές εταιρείες στην Αθήνα.

Τα αεροδρόμια της Ελλάδας, 40 στο σύνολο, εκ των οποίων τα 15 είναι διεθνή, αναβαθμίζονται για να εξυπηρετήσουν τους επισκέπτες και τις πτήσεις τσάρτερ που έχουν πλέον αυξηθεί σημαντικά. Επιπλέον, πρώην στρατιωτικά αεροδρόμια ανά τη χώρα ανακατασκευάζονται για πολιτική χρήση².

Το εθνικό οδικό σύστημα συνδέει το Βορρά με το Νότο, την Ανατολή και τη Δύση με ένα ενιαίο και άρτια σχεδιασμένο δίκτυο. Η πρόσφατα ολοκληρωμένη Εγνατία Οδός, που συνδέει την Ηγουμενίτσα με τα Τουρκικά σύνορα, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα έργα μεταφοράς στην Ευρωπαϊκή Ένωση την τελευταία δεκαετία. Η Ιόνια Οδός που συνδέει την Πάτρα με την Ηγουμενίτσα, συμπληρώνει την αναβάθμιση του συστήματος. Η Αττική Οδός, η οποία βρίσκεται κοντά στην πρωτεύουσα, άλλαξε τον τρόπο μεταφοράς στην ευρύτερη περιοχή της Αθήνας και αποτελεί μια σημαντική οδική αρτηρία για την εφοδιαστική αλυσίδα (logistics) που συνδέει το αεροδρόμιο με εφοδιαστικά κέντρα, λιμάνια και σιδηροδρομικούς σταθμούς³. Η είσοδος στην Ελλάδα μέσω των οδικών δικτύων της χώρας, αυξήθηκε σημαντικά το 2008, υποδεικνύοντας το δυναμισμό των αναδυόμενων αγορών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Το σχετικά νέο μετρό της Αθήνας, το πρώτο της χώρας, παρουσιάζει ιδιαίτερη επιτυχία και συνέβαλε σημαντικά στη βελτίωση των αστικών μεταφορών. Το Μετρό της Αθήνας επεκτείνει τις γραμμές του καθώς και το ωράριο λειτουργίας του, προκειμένου να ανταποκριθεί στην αυξημένη ζήτηση των επιβατών. Νέο Μετρό είναι υπό κατασκευή στη Θεσσαλονίκη, το οποίο προγραμματίζεται να τεθεί σε λειτουργία το 2012. Το ανεπτυγμένο δίκτυο των ταχύπλοων πλοίων της Ελλάδας συμπληρώνει τη μεταφορική υποδομή της χώρας. Επιπλέον, μία νέα υπηρεσία υδροπλάνων ξεκίνησε να λειτουργεί στην Ελλάδα, ενώνοντας τα αναρίθμητα Ελληνικά νησιά.

² Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία

³ <http://www.investingreece.gov.gr> “Υποδομές Τουρισμού”

1.5 Εναλλακτικός Τουρισμός στην Ελλάδα

Ανταποκρινόμενη στην διεθνή τάση για διεύρυνση και διαφοροποίηση του τουριστικού της προϊόντος, τα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα προσφέρει ελκυστικά πακέτα και υπηρεσίες εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Με την βοήθεια σημαντικών κρατικών επενδυτικών κινήτρων οι επιχειρηματίες δημιουργούν υποδομές και υπηρεσίες σχετικές με τον τουρισμό υγείας, τον θρησκευτικό τουρισμό, τον γαστρονομικό τουρισμό, τον αθλητικό τουρισμό και τον οικοτουρισμό και αγροτουρισμό. Σύμφωνα με πρόσφατες έρευνες, ένα σημαντικό ποσοστό (άνω του 25%) ευκατάστατων με υψηλό μορφωτικό επίπεδο Ευρωπαίων ταξιδιωτών αναζητούν πρωτότυπες βιωματικές εμπειρίες και τουριστικές υπηρεσίες πέρα από το τρίπτυχο ήλιος, θάλασσα, φιλοξενία.

Η Ελλάδα μπορεί να προσφέρει πληθώρα τέτοιων εμπειριών εκμεταλλευόμενη την ποικιλότητα των τοπίων της, τους φυσικούς της πόρους, τον πολιτισμικό και ιστορικό της πλούτο, καθώς και την παράδοση, τα ήθη και τα έθιμά της. Όλα τα προηγούμενα, συνδυασμένα με νεωτεριστική επιχειρηματικότητα, μπορούν να αναδείξουν πρωτότυπες κερδοφόρες επενδυτικές ευκαιρίες.

Πλεονέκτημα των εναλλακτικών μορφών τουρισμού είναι η δυνατότητα τους να προσελκύουν τουρίστες καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου με αποτέλεσμα να δημιουργείται μια σταθερή πηγή εσόδων και απασχόλησης.

1.5.1 Πλεονεκτήματα Επένδυσης στον Εναλλακτικό Τουρισμό

- Ποικίλο φυσικό περιβάλλον εξαιρετικής ομορφιάς
- Αυξανόμενη ζήτηση για νέες τουριστικές εμπειρίες οδηγούν σε ευοίωνες προοπτικές ανάπτυξης
- Εξαιρετικός πολιτισμικός και ιστορικός πλούτος
- Αναπτυγμένη υφιστάμενη τουριστική υποδομή η οποία μπορεί να λειτουργήσει συμπληρωματικά και να υποστηρίξει προϊόντα εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Ελλάδα: Ένας παγκοσμίως αναγνωρίσιμος προορισμός

Στόχος της Τουριστικής Στρατηγικής της χώρας είναι να μετατρέψει τον πλούτο των πόρων της σε πρότυπα, μοναδικά τουριστικά προϊόντα με την σύμπραξη Ελλήνων και ξένων επενδυτών. Προκειμένου να εξυπηρετήσει την στρατηγική της αυτή, η ελληνική κυβέρνηση έχει θέσει ως προτεραιότητά της και ενθαρρύνει την ανάπτυξη τουριστικής υποδομής νέων μορφών εναλλακτικού τουρισμού οι οποίες συμπληρώνουν το παραδοσιακό τουριστικό προϊόν της χώρας. Η Ελλάδα προσελκύει ετησίως περισσότερους από 17 εκατομμύρια

επισκέπτες, γεγονός που δεν μπορεί να περάσει απαρατήρητο καθώς επί της ουσίας, η Ελλάδα υποδέχεται άλλη μια Ελλάδα κάθε χρόνο.

1.6 Η συμβολή του τουρισμού στην ελληνική οικονομία το 2010

Μελέτη του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) με τίτλο: «Η Επίδραση του Τουρισμού στην ελληνική οικονομία» αναφέρει ότι η συνεισφορά του τουρισμού στην ελληνική οικονομία ανήλθε στα 34,4 δισ. ευρώ ή 15,1% του ΑΕΠ για το 2010. Τα 15,2 δισ. ευρώ αντιπροσωπεύουν την άμεση επίδραση από την ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος στην Ελλάδα. Στην έρευνα σημειώνεται ότι είναι αρκετά πιθανό με τα στοιχεία του 2012, όταν το ΑΕΠ συρρικνώθηκε, ενώ οι ταξιδιωτικές αφίξεις, αλλά και εισπράξεις αυξήθηκαν, η τελική συμβολή να είναι ακόμα μεγαλύτερη. Εξάλλου εκτιμάται ότι για κάθε 1.000 ευρώ τουριστικής δαπάνης το ακαθάριστο προϊόν της ελληνικής οικονομίας αυξάνεται κατά περίπου 2.220 ευρώ.

Σε όρους απασχόλησης, η άμεση και έμμεση τουριστική απασχόληση στην Ελλάδα εκτιμάται σε 446 χιλ. εργαζόμενους, ενώ συνολικά 741 χιλ. θέσεις απασχόλησης (ή 16% της συνολικής απασχόλησης της χώρας) υποστηρίζονται από την ανάπτυξη του τουρισμού στην Ελλάδα. Όσον αφορά στην άμεση επίδραση του τουρισμού στο ΑΕΠ της χώρας, τα 2/3 σχεδόν αυτής είναι αποτέλεσμα της ζήτησης για υπηρεσίες καταλύματος και εστίασης. Στον τομέα των μεταφορών η συνεισφορά ξεπερνά τα 3,1 δισ. ευρώ, με σημαντικότερη εκείνη του κλάδου των θαλάσσιων μεταφορών στον οποίο εντάσσεται ένα εκτεταμένο δίκτυο ακτοπολικών δραστηριοτήτων, όπως επίσης και δραστηριοτήτων σχετικών με τον θαλάσσιο τουρισμό. Σημαντική είναι επίσης η επίδραση από τις οδικές μεταφορές η οποία εκτιμάται στο περίπου 7% της άμεσης επίδρασης, ενώ ελαφρώς μικρότερη είναι η συνεισφορά από τον κλάδο των αερομεταφορών επιβατών (5%)⁴.

Στην έρευνα του IOBE επισημαίνεται ότι είναι απαραίτητη, η αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού οι οποίες θα λειτουργήσουν συμπληρωματικά του υφιστάμενου προτύπου γύρω από τον ήλιο και τη θάλασσα, που αποτελεί τον πυλώνα ανάπτυξης του εγχώριου τουριστικού προϊόντος. Σε ένα ιδιαίτερα ανταγωνιστικό περιβάλλον, όπως διαμορφώνεται από τις χώρες της Μεσογείου, αλλά και από νέους αναδυόμενους προορισμούς, μορφές τουρισμού, όπως ο τουρισμός πόλεων (στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη), ο συνεδριακός τουρισμός και ο τουρισμός υγείας, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη της κρουαζιέρας μπορούν να βοηθήσουν ουσιαστικά προς την κατεύθυνση αυτή.

1.7 Ο Νομός Αχαΐας

Ο Νομός Αχαΐας βρίσκεται στη βορειοδυτική Πελοπόννησο. Έχει έκταση 3.271 τετραγωνικά χιλιόμετρα, πληθυσμό 327316 κατοίκους (2001) και αποτελεί τη βασική πύλη σύνδεσης της Ελλάδας με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μέσω του λιμανιού της Πάτρας.

⁴ Μελέτη του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) με τίτλο: «Η Επίδραση του Τουρισμού στην ελληνική οικονομία», 2011

Εικόνα 1.1. Νομός Αχαΐας

Ο Νομός Αχαΐας διοικητικά ανήκει στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας μαζί με τους νομούς Αιτωλοακαρνανίας και Ηλείας. Αποτελεί το γεωγραφικό κέντρο βάρους της περιφέρειας, καθώς κατέχει το 29% της συνολικής έκτασης και το 43% του συνολικού πληθυσμού της. Αποτελείται από τις επαρχίες Πατρών, Αιγιάλειας και Καλαβρύτων και διαιρείται σε 21 Δήμους και 2 Κοινότητες. Πρωτεύουσα του νομού είναι η πόλη της Πάτρας η οποία είναι το τρίτο σε μέγεθος αστικό κέντρο της χώρας. Η Αχαΐα συνδυάζει φυσική ομορφιά και πολιτιστική ανάπτυξη. Αποτελεί ένα κομμάτι Ελληνικής γης που αναδεικνύει την ιστορική κληρονομιά και το σύγχρονο πολιτισμό.

Η πρωτεύουσα του Νομού η Πάτρα, η αρχαία πόλη του μυθικού Πατρέα, είναι το λιμάνι που συνδέει την Ελλάδα με τη Δυτική Ευρώπη και ξεχωρίζει για την αρχιτεκτονική και τη ρυμοτομία της. Η πλούσια ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά της Πάτρας, καθώς και ο γεμάτος ζωντάνια σύγχρονος ρυθμός ζωής της, της δίνουν έναν ξεχωριστό χαρακτήρα. Το Πατρινό Καρναβάλι, το Διεθνές Φεστιβάλ που κάθε καλοκαίρι φιλοξενεί αξιόλογα δείγματα καλλιτεχνικής έκφρασης και το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο της πόλης, με τη δραστήρια παρουσία του εκφράζουν τις βαθιές καλλιτεχνικές παραδόσεις των πατρινών⁵. Ο Νομός Αχαΐας αποτελεί τη δυτική πύλη της Ελλάδας στην Ευρώπη προσφέροντας εύκολη πρόσβαση στους σημαντικότερους αρχαιολογικούς τόπους της χώρας : Αρχαία Ολυμπία, Δελφούς, Επίδαυρο, Ναό Επικούρειου Απόλλωνα, Μυκήνες, Αθήνα. Ο χρόνος μετάβασης από την Πάτρα, πρωτεύουσα του Νομού, στους χώρους που προαναφέρθηκαν κυμαίνονται από μια έως δύομιση (2,5) ώρες μέσω εθνικού οδικού δικτύου ταχείας κυκλοφορίας, γεγονός που διευκολύνει την επιστροφή αυθημερόν.

⁵ <http://www.carnivalpatras.gr/η-επιχειρηση.html>, «Πατρινό Καρναβάλι Κοινοφελής Επιχείρηση»

Το ήπιο και εύκρατο κλίμα του νομού, η εναλλαγή των φυσικών τοπίων, βουνά, θάλασσα, λίμνες, ποτάμια, φαράγγια, σπήλαια, καταρράκτες, βιότοποι, δάση κλπ. δίνει την δυνατότητα στον επισκέπτη να απολαμβάνει τις φυσικές του ομορφιές στις 4 εποχές του χρόνου⁶.

1.7.1 Τουριστική δραστηριότητα στον Νομό Αχαΐας

Το μεγαλύτερο λιμάνι της Πελοποννήσου και τρίτη σε μέγεθος πόλη της Ελλάδας, είναι η Πάτρα η πρωτεύουσα του νομού Αχαΐας. Είναι μια πολύμορφη πόλη, με μεγάλες πλατείες, πολύχρωμους κήπους και κτίρια με καμάρες. Χωρίζεται στην Άνω και Κάτω πόλη και ξεκινά από την παραλία φτάνοντας ως το Κάστρο.

Η Κάτω πόλη διατηρεί αρχοντικά και σύμφωνα με την παράδοση η πόλη της Πάτρας είναι η πανάρχαια πόλη του μυθικού Πατρέα. Η Πάτρα είναι γνωστή για τα Ψηλά Αλώνια - το μπαλκόνι της Πάτρας, το Δημοτικό Θέατρο Απόλλων - αντίγραφο της σκάλας του Μιλάνου, το κτίριο του Εμπορικού Συλλόγου Ερμής - σχεδιασμένο από τον Τσίλερ, την εκκλησία του Αγίου Ανδρέα -πολιούχου της Πάτρας, τη Βυζαντινή Εκκλησία του Παντοκράτορα, τη Μονή Γηροκομείου.

Επίσης, στο νομό βρίσκονται οι εγκαταστάσεις της ποτοποιίας Achaia Clauss όπου γίνονται ξεναγήσεις και μπορεί κανείς να δοκιμάσει κρασιά από την παραγωγή της. Άλλωστε, όλη η Αχαΐα φημίζεται για το καλό κρασί της και ιδιαίτερα για τη γλυκιά μαυροδάφνη.

Το Αίγιο είναι η δεύτερη σε μέγεθος πόλη της Αχαΐας και είναι χτισμένο αμφιθεατρικά στις δυτικές ακτές του Κορινθιακού κόλπου. Το παλιό τμήμα της πόλης προς την παραλία κοσμείται ακόμη από τον πλάτανο που αναφέρει ο Πausανίας στις περιηγήσεις του. Τα ερείπια της αρχαίας πόλης χρήζουν επίσκεψης, όπως επίσης η εκκλησία της Παναγίας της Τρυπητής που γιορτάζει την Παρασκευή του Πάσχα και είναι χτισμένη μέσα σε έναν βράχο, το μοναστήρι των Ταξιαρχών και το αρχαιολογικό μουσείο με σημαντικά ευρήματα από την περιοχή. Η κωμόπολη της Ακράτας, της Δάφνης, και τα χωριά Αλισσός, Διακοφτό, Κάτω Αχαΐα, Λακόπετρα, Λόγκος, Μετόχι, Σελιανίτικα και Ψαθόπυργος είναι χωριά με ακρογιαλιές και αποτελούν γραφικά τουριστικά θέρετρα.

Τα χωριά - κωμοπόλεις: Δάφνη, Ζαρούχλα, Ζαχλορού, Καλέντζι, Κλειτοριά, Μίχας, Κάτω Αροανιά, Τριπόταμα, Φτέρη και Χαλανδρίτσα είναι επίσης ορεινά χωριά - κεφαλοχώρια με πέτρινα σπίτια ιδανικά και για χειμερινές διακοπές. Στο νομό Αχαΐας δεσπόζουν τα Καλάβρυτα, μία πόλη με πολλά νερά, γραφική πλατεία και πλακόστρωτους δρόμους, που διαθέτουν και χιονοδρομικό κέντρο. Εκεί βρίσκεται η ιστορική μονή της Αγίας Λαύρας, το μοναστήρι του Μεγάλου Σπηλαίου, το Κάστρο της Ωριάς - Φράγκικο Κάστρο χτισμένο σε ένα βράχο καθώς επίσης εντοπίζεται και η θέση των αρχαίων Λουσών όπου βρίσκεται σήμερα το ξωκλήσι της Παναγίας. Ένα άλλο αξιοθέατο που ξεχωρίζει στον νομό και μπορεί κανείς να επισκεφτεί είναι το φημισμένο πάρκο αναψυχής της Κάτω Αχαΐας, ο Ιπποκάμηλος. Διαθέτει ιππικό όμιλο, ζωολογικό κήπο, παιδότοπο και σαλέ με καφετέρια. Η Αχαΐα είναι

⁶ <http://www.achaia.gr>, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αχαΐας

ένας από τους νομούς της χώρας που προσφέρει στον επισκέπτη ό,τι επιθυμεί: χειμερινές και θερινές διακοπές, ξέφρενη διασκέδαση, αλλά και ηρεμία, ιστορία και πολιτισμό, ενώ το πατρινό Καρναβάλι είναι γνωστό σε όλον τον κόσμο⁷.

1.8 Ο χειμερινός τουρισμός στην Ελλάδα

Ο χειμερινός τουρισμός στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος, βάζοντας πάντα την ποιότητα σε πρώτο πλάνο. Είτε πρόκειται για ξενοδοχεία, ξενώνες, ή ενοικιαζόμενα δωμάτια, είτε για δραστηριότητες στη φύση, όπως σκι, snowboard, ιπασσία, ραφτινγκ, ορειβασία, κτλ. Η Ελλάδα είναι κατεξοχήν μία ορεινή χώρα, στα βουνά της οποίας έχουν αναπτυχθεί τα τελευταία 20 χρόνια, εκτός από ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, και αρκετά χιονοδρομικά κέντρα, τα οποία δίνουν την ευκαιρία στον επισκέπτη να δοκιμάσει χειμερινές δραστηριότητες – δραστηριότητες του βουνού και χειμερινά σπορ.

Υπάρχουν 16 κύρια Χιονοδρομικά Κέντρα στην Ελλάδα:

- Χελμού, Καλάβρυτα, Νομός Αχαΐας
- Μαινάλου, Τρίπολη, Νομός Αρκαδίας
- Παρνασσού, Αράχοβα, Νομός Βοιωτίας
- Τυμφρηστού, Βελούχι, Καρπενήσι, Νομός Ευρυτανίας
- Πηλίου, Νομός Μαγνησίας
- Περτουλίου, Νομός Τρικάλων, Θεσσαλία
- Βέρνου (Βίτσι), Νομός Καστοριάς, Δυτική Μακεδονία
- Μετσόβου, Ήπειρος, Νομός Ιωαννίνων
- Βασιλίτσας, Νομός Γρεβενών, Δυτική Μακεδονία
- Βίγλας Πισοδερίου, Νομός Φλώρινας, Δυτική Μακεδονία
- Ελατοχωρίου, Νομός Πιερίας, Κεντρική Μακεδονία
- Σελίου, Νομός Ημαθίας, Κεντρική Μακεδονία
- Βερμίου, Νομός Ημαθίας, Κεντρική Μακεδονία
- Καϊμακτσαλάν (Βοράς), Νομός Πέλλας, Κεντρική Μακεδονία
- Λαϊλιά, Νομός Σερρών, Ανατολική Μακεδονία
- Φαλακρού, Νομός Δράμας, Ανατολική Μακεδονία

Οι μορφές του χειμερινού τουρισμού είναι οι παρακάτω :

- Ο χιονοδρομικός τουρισμός.
- Ο τουρισμός παραχείμασης.
- Ο τουρισμός χειμερινών αθλημάτων και ο αθλητικός τουρισμός των χειμερινών Ολυμπιακών Αγώνων.

Ο χειμερινός τουρισμός αναφέρεται στο σύνολο των δραστηριοτήτων που γίνονται κατά την διάρκεια της χειμερινής περιόδου, δηλαδή κατά το διάστημα των μηνών Νοεμβρίου – Μαρτίου. Συγκεκριμένα καλύπτει τις δραστηριότητες εκείνες, που εκδηλώνονται σε ορεινές

⁷ www.AxaiaToday.gr - Ο οδηγός για τον Νομό Αχαΐας

κυρίως περιοχές, κάτω πάντα από ορισμένες κλιματολογικές συνθήκες, όπως για παράδειγμα χαμηλές θερμοκρασίες που πλησιάζουν τους 0 κελσίου και συνήθως τους ξεπερνούν. Η Ελλάδα ως μια κατ' εξοχήν ορεινή χώρα, χαρακτηρίζεται από βουνά απάραμιλλου φυσικού κάλλους, πλούσια σε γλωρίδα και πανίδα. Σπάνια τοπία και μοναδικά δάση, πολλά απ' τα οποία προστατεύονται ως Εθνικοί Ορυμοί, υπογραμμίζουν την ποικιλομορφία της ομορφιάς του ελληνικού στοιχείου.

Επίσης, ο χειμερινός τουρισμός αποτελεί μια τουριστική μορφή που επιμυκίνει την τουριστική κίνηση καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και συμβάλει πραγματικά στην άμβλυνση του εποχικού φαινομένου. Μ' αυτό τον τρόπο γίνεται μια ουσιαστική προσπάθεια ισόποσης διανομής και εξισσορόπησης της τουριστικής κίνησης, τόσο χρονικά όσο και γεωγραφικά, σε τουριστικούς προορισμούς σε ορεινές περιοχές, πέρα της νησιωτικής και καθαρά θαλάσσιας πλευράς της χώρας. Έτσι διατηρείται η πληρότητα των επισκεπτών ενός τουριστικού προορισμού, αλλά και αναδεικνύονται οι κρυμμένες πτυχές.

Η Ελλάδα διαθέτει ήπιο κλίμα και αποτελεί σταυροδρόμι πολλών ηπείρων και θαλασσών, γεγονός που ενδείκνυται για τον τουρισμό παραχείμασης. Ο τουρισμός παραχείμασης αναφέρεται στις τουριστικές δραστηριότητες ατόμων που κατά τη διάρκεια του χειμώνα αποφασίζουν να κάνουν διακοπές σε χώρες με ηπιότερα κλίματα, για να αποφύγουν τα έντονα καιρικά φαινόμενα και τις αντίξοες καιρικές συνθήκες που συνήθως επικρατούν στους τόπους που διαμένουν μόνιμα. Ο τουρισμός παραχείμασης μπορεί να αποτελέσει μια από τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, που μπορούν να αμβλύνουν την εποχικότητα και στη χώρα.

Σε «τουρισμό όλο το χρόνο» στοχεύουν οι επιχειρηματίες του ορεινού όγκου στις περιοχές που προσφέρονται για χειμερινό τουρισμό και προς αυτή τη κατεύθυνση κινούνται μεθοδικά τα τελευταία χρόνια. Οι επενδύσεις που γίνονται στα ορεινά τουριστικά θέρετρα της κάθε περιοχής είναι μεγάλες και σημαντικές. Θεωρούν πως έτσι θα προσελκύσουν και περισσότερο και «ποιοτικότερο» κόσμο καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και όχι μόνο για μερικές εβδομάδες το καλοκαίρι ή μερικούς μήνες το χειμώνα⁸. Όσον αφορά τα αριθμητικά αποτελέσματα, η Ελλάδα κατατάσσεται στις τελευταίες θέσεις στην ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού καθώς για την περίοδο Νοεμβρίου 2003 - Απριλίου 2004 σημειώθηκε 3,8% αύξηση των αφίξεων σε σχέση με την αντίστοιχη προηγούμενη χειμερινή περίοδο. Στην τελευταία θέση βρίσκεται η Κύπρος, εμφανίζοντας μείωση 9,5%, ενώ ακολουθούν οι Σλοβακία και Αυστρία με μείωση 1,2% και 0,4% αντίστοιχα. Στην τέταρτη χειρότερη θέση βρίσκεται η Γαλλία με αύξηση 3,3% ενώ στην πέμπτη θέση βρίσκεται η Ελλάδα. Αξίζει να σημειωθεί ότι είχαμε τη δεύτερη χειρότερη επίδοση στο θέμα της πληρότητας στην αιχμή της χειμερινής περιόδου. Συγκεκριμένα το μήνα Μάρτιο, η πληρότητα άγγιξε μόλις το 32%.

⁸ Ι.Τ.Ξ.Ε., «Ανάπτυξη χειμερινού τουρισμού, επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και νέες μορφές τουρισμού», Α' & Β' Τεύχος, Σεπτέμβριος 2005

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

-Χειμερινός Τουρισμός και τουριστικοί προορισμοί-

2.1 Χειμερινός Τουρισμός

Ο χειμερινός τουρισμός απευθύνεται σ' όλες τις ηλικιακές ομάδες κυρίως όμως στους νέους , στους οποίους είναι αρεστά τα ακραία αθλήματα , που ενέχουν μεγαλύτερο βαθμό επικινδυνότητας και ανεβάζουν την αδρεναλίνη στα ύψη . Τουρίστες αυτής της κατηγορίας αφιερώνουν συνήθως τα Σαββατοκύριακα τους , αλλά και μέρος των κυριών διακοπών τους , όπως γιορτές και αργίες , παραδείγματος χάριν τα Χριστούγεννα . Οι τουρίστες αυτοί προέρχονται από τάξεις μεσαίας ή και μεγάλης οικονομικής επιφάνειας , δεδομένου ότι τα χειμερινά σπορ απαιτούν σημαντικά έξοδα για την διεξαγωγή τους. Τέτοιες δραστηριότητες είναι π.χ η χιονοδρομία και όλες οι παραλλαγές αθλημάτων αυτής , που σχετίζονται με το χιόνι , καθώς επίσης και δραστηριότητες που συνδέονται με την φύση και το υγρό στοιχείο , όπως η αναρρίχηση και το ράφτινγκ , αλλά και πολλές άλλες .

Πέρα όμως από τους νέους ,ο χειμερινός τουρισμός είναι ιδιαίτερα αρεστός και στα άτομα της τρίτης ηλικίας . Η Τρίτη ηλικία ορίζεται συνήθως ευρύτερα , ώστε να περιβάλει τις ηλικίες από 55 ετών και άνω .Παρουσιάζει δε ιδιαίτερο ενδιαφέρον από τουριστικής πλευράς , διότι αποτελείται από ηλικίες , οι οποίες σε πολύ υψηλό ποσοστό έχουν τα οικονομικά μέσα , αλλά και άπλετο ελεύθερο χρόνο για να ταξιδεύουν οποιαδήποτε εποχή του έτους , σε αντίθεση με τους μετέχοντες στην αγορά εργασίας , είτε εργαζόμενοι είναι αυτοί , είτε σπουδαστές κτλ. .

Ιδιαίτερη σημασία αποτελεί επίσης το γεγονός ότι εξαρτώνται από σταθερό εισόδημα (σύνταξη , εισοδήματα από περιουσία) και ως εκ τούτου η τουριστική τους συμπεριφορά παραμένει σε μεγάλο βαθμό ανεπηρέαστη από τις οικονομικές διακυμάνσεις . Άλλωστε τα άτομα αυτά πραγματοποιούν πολλά από τα νεανικά τους όνειρα , τα ταξίδια , που δεν κατάφεραν ως νέοι να κάνουν . Ιδιαίτερα μάλιστα οι αλλοδαποί τουρίστες αυτής της ομάδας προτιμούν να ταξιδεύουν στον ελλαδικό χώρο το χειμώνα , γιατί επιθυμούν πιο ευνοϊκές καιρικές συνθήκες , που να προσιδιάζουν όχι απλά στον χειμερινό τουρισμό , αλλά και να κλείνουν στον τουρισμό παραχείμασης.

2.1.1 Τουρισμός Παραχείμασης

Η Ελλάδα διαθέτει ήπιο κλίμα και αποτελεί σταυροδρόμι πολλών ηπείρων και θαλασσών γεγονός που ενδείκνυται για τον τουρισμό παραχείμασης .Ο τουρισμός παραχείμασης αναφέρεται στις τουριστικές δραστηριότητες ατόμων που κατά τη διάρκεια του χειμώνα αποφασίζουν να κάνουν διακοπές σε χώρες με ηπιότερα κλίματα , για να αποφύγουν τα

έντονα καιρικά φαινόμενα και τις αντίξοες καιρικές συνθήκες που συνήθως επικρατούν στους τόπους που διαμένουν μόνιμα . Κατά μεγάλο ποσοστό τα άτομα αυτά ανήκουν στην τρίτη ηλικία και κατά γενική ομολογία προτιμούν τις μεσογειακές χώρες , ανάμεσα σ' αυτές και η Ελλάδα , όπου ο χειμώνας είναι σαφώς πιο ήπιος .

2.2 Καταφύγια

Οροσειρές με πλούσια πανίδα και χλωρίδα και αναμφισβήτητο ενδιαφέρον διασχίζουν την Ελλάδα από βορρά μέχρι νότο. Καταφύγια τα οποία λειτουργούν με την εποπτεία της Ομοσπονδίας Ορειβασίας και Χιονοδρομίας , καθώς και την εποπτεία των κατά τόπους σωματείων , προσφέρονται για τους χιονοδρόμους ορειβάτες και περιπατητές . Χώροι διαμονής κατάλληλα εξοπλισμένοι σε διάφορες υψομετρικές αποστάσεις στις πλαγιές των βουνών προσφέρονται για ύπνο και ξεκούραση μετά από διαδρομές δυσκολίας στα δύσβατα μονοπάτια . Εγκαταστάσεις ιδανικές και ιδιαίτερα χρήσιμες για τους ορειβάτες εκδρομείς, όπου μπορούν να καταφύγουν σ' αυτές για να προστατευτούν, να προφυλαχθούν από τις άσχημες καιρικές συνθήκες .

Τα καταφύγια αποτελούν μια βασική κτιριακή υποδομή για την ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού και βρίσκονται διάσπαρτα σε πολλούς νομούς της χώρας . Συγκεκριμένα , στον ελλαδικό γεωγραφικό χώρο βρίσκονται 68 συνολικά καταφύγια , τα οποία είναι αναγνωρισμένα απ' τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού (Ε.Ο.Τ) . Τα μισά σχεδόν από αυτά , 30 στον αριθμό βρίσκονται στην Μακεδονία , 2 αντιστοίχως στην Ήπειρο , στην Θράκη και στην Εύβοια , καθώς επίσης 9 στην Στερεά Ελλάδα . Στον νομό Αττικής υπάρχουν 3 μόλις καταφύγια και 7 αντίστοιχα στην Πελοπόννησο και στην Θεσσαλία . Όσον αφορά τα νησιά , μονάχα η Κρήτη διαθέτει καταφύγια , 6 συνολικά , λόγω της γεωγραφικής ιδιομορφίας του συνδυασμού βουνού και θάλασσας.

Στην Βόρεια Ελλάδα υπάρχουν πολλά βουνά τα οποία είναι κατάλληλα για σκι και ορειβασία και είναι το τέλειο μέρος για την ύπαρξη καταφυγίων. Συγκεκριμένα, στη Μακεδονία βρίσκονται τα περισσότερα καταφύγια, και συγχρόνως αυτά που είναι στο υψηλότερο υψόμετρο. Πιο γνωστά είναι τα 4 καταφύγια που βρίσκονται στον Όλυμπο, βουνό που αποτελούσε στην αρχαιότητα το σπίτι των «Δώδεκα θεών του Ολύμπου». Ο Όλυμπος είναι το ψηλότερο βουνό της Ελλάδας, και σε υψόμετρο 2720μ. στην τοποθεσία οροπέδιο Μουσών βρίσκεται το καταφύγιο «Γιώσος Αποστολίδης», το οποίο είναι και το ψηλότερο στην Ελλάδα, με χωρητικότητα 90 ατόμων. Την ονομασία του την πήρε από έναν ορειβάτη του Σ.Ε.Ο. τον Γιώσο Αποστολίδη, χάρη στον οποίο κατασκευάστηκε ο πρώτος όροφος του καταφυγίου. Λειτουργεί από τον Απρίλιο μέχρι τον Νοέμβριο, διαθέτει τζάκι, οργανωμένη κουζίνα και υδροδοτείται από δεξαμενές.

Για να πάει κάποιος εκεί, χρειάζεται αυτοκίνητο μέχρι την τοποθεσία Διασταύρωση, κι έπειτα ακολουθεί μονοπάτι 6 ωρών . Τα άλλα 3 καταφύγια του Ολύμπου είναι το καταφύγιο «Χρήστος Κάκαλος» στα 2650μ., και πήρε την ονομασία του από τον πρώτο άνθρωπο που κατέκτησε την κορυφή του Μύτικα, το καταφύγιο «Σπήλιος Αγαπητός» που κατασκευάστηκε

το 1931 απ' τον ομώνυμο αρχιτέκτονα και μηχανικό, στα 2100μ. και τέλος το καταφύγιο «Δημ. Μπούντολας» στα 940μ. , που κατασκευάστηκε στη θέση Σταυρός, προς τιμήν ενός ορειβάτη που χάθηκε σε ανάβαση στα Ιμαλάια το 1985.

Το πέμπτο καταφύγιο βρίσκεται στη Θεσσαλία στα 1800μ. στη περιοχή Βρυσούλες και είναι το ψηλότερο της Θεσσαλίας. Για να το επισκεφτεί κάποιος απαιτείται άδεια από τον διοικητή του στρατοπέδου, ενώ για τους αλλοδαπούς απαιτείται ειδική άδεια από το Γ.Ε.Σ. / Διεύθυνση Ειδικών Δυνάμεων, γιατί στεγάζεται στις στρατιωτικές εγκαταστάσεις του Κ.Ε.Ο.Α.Χ . Λόγω του ότι στα βουνά Πάγγαιο, Φαλακρό, Βρόντου, Βέρμιο, Βέρνο, Βασιλίτσα, Όλυμπο και Πήλιο υπάρχουν χιονοδρομικά κέντρα, ενισχύεται ακόμη περισσότερο η λειτουργία των καταφυγίων, καθώς επίσης και η δημιουργία νέων. Το Βέρμιο για παράδειγμα διαθέτει 4 καταφύγια, 2 στο Σέλι Βέροιας και άλλα 2 στα 3-5 Πηγάδια, όπου η πρόσβαση σ' αυτά είναι ιδιαίτερα εύκολη και γίνεται εξολοκλήρου μέσω της ασφάλτου.

Η χωρητικότητα των καταφυγίων αυτών κυμαίνεται από 65 έως και 100 άτομα, ωστόσο όμως το καταφύγιο στα 1450μ. που βρίσκεται στα 3-5 Πηγάδια προορίζεται αποκλειστικά για τους αθλητές του Ε.Ο.Σ (Ελληνικού Ορειβατικού Συλλόγου) Νάουσας . Στην Ανατολική Μακεδονία, στο βουνό Φαλακρό υπάρχουν 4 καταφύγια . Συγκεκριμένα στη θέση Άγιο Πνεύμα, όπου και λειτουργεί Χιονοδρομικό Κέντρο βρίσκεται το ομώνυμο καταφύγιο, έχει τρεις ορόφους και το χειμώνα λειτουργεί και ως ξενοδοχείο. Τα αλλά τρία καταφύγια ονόματι «Μπαρτισέβα», «Χορός» και «Κουρί» αντίστοιχα λειτουργούν μόνο για τα μέλη του Ορειβατικού Συλλόγου (Ε.Ο.Σ) Δράμας . Δυστυχώς το καταφύγιο στα 1450μ. στο βουνό Πάικο δεν λειτουργεί, και το ίδιο ισχύει και για το καταφύγιο «Μπουγατίνας» στα 900μ. στο βουνό Παγγαίο. Επίσης στο καταφύγιο «Αργ. Πεταλούδας» στα 1400μ. λαμβάνουν χώρα έργα για την επισκευή και βελτίωση του χώρου.

Στην Ήπειρο υπάρχουν 2 καταφύγια. Το καταφύγιο «Γκαμήλας» στα 1950μ. στην τοποθεσία Ροδοβόλι στο βουνό Γκαμήλας, καθώς και το καταφύγιο «Μιτσιγκέλι» στα 1400μ. στη θέση Ασβός ή Γκρεμισμένα Λιθάρια στο βουνό Μιτσιγκέλι. Το καταφύγιο «Γκαμήλας» πρωτολειτούργησε το 1965, όμως το 1994 είχε καταστραφεί και καεί από διερχόμενους Αλβανούς και από τότε γίνονται συνέχεια έργα επέκτασης και ανακαίνισής του. Επίσης έχει την μεγαλύτερη επισκεψιμότητα μετά τον «Σπήλιο Αγαπητό» του Ολύμπου . Στη Θράκη υπάρχουν 2 καταφύγια στο βουνό Ροδόπη. Το καταφύγιο «Χαράλαμπος Δήμου» στη περιοχή Ύψωμα στα 1050μ. που μπορεί να φιλοξενήσει μέχρι 50 άτομα και το καταφύγιο «Λειβαδίτη» στην περιοχή Λειβαδίτη σε υψόμετρο 1220μ.το οποίο μπορεί να φιλοξενήσει μέχρι 36 άτομα.

Στη Θεσσαλία υπάρχουν 7 καταφύγια ακόμα, η λειτουργία των οποίων ενισχύεται ακόμη περισσότερο από τον Εθνικό Δρυμό «Ολύμπου», με έτος ίδρυσης το 1987, και αποτελεί τον πρώτο Δρυμό της Ελλάδας και έναν από τους παλαιότερους του κόσμου. Συγκεκριμένα στη Θεσσαλία βρίσκονται 3 καταφύγια στη νότια Πίνδο, ένα στο βουνό Κίσαβο, και ένα ακόμα στην περιοχή «Βρυσοπούλες» στον Όλυμπο, το οποίο δανείζεται το όνομά του από αυτήν. Για το καταφύγιο στην κορυφή Πεταλούδα δυστυχώς δεν υπάρχουν πληροφορίες .

2.2.1 Καταφύγια Κεντρικής και Νότιας Ελλάδας

Στην κεντρική και νότια Ελλάδα ανήκουν τα καταφύγια που βρίσκονται στην Στερεά Ελλάδα, στην Αττική, στην Εύβοια, στην Πελοπόννησο και στην Κρήτη. Στην Στερεά Ελλάδα βρίσκονται 9 καταφύγια, μιας και στο συγκεκριμένο διαμέρισμα υπάρχουν 2 Εθνικοί Δρυμοί. Ο Εθνικός Δρυμός «Παρνασσού», που ιδρύθηκε το 1938 κι εκτείνεται σε 36.000 στρέμματα, και ο Εθνικός Δρυμός «Οίτης», ο οποίος ιδρύθηκε το 1966 νότια της κοιλάδας του Σπερχειού ποταμού.

Το βουνό Οίτη έχει 2 καταφύγια, το καταφύγιο «Φοίβος» στην θέση Μεραντζές σε υψόμετρο 1200μ. το οποίο έχει χώρο για 36 άτομα και το καταφύγιο «Τράπεζα» σε υψόμετρο 1850μ. το οποίο μπορεί να φιλοξενήσει μέχρι 24 άτομα. Πολύ γνωστό είναι επίσης το καταφύγιο «Παρνασσού» στην τοποθεσία Σαραντάρι σε υψόμετρο 1900μ. με χωρητικότητα 27 ατόμων. Το ψηλότερο καταφύγιο της Στερεάς Ελλάδας είναι το καταφύγιο «Βαρδουσίων» στην τοποθεσία Πιτιμαλικό στο βουνό Βαρδούσια σε υψόμετρο 1960μ. . Το καταφύγιο πρωτολειτούργησε το 1985 και πρόσφατα ανακαινίστηκε. Είναι σε άριστη κατάσταση και μπορεί να υποδεχθεί έως και 90 άτομα. Υδροδοτείται με αντλία από κοντινό ποτάμι και φωτίζεται με λάμπες υγραερίου.

Ένα άλλο καταφύγιο που ανακαινίστηκε πρόσφατα είναι το καταφύγιο «Γρηγόρης Περδίκης» σε υψόμετρο 1850μ. στη Γκιόνα, μπορεί να δεχτεί μέχρι 20 άτομα. Ο νομός Αττικής έχει 3 συνολικά καταφύγια, εκ των οποίων τα δύο βρίσκονται στην Πάρνηθα, όπου υπάρχει και ο Εθνικός Δρυμός «Πάρνηθας», ο οποίος ιδρύθηκε το 1961. Το ψηλότερο είναι το καταφύγιο «Μπάφικς» σε υψόμετρο 1160μ. στην Πάρνηθα και μπορεί να εξυπηρετήσει μέχρι 80 άτομα. Επίσης το «Φλαμπούρι» αποτελεί ένα από τα πιο σύγχρονα καταφύγια και βρίσκεται κι αυτό στην Πάρνηθα σε υψόμετρο 1158μ Το τρίτο καταφύγιο βρίσκεται στο βουνό Κιθαιρώνα στην θέση Πέταλο σε υψόμετρο 1100μ και ονομάζεται «Βαγγέλης Τσάκος».

Ένα από τα πιο ωραία και οργανωμένα καταφύγια είναι το καταφύγιο «Δίρφης» το οποίο βρίσκεται στην Εύβοια στην περιοχή Λείρι σε υψόμετρο 1120μ. Βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση και τους χειμερινούς μήνες λειτουργεί τα Σαββατοκύριακα με την παρουσία φύλακα. Το δεύτερο καταφύγιο, που βρίσκεται στην Εύβοια, είναι το καταφύγιο «Οχή» στην τοποθεσία Καστανόλογγος σε υψόμετρο 1050 μ. και μπορεί να φιλοξενήσει μέχρι 20 άτομα.

Στην Πελοπόννησο υπάρχουν 7 καταφύγια με ψηλότερο εκείνο του «Β. Λεοντόπουλου» στα 2100μ. στη θέση Διάσελο Αυγού στο βουνό Χέλμο . Είναι χωρητικότητας 12-16 ατόμων και δεν διαθέτει κουζίνα και τουαλέτες . Παράλληλα το καταφύγιο «Ταΰγετου» στα 1600μ. με έτος λειτουργίας το 1962 βρίσκεται σε καλή κατάσταση , όμως η πρόσβαση σ' αυτό κρίνει υποχρεωτική τη συνοδεία φύλακα του Ε.Ο.Σ Σπάρτης . Μέτρια κρίνεται η κατάσταση του καταφυγίου «Ζήρεια Ά» στα 1650μ. στην Κυλλήνη με έτος λειτουργίας το 1934 . Το καταφύγιο ανακαινίστηκε πριν από μερικά χρονιά απ' τον Ε.Ο.Σ Αιγίου στη συνέχεια όμως παραμελήθηκε.

2.3 Παναχαϊκό όρος

Το Παναχαϊκό όρος (επίσης Παναχαϊκός ή Βοδιάς) είναι το βορειότερο της Πελοποννήσου και βρίσκεται στο κέντρο της Αχαΐας (γι' αυτό Παν-Αχαϊκό). Εκτείνεται περίπου 20 χλμ σε μήκος από το Βορρά ως το Νότο. Ο κύριος όγκος του αρχίζει κατευθείαν ανατολικά της πόλης της Πάτρας. Άλλωστε στους κατοίκους της δυτικής Στερεάς το Παναχαϊκό είναι γνωστό ως βουνό της Πάτρας. Το ψηλότερο σημείο του είναι η κορυφή πύργος του Παλαβού 1.928 μ, κατ' άλλους 1.924, 1.925, και 1.926 μ. Άλλη κορυφή του ονομάζεται Βοϊδιάς. Μεταξύ των δύο κορυφών βρίσκεται το οροπέδιο Πρασούδι ή όμορφη Λάκκα. Άλλα οροπέδια είναι ο Οβρυόκαμπος, της Ρακίτας, της Λουμπίστας.

Οι κορυφές του προσφέρουν εκπληκτική θέα στην πόλη της Πάτρας και προς τα βουνά της Πελοποννήσου και της Στερεάς Ελλάδας. Από τις κορυφές σχεδόν του Παναχαϊκού πηγάζουν οι ποταμοί Γλαύκος και Φοίνικας. Μάλιστα ο ορεινός ρους του Γλαύκου διαχωρίζει το ΝΔ τμήμα του Παναχαϊκού, το οποίο είναι γνωστό ως Μικρός Παναχαϊκός ή Ομπλός, όπου βρίσκεται και η μονή Ομπλού. Οι χιονοπτώσεις είναι κοινές στις περιοχές άνω των 1.000μ το χειμώνα. Οι κυριότεροι οικισμοί βρίσκονται στους πρόποδες του όρους και γίνονται σπανιότεροι με την άνοδο του υψομέτρου. Υπάρχει περιορισμένη δασοκάλυψη στο δυτικό και νότιο μέρος. Το Παναχαϊκό είναι από τα πιο ασταθή γεωλογικά εδάφη της χώρας.

Στην υποβάθιση της χλωρίδας και της πανίδας του βουνού έχουν συμβάλει τα μέγιστα η υπερβόσκηση, η λαθροθηρία, οι συνεχείς δασικές πυρκαγιές, η ανεξέλεγκτη διάνοιξη ορεινών δρόμων και η άναρχη εξάπλωση των οικισμών στα χαμηλότερα υψόμετρα. Έτσι, ένα μεγάλο μέρος του βουνού είναι ή άγονα εδάφη με ποώδη βλάστηση η οποία καλύπτει και ένα μεγάλο μέρος του νότιου μέρους. Τα καλλιεργήσιμα εδάφη καλύπτουν το δυτικό και ανατολικό μέρος. Οι χειμάρροι και τα ρεύματα είναι γύρω από το βουνό.

Το κεντρικό μέρος του βουνού είναι το άγονο έδαφος⁹. Τα λιβάδια καλύπτουν το δυτικό μέρος, το κεντροδυτικό, το βόρειο μέρος, και το ανατολικό. Υποβαθμισμένα και αραιά δάση υπάρχουν στο δυτικό μέρος, στο βόρειο μέρος και το ανατολικοκεντρικό μέρος. Τα όρια των δήμων βρίσκονται στο κέντρο της οροσειράς. Τα όρια της Μεσσήνιας βρίσκονται στο νότο, της Πάτρας στη δύση, του Ρίου στα βορειοδυτικά, της Συμπολιτείας στα βορειοανατολικά, του Ερινεού στα ανατολικά και της κοινότητας Λεοντίου στο νοτιοανατολικό σημείο. Το Παναχαϊκό φιλοξενεί στο βόρειο τμήμα στα σύνορα Πάτρας και Ρίου το μεγαλύτερο αιολικό πάρκο της Ελλάδας με 40 ανεμογεννήτριες, το οποίο εγκαινιάστηκε το 2006. Στο βουνό υπάρχουν επίσης δύο ορειβατικά καταφύγια του ΕΟΣ Πατρών, στο Ψάρθι (1500μ) που λειτουργεί από το 1934 και στο Πρασούδι. Ο ανεμοπτερισμός είναι κοινός στις περιοχές κάτω από 1.100 μ. Τέλος, υπάρχουν δύο σταθμοί τηλεπικοινωνιών, ένας που ονομάζεται Παναχαϊκό 1.300 έως 1.400 μ ανατολικά της Πάτρας και άλλος ένας (Ραντάρ) που χρησιμοποιείται κυρίως λόγω του υψώματος της Αρόης.

⁹ Ορειβατικός σύλλογος Πάτρας, 2008

2.4 Χειμερινοί Τουριστικοί Προορισμοί

2.4.1 Λίμνη Πλαστήρα

Μία από τις ομορφότερες γωνιές του ορεινού όγκου των Αγράφων είναι η περιοχή της Λίμνης Πλαστήρα. Βρίσκεται 25 χιλιόμετρα δυτικά της Καρδίτσας και μπορείτε να την επισκεφθείτε κάνοντας μια εντυπωσιακή διαδρομή. Η Λίμνη Πλαστήρα με την πλούσια βλάστηση από βελανιδιές, πλατάνια και καστανιές, προσφέρεται όλες τις εποχές του χρόνου τόσο για ρομαντικές διακοπές και χαλάρωση όσο και για έντονες δραστηριότητες. Η διαμονή σε όλα τα χωριά της Λίμνης Πλαστήρα έχει να προσφέρει επιλογές σε διαφορετικού τύπου καταλύματα και δωμάτια από πολυτελή ξενοδοχεία και μικρούς παραδοσιακούς ξενώνες με εκπληκτική θέα.

2.4.2 Ελάτη Τρικάλων

Η Ελάτη είναι ένα από τα πιο ανεπτυγμένα χωριά του νομού Τρικάλων. Το Περούλι είναι χτισμένο ανάμεσα στα έλατα και διαθέτει ένα πολύ καλά εξοπλισμένο χιονοδρομικό κέντρο.

Η περιοχή διαθέτει ξενοδοχεία όμορφους ξενώνες, ταβέρνες με καλό φαγητό και προσφέρεται για οικογενειακές διακοπές. Στο δρόμο για την Ελάτη, θα συναντήσετε πρώτα την Πύλη, μια μικρή κωμόπολη 18 χλμ από τα Τρίκαλα. Είναι χτισμένη στους πρόποδες του Κόζιακα και αντικριστά της απλώνεται το βουνό Ίταμος δημιουργώντας σε ένα σημείο ένα φυσικό στένο πέρασμά, μια φυσική πύλη που ουσιαστικά είναι η δίοδος της πεδινής Θεσσαλίας στην ορεινή Ήπειρο. Τα δυο βουνά, αλλά και την Πύλη διασχίζει ο ποταμός Πορτιάτης, παραπόταμος του Πηνειού. Στην Πύλη αξίζει κανείς να δει ένα από τα σπουδαιότερα βυζαντινά μνημεία της χώρας, την εκκλησία της Πόρτας Παναγιάς με τις δύο ψηφιδωτές εικόνες του Χριστού και της Παναγίας.

2.4.3 Καρπενήσι

Το Καρπενήσι, πρωτεύουσα του νομού Ευρυτανίας θεωρείται ένα από τα καλύτερα και υγιεινότερα θέρετρα της Ελλάδας. Τα καταπράσινα βουνά, τα γραφικά χωριουδάκια και το χιονοδρομικό κέντρο, προσελκύουν κάθε χρόνο χιλιάδες λάτρεις των χειμερινών αποδράσεων. Η καθαρή ατμόσφαιρα, το ξηρό και υγιεινό κλίμα, τα πλατάνια, οι καστανιές και τα έλατα που περιτριγυρίζουν την πόλη και τα γύρω χωριά, κάνουν τον τόπο ιδανικό για χειμερινές αλλά και θερινές διακοπές. Αξίζει να πει κανείς το κρυστάλλινο νερό που ρέει από τις πέτρινες φυσικές βρύσες των χωριών του νομού. Με αφετηρία το Καρπενήσι αξίζει κανείς να επισκεφθεί τα διάσπαρτα χωριά και να απολαύσει τα παραδοσιακά προϊόντα και τα τοπικά κρέατα. Σε απόσταση 12χλμ. βρίσκεται το χιονοδρομικό κέντρο του Βελουχιού. Ο επισκέπτης θα απολαύσει το σκι στο οργανωμένο χιονοδρομικό κέντρο, το οποίο διαθέτει επτά αναβατήρες, δώδεκα πίστες και σχολή σκι.

Τα ποτάμια και τα φαράγγια της περιοχής προσφέρονται για ορειβατικές διαδρομές και άλλου είδους δραστηριότητες, όπως rafting, kayak και mountain bike. Σε κοντινή απόσταση

από το Καρπενήσι, αρχίζουν να ξεπροβάλλουν ένα- ένα, χωριά με παραδοσιακό χρώμα, βυθισμένα στα έλατα, τις καστανιές, τα πλατάνια, σε ένα πυκνό δάσος και μια ορεινή φύση που μαγεύει. Τα πιο σημαντικά από αυτά, οι Κορυσκάδες, το Βουτύρο, το Μικρό Χωριό, το Μεγάλο Χωριό, ο Γαύρος, το Κλαυσί, θα αποτελέσουν τη βάση μας για την περιοχή της Ευρυτανίας.

2.4.4 Ελατοχώρι Πιερίας

Το Ελατοχώρι Πιερίας αποτελεί έναν από τους ωραιότερους χειμερινούς προορισμούς όχι μόνο της Βορείου Ελλάδος, αλλά και ολόκληρης της χώρας. Η άγρια ομορφιά της ορεινής φύσης με τα πυκνά δάση, η γραφικότητα του Ελατοχωρίου και το χιονοδρομικό κέντρο, καθιστούν την περιοχή άκρως ελκυστική για τους λάτρεις των χειμερινών αποδράσεων. Επίσης, το Ελατοχώρι αποτελείται από δύο οικισμούς. Τον παραδοσιακό οικισμό, Παλιό Ελατοχώρι και τον σημερινό οικισμό. Ο παραδοσιακός οικισμός καταστράφηκε όταν όλο το χωριό κάηκε από τους Γερμανούς στις 27 Γενάρη του 1944. _ίπλα από τον παραδοσιακό οικισμό βρίσκεται ο σημερινός οικισμός του Ελατοχωρίου σε υψόμετρο 850 μέτρων. Η παλιά ονομασία του χωριού ήταν Σκουτέρνα, από τα πολλά "σκουτιά" - τα χοντρά μάλλινα υφάσματα που κατασκευάζονταν παλιότερα στο χωριό.

Το χιονοδρομικό κέντρο του Ελατοχωρίου βρίσκεται στην ΒΑ πλευρά των Πιερίων, σε απόσταση 8χλμ. από το Ελατοχώρι, στη θέση 'Παπα-Χωράφι', σε υψόμετρο 1410μ. και κορυφής 1750μ. Λειτουργήσε για πρώτη φορά το 2001 και έκτοτε συγκεντρώνει μεγάλο αριθμό φίλων του σκι και του χιονιού. Με τις ωραίες πίστες και το καταπληκτικό φυσικό του περιβάλλον, έχει ήδη γίνει γνωστό.

2.4.5 Βυτίνα

Στα 1033μ υψόμετρο βρίσκεται η Βυτίνα, στην αγκαλιά του όρους Μαίναλου κρυμμένη στην καρδιά της ορεινής, κεντρικής Πελοποννήσου. Η ηρεμία του χωριού και ο παγωμένος αέρας του βουνού σε γεμίζουν ευεξία και καλή διάθεση. Το κεντρικό σημείο που σφύζει από ζωή και κίνηση όλες τις ώρες της ημέρας είναι η πλακόστρωτη πλατεία της Βυτίνας. Γύρω από αυτήν, βρίσκει κανείς πολλά μικρά μαγαζάκια.

2.4.6 Λουτρά Ποζάρ

Στους πρόποδες του Καϊμακτσαλάν, μόλις 13 χιλιόμετρα από την Αριδαία και 25 από την Έδεσσα βρίσκονται τα ιαματικά Λουτρά Πόζαρ. Τεράστια πλατάνια, το ποτάμι που κατηφορίζει στο φαράγγι και ο ήχος των νερών που ταξιδεύει τους επισκέπτες, συνθέτουν το παραμυθένιο σκηνικό των Λουτρών Πόζαρ. Οι εγκαταστάσεις του συγκροτήματος είναι οργανωμένες σε μία μικρή λουτρόπολη με ξενοδοχεία, εστιατόρια, πισίνες και αποδυτήρια, προσφέροντας στον επισκέπτη εξυπηρέτηση υψηλών προδιαγραφών. Οι ιαματικές πηγές των Λουτρών Πόζαρ αναβλύζουν σε υψόμετρο 390 μέτρων. _ημιουργούνται από το νερό της βροχής, το οποίο εισχωρεί στο έδαφος σε μεγάλο βάθος, εκεί θερμαίνεται, στη συνέχεια ανεβαίνει ψηλότερα και σταδιακά εμπλουτίζεται με μέταλλα και άλλα στοιχεία. Τα ιαματικά

θερμά νερά των Λουτρών Πόζαρ έχουν σταθερή θερμοκρασία 37ο C ενώ η θερμοκρασία άλλων φυσικών πηγών μπορεί να φτάσει μέχρι και τους 60ο C. Οι λουτροθεραπείες ενδείκνυνται για ρευματοειδή αρθρίτιδα, αρθροπάθειες, παθήσεις των νεφρών, δερματοπάθειες, γυναικολογικές παθήσεις και προβλήματα του κυκλοφορικού συστήματος.

Στη λουτρόπολη υπάρχουν δύο υδροθεραπευτήρια. Το πρώτο λειτουργεί από το 1960 και περιλαμβάνει 48 ατομικούς λουτήρες, 2 εσωτερικές πισίνες και 2 ατομικά χαμάμ, χωρητικότητας 6 ατόμων. Από τα τέλη του 2005 ξεκίνησε και η λειτουργία ενός νέου υδροθεραπευτηρίου με 6 ατομικές πισίνες και τεχνητούς καταρράκτες. Τα Λουτρά Πόζαρ είναι ένας προορισμός για όσους θέλουν να συνδυάσουν την επαφή με την φύση, την ξεκούραση και τα οφέλη της λουτροθεραπείας, η οποία είναι λάθος να πιστεύουμε, ότι απευθύνεται μόνο σε άτομα μεγάλης ηλικίας.

2.4.7 Το Πήλιο

Το ταξίδι στο Πήλιο δεν είναι συνηθισμένο, γιατί είναι ένα ταξίδι στη θερινή κατοικία των 12 θεών του Ολύμπου, στη μυθική χώρα των Κενταύρων. Το βουνό των τεσσάρων εποχών υψώνεται επιβλητικό βορειανατολικά του Βόλου ανάμεσα στον Παγασητικό και το Αιγαίο Πέλαγος. Εικοσιτέσσερα χωριά μοναδικής αρχιτεκτονικής, ένα χαρισματικό φυσικό περιβάλλον με οργιώδη, ποικιλόμορφη βλάστηση, ακτές βραχώδεις, ακτές γραφικές, μια αρμονική σύνθεση έντονων αντιθέσεων που μαγεύουν τον επισκέπτη. Ξεκινώντας από την πόλη του Βόλου την περιήγησή μας για το Πήλιο έχουμε να επιλέξουμε ανάμεσα σε δύο κατευθύνσεις, η μια οδηγεί στο Βόρειο και η άλλη στο δυτικό και νοτιοανατολικό Πήλιο.

2.4.8 Αράχωβα

Η Αράχωβα είναι ο πιο δημοφιλής χειμερινός προορισμός και το όνομά της συγκεντρώνει την ακτινοβολία και το μύθο του top χειμερινού θέρετρου της χώρας. Απέχει μόλις 160χλμ. από την Αθήνα και είναι τόσο κοντά που μπορείς να πας και αυθημερόν προκειμένου να απολαύσεις τις χιονοδρομικές πίστες του Παρνασσού. Η Αράχωβα είναι χτισμένη στους πρόποδες του Παρνασσού σε υψόμετρο 1.000 μ. με θέα στο δελφικό τοπίο, είναι αφετηρία για τα τρία χιονοδρομικά κέντρα του Παρνασσού, Κελάρια, Φτερόλακα, Γεροντόβραχος και πέρασμα για το σημαντικό αρχαιολογικό χώρο των Δελφών.

Η Αράχωβα συνδυάζει στιγμές χαλάρωσης, πολυτέλειας, διασκέδασης, άσκησης και ανασυγκρότησης των δυνάμεων και του πνεύματος. Ολόκληρη η περιοχή του Παρνασσού, με το υπέροχο φυσικό τοπίο, είναι ιδανική για τους φυσιολάτρεις και για όσους αγαπούν την περιπέτεια, διότι μπορούν να εξερευνήσουν κάθε σημείο της Αράχωβας διασχίζοντας τα αμέτρητα γραφικά μονοπάτια. Στην Αράχωβα υπάρχουν πολλά εστιατόρια και ταβέρνες θαυμάζοντας την υπέροχη θέα προς το όρος Παρνασσός ενώ φεύγοντας μην παραλείψετε να εφοδιαστείτε με ντόπια παραδοσιακά προϊόντα της τοπικής κουζίνας.

2.4.9 Το Μέτσοβο

Το Μέτσοβο αποτελεί έναν από τους γραφικότερους, παραδοσιακούς οικισμούς τις χώρας μας. Ορεινή κωμόπολη, χτισμένη στις πλαγιές της Πίνδου, σε υψόμετρο 1150μ., σε ένα εντυπωσιακό τοπίο γεμάτο πράσινο. Ιδανικός προορισμός για όλες τις εποχές του χρόνου, καθώς ο επισκέπτης μπορεί να απολαύσει μαγευτικά τοπία, χειμερινά σπορ και να δει μοναδικά ιστορικά αξιοθέατα.

Απλώνεται ανάμεσα σε δύο από τα υψηλότερα όρη της Ηπείρου, το όρος Μαυροβούνι στα βόρεια και το όρος Λάκμος ή Περιστέρι στα νότια ενώ συνορεύει με τους Νομούς Γρεβενών, Τρικάλων και Ιωαννίνων. Το ορεινό έδαφος με τις έντονες βροχοπτώσεις και χιονοπτώσεις βοηθά στο σχηματισμό έντονων τοπίων άγριας φυσικής ομορφιάς ενώ συνθέτουν ένα τοπίο πλούσιο με σπάνια πανίδα και χλωρίδα που αξίζει να επισκεφτείτε. Τα πολλά δάση αλλά και οι ποταμοί όπως ο Αώος που σχηματίζει την ομώνυμη τεχνητή λίμνη, ο Άραχθος, ο Πηνειός κ.α. είναι μοναδικής φυσικής ομορφιάς αλλά δεν είναι το μοναδικό που θα σας καταπλήξει. Η γραφική πόλη του Μετσόβου έχει άρτια τουριστική υποδομή σε πλήρη αρμονία με το περιβάλλον, την παραδοσιακή αρχιτεκτονική και την ιδιαίτερη κουλτούρα. Μέσα στην πόλη του Μετσόβου απολαύστε την παραδοσιακή αρχιτεκτονική του τόπου, δείγμα πρότερης οικονομικής και πολιτισμικής ανάπτυξης. Λόγοι για την άνθιση αυτή υπήρξαν κυρίως η χορήγηση προνομίων στην περιοχή κατά τη διάρκεια του Οθωμανικού Ζυγού και η ανάπτυξη του εμπορίου. Όσοι ενδιαφέρονται για την ιστορία και την παράδοση της περιοχής δεν έχουν παρά να επισκεφτούν το μουσείο Λαϊκής τέχνης, μία εξαιρετική πινακοθήκη καθώς και δύο βιβλιοθήκες. Μέσα στο Μέτσοβο υπάρχει ο Κήπος του Αβέρωφ είναι ένας μικρός παράδεισος που σας περιμένει να τον επισκεφτείτε. Είναι ένα πάρκο ιδιαίτερα προσεγμένο στο οποίο θα βρείτε συγκεντρωμένα όλα τα είδη δέντρων που υπάρχουν στην ευρύτερη περιοχή, μία μοναδική μικρογραφία όλης της φύσης της Πίνδου.

2.5 Πορεία αλλοδαπού χειμερινού τουρισμού

Με δεδομένο ότι δεν έχει ασκηθεί ουσιαστικώς στην χώρα μας πολιτική, ούτε από την κυβέρνηση ούτε από τους τουριστικούς φορείς, ενισχύσεως του χειμερινού τουρισμού και γενικότερα αμβλύσεως της έντονης εποχικότητας που χαρακτηρίζει τον αλλοδαπό τουρισμό, μελέτη της συμπεριφοράς των σχετικών στατιστικών δεδομένων δεν προσφέρεται προς έλεγχο υποθέσεων που αφορούν σε σχετικές εναλλακτικές προτάσεις τουριστικής πολιτικής. Τέτοιες προτάσεις αποτελούν για παράδειγμα οι σκέψεις για προαγωγή θεμαικών τουριστικών προϊόντων, όπως είναι ο ιαματικός τουρισμός, ο συνεδριακός τουρισμός, ο αθλητικός τουρισμός και το πλήθος των ειδικών μορφών τουρισμού που ναι μεν απυθύνονται σε συγκριτικώς μικρές ποσοτικώς κατηγορίες επισκεπτών, οι οποίες ωστόσο μπορούν να αποτελέσουν αθροιστικά αξιόλογο ποσοτικώς και ποιοτικώς τουριστικό πλήθος.

Αξιολογήσεις αυτού του είδους έχουν ιδιαίτερη σημασία στο χώρο της οικονομικής πολιτικής και γενικότερα της δημόσιας ζωής στην έκταση αυτή γίνεται πηγή εμπνεύσεως για την οικονομική πολιτική. Συχνά οι σκέψεις και εμπνεύσεις για παρεμβάσεις στην οικονομική ζωή, ανεξαρτήτως της προελεύσεως αυτών (αν είναι γνήσιες ή απομίμηση) γίνεται αιτία

πραγματοποιήσεως μεγάλης εκτάσεως μη αναστρέψιμων δαπανών από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, οι οποίες δεν θεμελιώνονται στην ενδεδειγμένη για την κάθε περίπτωση ανάλυση κόστους-οφέλους. Αυτό έχει ως συνέπεια σπατάλη σπανίζοντος οικονομικών πόρων, επιβραδυνση της αναπτύξεως και προιούσα περιθωριοποίηση στον αδυσώπητο αγώνα για διασφάλιση και αύξηση του μεριδίου στη διεθνή αγορά.

Η άμβλυση της έντονης εποχικότητας που χαρακτηρίζει τον εγχώριο τουρισμό γίνεται αιτία μακροπρόθεσμου δεσμεύσεων κεφαλαίων πολύ μεγαλύτερου μεγέθους σε σύγκριση με το απαιτούμενο για δεδομένο τουριστικό πλήθος, το οποίο, όμως, κατανέμεται ολιγότερο ανισομερώς στη διάρκεια του έτους. Στη σπατάλη αυτή ελλοχεύει ο κίνδυνος να προστεθεί και η σπατάλη την οποία συνεπάγεται η άσκηση πολιτικής ενισχύσεως του χειμερινού τουρισμού. Το πρόβλημα επεκτάσεως της τουριστικής περιόδου στις απολήξεις της περιόδου αιχμής είναι διαφορετικό που δεν στηρίζεται σε γνώση και αξιολογήσεις απηλλαγμένες φαντασιώσεων, εμμόνων ιδεών και κακώς νοούμενου μιμητισμού.

Η παρούσα προσπάθεια αναζητήσεως μηνυμάτων που ενδεχομένως συνάγονται από τη μελέτη της διαχρονικής συμπεριφοράς των στατιστικών δεδομένων εμπίπτει στον ανωτέρω προβληματισμό. Μέσα από τις τάσεις που διαμορφώθηκαν στην σχετικώς μακρά περίοδο 1980-1999 και αφορούν όχι μόνο στο σύνολο, αλλά και τις επιμέρους προελεύσεις, θα επιδιωχθεί ο αυτοπισμός τυχόντων παραγόντων, αυτονόμως λειτουργούν, δηλαδή ένα είδος σταθερών που καθιστούν πολύ δυσχερή ή και αδύνατη την ενίσχυση του χειμερινού τουρισμού στην χώρα μας. Ενδιαφέρον, φυσικά, παρουσιάζει και η μελέτη της εκτάσεως στην οποία η υσχύς παραγόντων διαφοροποιείται κατά προέλευση¹⁰.

Βέβαια ο χειμερινός τουρισμός αποτελεί σε μεγάλο βαθμό τουρισμό επαγγελματικό και αναψυχής και λιγότερο τουρισμό διακοπών. Αυτό συμβαίνει κυρίως λόγω της εποχικής διάστασης κοινωνικών θεσμών όπως είναι οι σχολικές διακοπές και οι ετήσιες άδειες από την εργασία. Ο χειμερινός τουρισμός, αν δεν ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα, είναι δυνατόν να έχει καταστροφικές συνέπειες σε βάρος του περιβάλλοντος. Για παράδειγμα η ανεξέλεγκτη δημιουργία χιονοδρομικών κέντρων η εκτεταμένη αποψίλωση των δασών στις περιοχές όπου θα αναπτυχθούν οι ειδικές εγκαταστάσεις, η διάνοιξη οδικού δικτύου κλπ., προκαλούν την καταστροφή τόσο της πανίδας όσο και της χλωρίδας, με κίνδυνο ακόμα και τη διατάραξη της τροφικής αλυσίδας, τη διάβρωση του εδάφους και την πρόκληση κατολισθήσεων και χιονοστιβάδων¹¹.

¹⁰ Κωνσταντίνος Ανδριώτης, Αειφορία και Εναλλακτικός Τουρισμός

¹¹ Η Κρατική Συμβολή στον Τουρισμό – Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού», Γ.Μ. Βενετσανοπούλου 2006

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

-Τουριστικές υποδομές στον νομό Αχαΐας την περίοδο 2000-2010

Χαρακτηριστικά Χειμερινού Τουρισμού-

3.1 Τουρισμός στην Αχαΐα – Συγκριτικό πλεονέκτημα του Νομού

Ο ελληνικός τουρισμός περνάει μεγάλη κρίση. Εκατοντάδες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, καθώς και άλλες του τουριστικού τομέα, έχουν βάλει λουκέτο, ενώ άλλες υπολειτουργούν και κινδυνεύουν άμεσα να κλείσουν, χιλιάδες επαγγελματίες που απασχολούνται στην τουριστική βιομηχανία έχουν μείνει χωρίς δουλειά, ενώ πολλοί άλλοι βιώνουν καθημερινά το φόβο απώλειας της εργασίας τους και ανησυχούν για το μέλλον.

Η οικονομική κρίση έπληξε του Έλληνας στερώντας τους τη δυνατότητα να πηγαίνουν έστω και ολιγοήμερες διακοπές, η παύση των Προγραμμάτων κοινωνικού τουρισμού του Οργανισμού Εργατικής αποστέρησαν από τους χαμηλόμισθους και τους συνταξιούχους τη δυνατότητα να κάνουν διακοπές οδηγώντας παράλληλα σε μείωση των εσόδων από τον τουρισμό, η αύξηση του ΦΠΑ οδήγησε σε αύξηση του τουριστικού προϊόντος, η αστάθεια στην Ελλάδα αποτρέπει τους ξένους τουρίστες να επισκεφθούν τη χώρα μας¹².

Η Αχαΐα είναι τόπος που πρέπει να αναπτυχθεί. Είναι όμως και ένα από τα ομορφότερα μέρη της Ελλάδας και για αυτό μπορεί και αξίζει να αναπτυχθεί. Η τοπική ανάπτυξη της Αχαΐας μπορεί να γίνει με διάφορους τρόπους. Ένας από αυτούς είναι η τουριστική της ανάπτυξη. Τα προγράμματα αυτά για την αύξηση του τουρισμού θα οδηγήσουν στη δημιουργία θέσεων εργασίας για την αντιμετώπιση του προβλήματος της ανεργίας που έχει διογκωθεί τα τελευταία δύο χρόνια στο Νομό μας.

Η Αχαΐα με τις κατάλληλες πολιτικές μπορεί να γίνει τόπος προσέλκυσης τουρισμού, τόσο θερινού λόγω των αμέτρητων παραλιών της όσο και χειμερινού λόγω του χιονοδρομικού κέντρου των Καλαβρύτων. Οι αμέτρητες φυσικές ομορφιές του τόπου μας μπορούν να αποτελέσουν πόλο έλξης Ελλήνων και αλλοδαπών τουριστών. Η αύξηση του τουρισμού και κυρίως η καθιέρωση ενός τόπου ως τουριστικού θέρετρου δεν εξαρτάται μόνο από τις φυσικές ομορφιές ενός τόπου. Είναι σημαντικό να υπάρχουν. Όμως δεν αρκούν. Η Αχαΐα έχει όμως πολλά περισσότερα.

Στην Αχαΐα μπορούν να αναπτυχθούν μια σειρά από νέες εναλλακτικές μορφές τουρισμού. θαλάσσιος τουρισμός, αθλητικός τουρισμός, τουρισμός υπαίθρου, τουρισμός υγείας και

¹² <http://www.thebest.gr/news/index/viewStory/124733> , «Συγκριτικό πλεονέκτημα της Αχαΐας ο Τουρισμός» , Πολιτική , Άγγελος Τσιγκρής, 2010

ευεξίας, αγροτουρισμός, γαστρονομικός τουρισμός, πολιτιστικός τουρισμός, θρησκευτικός τουρισμός, συνεδριακός τουρισμός.

Στην Αχαΐα μπορεί να αναπτυχθεί ο τουρισμός υπαίθρου, αφού ο επισκέπτης μπορεί να απολαμβάνει τα πανέμορφα τοπία της συνδυάζοντας δραστηριότητες κοντά στη φύση, όπως ορειβασία, αναρρίχηση, πεζοπορία, σπηλαιολογία και γενικώς περιήγηση στη φύση. Φαράγγι Βουραϊκού, το οποίο μπορεί να θαυμάσει με τον οδοντωτό. Σημαντικό ρόλο μπορεί να παίξει στον τομέα αυτό το Περιβαλλοντικό Κέντρο της Κλειτορίας, γεγονός που απαιτεί την άμεση αναβάθμισή του. Ήπια ανάπτυξης στο προστατευόμενο μέρος της Καλογριάς στην Κάτω Αχαΐα.

Στην Αχαΐα μπορεί να αναπτυχθεί ο πολιτιστικός τουρισμός, Αρχαία Ελίκη, το Αρχαιολογικό Μουσείο Πατρών. Στην Αχαΐα μπορεί να αναπτυχθεί ο θρησκευτικός τουρισμός, όπου ο επισκέπτης θα έχει την ευκαιρία να επισκεφθεί την εκκλησία του Αγίου Ανδρέα, μία από τις μεγαλύτερες εκκλησίες των Βαλκανίων με όμορφες βυζαντινές εικόνες και μέρος του Σταυρού που μαρτύρησε ο Άγιος Ανδρέας, την Παναγία την Τρυπητή, και πλήθος ιστορικών μονών, όπως την Αγία Λάυρα και το Μέγα Σπήλαιο.

Ο επισκέπτης της Αχαΐας θα μάθει πολλά για την ιστορία της Ελλάδας. Η Αχαΐα μπορεί με τις κατάλληλες ενέργειες να καταφέρει να γίνει και κέντρο διοργάνωσης διεθνών συνεδρίων και άλλων συναντήσεων, προσπαθώντας να προσφέρει στους επισκέπτες. Χρυσή ευκαιρία για την αύξηση του συνεδριακού, αλλά και των λοιπών μορφών τουρισμού, μπορεί να αποδειχθεί η πολιτική αξιοποίησης του αεροδρομίου του Αράξου. Η πολιτική αυτή δημιουργίας αεροπορικής «πύλης» κοντά στην Πάτρα από και προς το εξωτερικό, η πραγματοποίηση απευθείας πτήσεων από το αεροδρόμιο του Άραξου, μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής, στην αύξηση του τουρισμού και στη δημιουργία τοπικής ανάπτυξης.

Απαιτείται Πρόγραμμα με σκοπό τα βιώσιμη διαχείριση του τουρισμού, προκειμένου να αυξηθεί ο τουρισμός, παράλληλα όμως να προστατευθεί το περιβάλλον και να ενδυναμωθεί η μακροπρόθεσμη προοπτική της Αχαΐας. Στο πλαίσιο αυτό η ανάπτυξη θα πρέπει να γίνεται με βάση και τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας.

3.2 SWOT analysis Νομού Αχαΐας

Δυνατά σημεία

- Η παρουσία ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, του Τεχνολογικού Πάρκου και ερευνητικών φορέων όπως το Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών (Ε.Α.Ι.Τ.Υ) και το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας / Ερευνητικό Ινστιτούτο Χημικής Μηχανικής και Χημικών Διεργασιών Υψηλής Θερμοκρασίας (ΕΙΧΗΜΥΘ) ΙΤΕ/ΕΙΧΗΜΥΘ μπορεί να συμβάλει στον εκσυγχρονισμό της παραγωγικής

διαδικασίας και να λειτουργήσει ως πόλος προσέκλυσης επενδύσεων με έμφαση στην έρευνα και στην τεχνολογία.

- Διαθέτει πληθυσμό υψηλού εκπαιδευτικού επιπέδου.
- Έχει δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης και δύναται να προσελκύσει επενδύσεις σε έργα εναλλακτικού τουρισμού.
- Η λειτουργία του νέου Λιμένα Πατρών αναμένεται να ενισχύσει το ρόλο της Πάτρας ως πύλης της χώρας προς τη Δυτική Ευρώπη.
- Η Βιομηχανική Περιοχή Πατρών (ΒΙΠΕ) στον Άγιο Στέφανο Αχαΐας, εκτάσεως 4050 στρεμμάτων με δυνατότητα εγκατάστασης 200 βιομηχανιών, έχει σήμερα 120 εγκατεστημένες και λειτουργούσες βιομηχανικές μονάδες, μικρές και μεγάλες, με απασχολούμενο προσωπικό 1800 περίπου ατόμων.
- Δυνατότητα ανάπτυξης της μεταποίησης.
- Οι πολύ καλές ακτοπλοϊκές συγκοινωνίες από και προς Ιταλία, νησιά Ιονίου με συχνά δρομολόγια σύγχρονα πλοία και την κατασκευή του νέου λιμανιού της Πάτρας.
- Οι σημαντικοί περιβαλλοντικοί πόροι, οι φυσικές ομορφιές όπως ακτές, δάση, λιμνοθάλασσες, ορεινοί όγκοι.
- Η τοποθεσία της στο αρχαιολογικό τρίγωνο Δελφών- Ολυμπίας- Μυκηνών.
- Τουριστικοί, Πολιτιστικοί πόροι, ιστορικά μνημεία και σημαντική πολιτιστική, ιστορική και λαϊκή κληρονομιά.
- Σημαντικά Χριστιανικά Μνημεία, που συμβάλλουν στην ανάπτυξη του θρησκευτικού τουρισμού.
- Η οργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων όπως το Διεθνές Φεστιβάλ της Πάτρας και το Καρναβάλι της Πάτρας.
- Καλής ποιότητας θαλάσσια ύδατα , καθαρές ακτές.
- Το ευνοϊκό κλίμα για κάθε είδους δραστηριότητας.
- Οι πολλαπλές επιλογές διαφορετικού τύπου τουριστικών προορισμών.
- Η λειτουργία Πανεπιστημίου, ΑΤΕΙ και ερευνητικών κέντρων διεθνούς εμβέλειας.
- Η παράδοση στη μεταποιητική δραστηριότητα και στο εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό λόγω της ύπαρξης σημαντικών βιομηχανιών.

- Η σημαντική παραγωγή στον πρωτογενή τομέα που μπορεί να στηρίξει συναφείς κλάδους μεταποίησης.

Αδύνατα σημεία

- Οι διανομαρχιακές και ενδοπεριφερειακές ανισότητες σε υποδομές υψηλής τεχνολογίας, πληροφορικής και τεχνολογίας..
- Η αποβιομηχάνιση.
- Η έλλειψη αναβάθμισης και οι αδυναμίες στο σύστημα μεταφορών.
- Η ελλιπής περιβαλλοντική προστασία, η κρατική υποδομή, αποχετεύσεις, ύδρευση, συλλογή απορριμμάτων, η έλλειψη οργανωμένων ΧΥΤΑ δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες του τουρισμού.
- Η ελλιπής τουριστική υποδομή και κυρίως η ανεπαρκής ύπαρξη ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων, αλλά και υποστηρικτικών υποδομών όπως χώρων αναψυχής και συνεδριακών χώρων.
- Η Έντονη εποχικότητα του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος.
- Η ελλιπής διαφήμιση και προώθηση του τουριστικού προϊόντος.
- Η έλλειψη τουριστικής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης των εργαζομένων στον τουριστικό κλάδο.
- Η χαμηλή ποιότητα των τουριστικών προϊόντων σε ορισμένους τομείς και η έλλειψη συστήματος ελέγχου.
- Η έλλειψη μεγάλων αστικών κέντρων.
- Πληθυσμιακή αποδυνάμωση της υπαίθρου.
- Χαμηλά ποσοστά απασχόλησης, υψηλά ποσοστά ανεργίας.

Ευκαιρίες

- Η αναβάθμιση της λειτουργίας των αεροδρομίων κυρίως του Αράξου για την υποδοχή διεθνών πτήσεων.

- Η αξιοποίηση των ωφελειών μετά την διοργάνωση των Ολυμπιακών αγώνων του 2004 και τη σύνδεση του Νομού με το διεθνές πρόγραμμα προβολής τους.
- Η υποψηφιότητα και ανάδειξη της Πάτρας ως πολιτιστική πρωτεύουσα για το 2006 και την δυνατότητα της προβολής ως διεθνές κέντρο.
- Η δημιουργία καταλυμάτων εναλλακτικού τουρισμού μέσα από το πρόγραμμα Leader Plus και το πρόγραμμα ανάπτυξης των ορεινών όγκων.
- Δημιουργία νέων χώρων αναψυχής και κέντρων προσέλκυσης ειδικού τουριστικού ενδιαφέροντος.
- Η αξιοποίηση των αναπτυξιακών προγραμμάτων (Αναπτυξιακός νόμος) για την χρηματοδότηση μεγάλων επενδυτικών έργων.
- Η αξιοποίηση της πλεονεκτικής γεωγραφικής θέσης με την ταχεία ολοκλήρωση μεγάλων έργων υποδομής όπως τη ζεύξη Ρίου- Αντιρίου, το Νέο λιμάνι της Πάτρας, καθώς και τη δημιουργία και λειτουργία του δυτικού άξονα, τη ΠΑΘΕ (Κορινθός- Πάτρα) τη διπλή σιδηροδρομική γραμμή Κορίνθου- Πάτρας, οδοντοτό σιδηρόδρομο Καλαβρύτων και γενικότερα τη βελτίωση του σιδηροδρομικού δικτύου.
- Η αξιοποίηση του φυσικού πλούτου, των πολιτιστικών εκδηλώσεων, των αρχαιολογικών μνημείων και την ανάδειξη νέων τουριστικών προϊόντων .
- Η αξιοποίηση της διέλευσης μεγάλου αριθμού τουριστών, καθώς η Πάτρα ιδιαίτερα με το λιμάνι της αποτελεί πέρασμα πριν τον τελικό τους προορισμό και η δημιουργία νέων χώρων αναψυχής ειδικού τουριστικού ενδιαφέροντος με στόχο την μεγαλύτερη παραμονή τους στη περιοχή.
- Η αναβάθμιση του τοπικού ανθρώπινου δυναμικού μέσω της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και δια βίου μάθησης και η αξιοποίηση νέων τεχνολογιών για την βελτίωση της τουριστικής απασχόλησης και την αντιμετώπιση διαρθρωτικών προβλημάτων.
- Η υλοποίηση σημαντικών έργων μεταφοράς σε γειτονικές περιφέρειες όπως η Εγνατία Οδός.
- Ανάπτυξη αιολικής, υδροηλεκτρικής ενέργειας.
- Αξιοποίηση των ερευνητικών δομών της Περιφέρειας.

Απειλές

- Υψηλός ανταγωνισμός από άλλους τουριστικούς προορισμούς π.χ. Ιόνια Νησιά και ο έντονος ανταγωνισμός από με φθηνές αγορές του εξωτερικού π.χ. Τουρκία.
- Έντονος ανταγωνισμός σε τομείς της παραγωγής από χώρες της Ε.Ε. μετά τη διεύρυνση του 2005
- Η αδυναμία της Πάτρας να συγκρατήσει τους διερχόμενους τουρίστες για παραμονή.
- Η έλλειψη σχεδιασμού στην ανάπτυξη έργων υποδομής ειδικά η παράκτια ζώνη παρουσιάζει ανεξέλεγκτη τουριστική και οικιστική ανάπτυξη και αυθαίρετη δόμηση με συνέπεια να απειλούνται περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.
- Η έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού για την ανάπτυξη του τουρισμού στην περιοχή, ο ελλιπής σχεδιασμός σε μέτρα περιβαλλοντικής προστασίας με αποτέλεσμα φυσικοί πόροι όπως οι ορεινοί όγκοι να δέχονται απειλές από την παράνομη υλοτομία, υπερβόσκηση, λαθροθηρία κ.α.
- Η ζήτηση του τουριστικού προϊόντος της περιοχής στηρίζεται σε μια περιορισμένη αγορά (εσωτερικός τουρισμός και περιορισμένος αριθμός διαφορετικών κρατών προσέλευσης των αλλοδαπών τουριστών κυρίως Γερμανοί)
- Καθυστέρηση σύνδεσης με Εγνατία και άλλους Πανευρωπαϊκούς άξονες.

3.3 Ξενοδοχειακό δυναμικό νομού Αχαΐας

Στην ενότητα αυτή θα παρουσιάσουμε την εξέλιξη των ξενοδοχειακών καταλυμάτων στον νομό την περίοδο 2000-2010, εξάγοντας συμπεράσματα για την τουριστική κίνηση την συγκεκριμένη περίοδο , αλλά και για την υποδομή που απαντάται στον νομό.

Αρχής γενομένης από το διάστημα 2000 έως το 2003, οι κλίνες των ξενοδοχειακών καταλυμάτων και των τουριστικών κάμπινγκ στον νομό, έφταννα τις 7.770 , όπως παρατηρούμε στον πίνακα 3.1. Αυτό σημαίνει ότι ο νομός καταλαμβάνει την 28^η θέση ανάμεσα στο σύνολο των νομών της Ελλάδας, όσον αφορά την πληθώρα των κλινών τουριστικών καταλυμάτων που απαντώνται στον νομό. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι ο νομός των Αχαιών είναι ο 3^{ος} μεγαλύτερος στην Ελλάδα, ωστόσο καταλαμβάνει μόλις την 28^η θέση ανάμεσα σε 54 νομούς, ενώ, στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας που υπάγεται ο νομός Αχαΐας, στον νομό Ηλείας, οι κλίνες των τουριστικών καταλυμάτων φθάνουν τον αριθμό των 10.137, ξεπερνώντας κατά πολύ την ξενοδοχειακή δυναμικότητα του νομού Αχαΐας, με πληθυσμό κατά 110.000 κατοίκους λιγότερο από τον πληθυσμό στην Αχαΐα.

Πίνακας 3.1 Ξενοδοχειακά καταλύματα κατά νομό (2003)

NUTS (0, I, II and III)	Αριθμός καταλυμάτων			Αριθμός κλινών			
	Ξενοδοχεία και ομοιοτή καταλύματα	Τουριστικά κάμπινγκ	Σύνολο	Ξενοδοχεία και ομοιοτή καταλύματα	Τουριστικό κάμπινγκ	Σύνολο	
GR	ΕΛΛΑΔΑ	8.689	352	9.041	644.898	93.055	737.953
GR1	Βόρεια Ελλάδα	1.984	125	2.109	117.787	41.047	158.834
GR11	Ανατολική Μακεδονία, Θράκη	336	17	353	16.903	6.512	23.415
GR111	Έβρος	59	2	61	3.412	963	4.375
GR112	Ξάνθη	14	1	15	1.082	411	1.493
GR113	Ροδόπη	20	1	21	1.245	340	1.785
GR114	Δράμα	13		13	595		595
GR115	Καβάλα	230	13	243	10.569	4.598	15.167
GR12	Κεντρική Μακεδονία	1.039	89	1.128	71.444	31.452	102.896
GR121	Ημαθία	22		22	1.013		1.013
GR122	Θεσσαλονίκη	117	4	121	11.477	4.486	15.963
GR123	Κύκκις	12		12	438		438
GR124	Πέλλα	41		41	1.459		1.459
GR125	Πιερία	341	35	376	16.394	11.382	27.976
GR126	Σέρρες	20		20	1.189		1.189
GR127	Χαλκιδική	486	50	536	39.474	15.384	54.858
GR13	Δυτική Μακεδονία	87	0	87	3.886	0	3.886
GR131	Γρεβενά	14		14	554		554
GR132	Καστοριά	27		27	1.182		1.182
GR133	Κοζάνη	23		23	1.278		1.278
GR134	Φλώρινα	23		23	872		872
GR14	Θεσσαλία	522	19	541	25.554	3.083	28.637
GR141	Καρδίτσα	29		29	1.378		1.378
GR142	Λάρισα	42	3	45	2.634	738	3.372
GR143	Μαγνησία	388	9	397	18.134	1.485	19.619
GR144	Τρίκαλα	63	7	70	3.408	860	4.268
GR2	Κεντρική Ελλάδα	2.306	158	2.464	162.765	37.579	200.344
GR21	Ηπείρος	233	16	249	10.419	4.239	14.658
GR211	Αρτα	12		12	481		481
GR212	Θεσπρωτία	43	6	49	2.245	1.413	3.658
GR213	Ιωάννινα	108	1	109	3.906	210	4.116
GR214	Παύση	70	9	79	3.787	2.616	6.403
GR22	Ιόνια Νησιά	816	27	843	75.971	6.239	82.210
GR221	Ζάκυνθος	220	5	225	22.201	1.203	23.404
GR222	Κέρκυρα	407	13	420	42.540	2.648	45.188
GR223	Κεφαλονιά	113	2	115	7.432	1.197	8.629
GR224	Λευκάδα	76	7	83	3.798	1.191	4.989
GR23	Δυτική Ελλάδα	234	29	263	15.737	6.719	22.456
GR231	Αιτωλοακαρνανία	64	6	70	3.374	1.175	4.549
GR232	Αχαΐα	92	9	101	6.268	1.502	7.770
GR233	Ηλεία	78	14	92	6.095	4.042	10.137
GR24	Στερά Ελλάδα	518	19	537	29.197	5.338	34.535
GR241	Βοιωτία	26		26	1.114		1.114
GR242	Εύβοια	219	6	225	15.206	1.673	16.879
GR243	Ευρωπαιία	24		24	1.454		1.454
GR244	Φθιώπια	181	7	188	8.033	2.810	10.843
GR245	Φωκίδα	68	6	74	3.390	855	4.245
GR25	Πελοπόννησος	505	67	572	31.441	15.044	46.485
GR251	Αργολίδα	136	24	160	11.161	4.454	15.615
GR252	Αρκαδία	67	6	73	2.342	1.165	3.507
GR253	Κορινθία	105	7	112	7.889	1.952	9.841
GR254	Λακωνία	85	10	95	3.504	3.270	6.774
GR255	Μεσσηνία	112	20	132	6.545	4.203	10.748
GR3	Αττική	692	14	706	60.360	2.555	62.915
GR4	Νησιά Αιγαίου, Κρήτη	3.707	55	3.762	303.986	11.874	315.860
GR41	Βόρεια Αιγαία	401	2	403	21.815	301	22.316
GR411	Λέσβος	137	1	138	8.439	285	8.724
GR412	Σάμος	220		220	11.024		11.024
GR413	Χίος	44	1	45	2.352	216	2.568
GR42	Νότια Αιγαία	1.869	37	1.906	130.458	8.638	159.116
GR421	Δωδεκάνησος	997	5	1.002	112.352	612	112.964
GR422	Κυκλάδες	872	32	904	38.126	8.046	46.172
GR43	Κρήτη	1.437	16	1.453	131.713	2.715	134.428
GR431	Ηράκλειο	491	5	496	57.368	978	58.346
GR432	Λασιθί	245	3	248	20.642	483	21.125
GR433	Ρεθύμνο	274	3	277	26.687	498	27.185
GR434	Χανιά	427	5	432	27.016	756	27.772

Την επόμενη τετραετία και με την τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 στην Ελλάδα, το ξενοδοχειακό δυναμικό στον νομό όπως ήταν φυσικό αυξήθηκε. Έτσι, το 2007, οι

ξενοδοχειακές μονάδες αυξήθηκαν κατά 11% (92 το 2003, 105 το 2007), ενώ αντίστοιχη αύξηση όπως είναι λογικό παρουσίασε ο αριθμός των κλινών φθάνοντας τις 6.749 από 6.268 το 2003. Αυτό βλέπουμε και στον πίνακα 3.2 παρακάτω.

Πίνακας 3.2 Ξενοδοχειακά καταλύματα κατά νομό (2007)

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΣΥΝΟΛΟ		
	Ξενοδοχ.	Δωμάτια	Κλίνες
ΣΥΝΟΛΟ	9.207	367.992	700.933
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	1.264	49.954	93.816
ΑΘΗΝΑ	249	16.535	30.403
ΠΕΙΡΑΙΑΣ	39	1.489	2.695
ΥΠΟΛΟΙΠΟ ΑΤΤΙΚΗΣ	205	11.026	20.860
ΝΗΣΙΑ ΣΑΡΩΝΙΚΟΥ	160	3.747	7.180
ΝΗΣΙΑ ΛΑΚΩΝΙΚΟΥ	32	389	750
ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	67	1.843	3.573
ΒΟΙΩΤΙΑ	30	700	1.321
ΕΥΒΟΙΑ	210	7.817	14.861
ΣΚΥΡΟΣ	15	282	552
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ	28	737	1.490
ΦΘΙΩΤΙΔΑ	156	3.510	6.649
ΦΩΚΙΔΑ	73	1.879	3.482
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	735	24.561	47.377
ΑΡΓΟΛΙΔΑ	141	5.783	11.100
ΑΡΚΑΔΙΑ	78	1.359	2.599
ΑΧΑΪΑ	105	3.523	6.749
ΗΛΕΙΑ	77	3.747	7.489
ΚΟΡΙΝΘΙΑ	112	4.519	8.564
ΛΑΚΩΝΙΑ	101	1.975	3.841
ΜΕΣΣΗΝΙΑ	121	3.655	7.035
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΑ	898	44.521	85.111
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	254	13.564	26.249
ΙΘΑΚΗ	5	103	195
ΚΕΡΚΥΡΑ	406	23.447	44.333
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	134	4.807	9.339
ΛΕΥΚΑΔΑ	90	2.361	4.545
ΜΕΓΑΝΗΣΙ	2	64	127
ΘΕΣΣΟΝΟΙ	1	21	35
ΠΑΞΟΙ	6	154	288
ΗΠΕΙΡΟΣ	293	5.789	11.286
ΑΡΤΑ	14	327	653
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ	48	1.258	2.397
ΙΩΑΝΝΙΝΑ	154	2.383	4.711
ΠΡΕΒΕΖΑ	77	1.821	3.525
ΝΗΣΙΑ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	390	11.034	20.967
ΙΚΑΡΙΑ	24	499	933
ΛΕΣΒΟΣ	108	3.192	6.097
ΛΗΜΝΟΣ	27	965	1.977
ΟΙΝΟΥΣΣΕΣ	1	11	23
ΣΑΜΟΣ	177	4.890	9.324
ΧΙΟΣ	50	1.463	2.587
ΨΑΡΑ	3	14	26

Πηγή: ΣΕΤΕ 2007

Στο τέλος της πρώτης δεκαετίας του 21^{ου} αιώνα, στον νομό Αχαΐας απαντώνται 118 ξενοδοχειακά καταλύματα, αυξάνοντας την δυναμικότητα των κλινών κατά 693 κλίνες όπως παρατηρούμε στον πίνακα 3.3. Ωστόσο, η ξενοδοχειακή δυναμικότητα του νομού, παραμένει χαμηλή, συγκριτικά με τους υπόλοιπους νομούς της Ελλάδας καταλαμβάνοντας μεταξύ των , την 26^η θέση. Παρατηρούμε λοιπόν ότι μέσα σε μια δεκαετία, η ξενοδοχειακή δυναμικότητα του νομού εν συνόλω αναπτύχθηκε με ρυθμό της τάξης του 28%, ωστόσο δεν κατάφερε να σημειώσει σημαντική πρόοδο, αν αναλογιστούμε το χρονικό διάστημα που μελετάμε, καθώς επίσης το γεγονός ότι ο νομός Αχαΐας είναι ο τρίτος μεγαλύτερος νομός της Ελλάδας σε πληθυσμό.

Η ευρύτερη περιοχή της Αχέας χαρακτηρίζεται από έντονη εποχικότητα και από μαζικό, παραθεριστικό τουρισμό. Εξάιρεση αποτελούν ορισμένες περιοχές (Καλάβρυτα), όπου ο τουρισμός παρατηρείται σε όλη τη διάρκεια του έτους, και στηρίζεται σε διάφορες δραστηριότητες (περιηγήσεις, χειμερινό σκι, επισκέψεις σε μοναστήρια κτλ. Στα Καλάβρυτα). Η απουσία όμως οργανωμένων δικτύων ήπιου και διαφοροποιημένου τουρισμού είναι ιδιαίτερα αισθητή καθώς υπάρχουν πλήθος άγνωστων και με ειδικά ενδιαφέροντα περιοχών που παραμένουν τουριστικά ανεκμετάλλευτες.

Ένας σοβαρός περιοριστικός παράγοντας επισκεψιμότητας, είναι η όχι και τόσο καλή οδική σύνδεση με την Αθήνα και τους υπόλοιπους νομούς της Πελοποννήσου, αλλά και οι άσχημοι δρόμοι που οδηγούν στις ορεινές κυρίως τοποθεσίες (Καλαβρυτοχώρια) κάνοντας τους επισκέπτες να σκέπτονται πολύ την μετακίνησή τους προς αυτές, ιδιαίτερα όταν δεν υπάρχει και το κίνητρο της «ιδιαιτέρας εικόνας». Οι περισσότερες τοποθεσίες και αξιοθέατα που έχουν τουριστικό ενδιαφέρον είναι παντελώς άγνωστα στο ευρύτερο τουριστικό κοινό.

Λαμβάνοντας υπ' όψιν τα παραπάνω, αλλά και το γεγονός ότι ο τουρισμός της περιοχής δεν έχει μέχρι σήμερα καταφέρει να προσφέρει σημαντικά οικονομικά και άλλα οφέλη στις τοπικές κοινωνίες, βλέπουμε ότι η ανάγκη αλλαγής της τουριστικής εικόνας είναι μεγάλη. Στο πλαίσιο όμως του Π.Ε.Π. στη θεματική ενότητα Τουρισμός έχουν ενισχυθεί αρκετές δράσεις μικρομεσαίων επιχειρήσεων που αποσκοπούν: στον εκσυγχρονισμό των Τουριστικών Επιχειρήσεων, στην αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, στον εμπλουτισμό της σύνθεσης του τουριστικού προϊόντος, στη διαφοροποίηση και ανάπτυξη νέων τουριστικών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας, στη μείωση της εποχικότητας. Μάλιστα στην Γ' προκήρυξη που τρέχει αυτή τη στιγμή ο προϋπολογισμός ανέρχεται σε 5.757.000. Στις δύο προηγούμενες η απορρόφηση ήταν 987.812 στην Α' προκήρυξη και 4.094.000 στην Β'.

Η συνεχής διατήρηση και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών επιχειρήσεων και προορισμών και κατ' επέκταση του τουριστικού προϊόντος, επιβάλλει νέους κανόνες και νέες μορφές στρατηγικής, διαχείρισης και διοίκησης, αλλά και νέα σύγχρονα εργαλεία πληροφόρησης της διεθνούς οικονομικής και τουριστικής αγοράς. Σε μια τουριστική αγορά, κορεσμένη από ομοειδή προϊόντα και τυποποιημένα τουριστικά πακέτα (άμμο-θάλασσα-ήλιο), η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαθέτει τη μοναδική δυνατότητα να προσφέρει σύγχρονες εναλλακτικές μορφές τουρισμού υψηλής ποιότητας, αναπτύσσοντας καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες.

Πιο συγκεκριμένα: Στο Νομό Αχαΐας: Τουρισμός Πόλεων Συνεδριακός - Αθλητικός-Θρησκευτικός- Θαλάσσιος (Μαρίνα, yachting κ.λπ.). Αρχαιολογικός- Πολιτιστικός- Οικοτουρισμός- Περιπατικός- Θαλάσσιος- Diving- Οργανωμένες Καταδύσεις κ.λπ. Αυτό το ρόλο θα αναπτύξει η Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας Δ. Ελλάδας, η οποία θα έχει πρωταγωνιστικό ρόλο στο μέλλον του τουρισμού της περιοχής μας. Έχει ως σκοπό το συντονισμό δραστηριοτήτων και διαδικασιών, όλων των φορέων που εξυπηρετούν την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, συμβάλλει ουσιαστικά στην ανάπτυξη της τοπικής

οικονομίας των Νομών Αχαΐας, Ηλείας και Αιτωλοακαρνανίας, με γνώμονα τη γενικότερη στρατηγική του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης και σε συνδυασμό με την επιλογή της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για ήπια τουριστική ανάπτυξη, (με παράλληλη έμφαση στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού) και ανάδειξη περιοχών τουριστικού ενδιαφέροντος.

Πίνακας 3.4 Εποχικότητα Διεθνών Τουριστικών Αφίξεων

Μήνες Months		2000	2001	2002	2003	2004	2005*	2006*	2007*	2008*	2009*	2010*	2011*
Ιανουάριος - Μάρτιος	January - March	5,56%	5,63%	6,97%	6,31%	7,64%	7,14%	6,31%	7,02%	7,79%	6,94%	6,53%	6,75%
Απρίλιος - Ιούνιος	April - June	30,63%	30,91%	30,08%	30,70%	31,89%	24,57%	24,87%	25,50%	26,62%	26,05%	24,49%	25,54%
Ιούλιος - Σεπτέμβριος	July - September	51,19%	51,31%	50,32%	50,57%	49,08%	52,58%	54,28%	52,24%	51,05%	52,20%	54,89%	54,33%
Οκτώβριος - Δεκέμβριος	October - December	12,62%	12,15%	12,63%	12,43%	11,39%	15,71%	14,54%	15,24%	14,54%	14,81%	14,09%	13,38%

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, Τράπεζας της Ελλάδος και National Statistical Institute of Bulgaria

Στον παραπάνω πίνακα, παρατηρούμε ότι η εποχικότητα των διεθνών τουριστικών αφίξεων είναι έντονη την δεκαετία 2000-2010. Από τον μήνα Οκτώβριο έως και τον μήνα Μάρτιο(τη χειμερινή περίοδο δηλαδή) από το 2000 έως το 2010 τα ποσοστά των αλλοδαπών τουριστών που αφίχθησαν στην Ελλάδα ήταν 18.1% και 20.62% αντίστοιχα. Οι χειμερινοί μήνες με λίγα λόγια δεν καταφέρνουν να τραβήξουν το ενδιαφέρον των αλλοδαπών τουριστών καθώς στους 6 μήνες (Οκτώβριος-Μάρτιος) σε όλο το φάσμα της δεκαετίας, τα ποσοστά των διεθνών τουριστικών αφίξεων δεν ξεπέρασαν το 22%(2008),

Πίνακας 3.5 Διεθνείς Τουριστικές Αφίξεις και Αφίξεις Μη Κατοίκων κατά μήνα (2000-2011)

Μήνας	Month	2000*	2001*	2002*	2003*	2004*	2005*	2006*	2007*	2008**	2009**	2010**	2011**
Ιανουάριος	January	188.150	224.410	247.770	207.757	229.314	283.869	266.516	290.061	391.160	324.103	274.952	362.517
Φεβρουάριος	February	175.772	236.101	257.950	251.940	286.501	259.000	245.281	266.950	384.736	315.373	296.529	333.197
Μάρτιος	March	324.311	272.275	369.850	327.036	380.700	516.227	500.388	544.594	466.241	395.706	408.990	412.673
Απρίλιος	April	690.708	664.492	605.129	663.340	671.408	627.721	660.955	719.346	691.043	681.512	563.415	669.391
Μάιος	May	1.385.130	1.512.524	1.446.311	1.379.333	1.464.279	1.515.332	1.672.127	1.819.849	1.463.233	1.311.205	1.247.893	1.342.966
Ιούνιος	June	1.715.630	1.847.516	1.725.469	1.784.624	1.606.433	1.768.603	2.020.468	2.198.964	2.089.184	1.892.282	1.863.445	2.183.411
Ιούλιος	July	2.306.074	2.439.780	2.242.035	2.326.378	2.127.106	2.460.863	2.643.074	2.876.573	2.617.998	2.512.378	2.783.843	2.984.058
Αύγουστος	August	2.211.999	2.321.745	2.247.831	2.246.909	2.046.039	2.160.149	2.302.621	2.506.043	3.171.274	3.003.760	3.155.878	3.352.934
Σεπτέμβριος	September	1.818.370	1.918.300	1.828.339	1.731.465	1.586.682	1.762.510	1.957.075	2.129.970	2.347.161	2.268.673	2.298.412	2.588.707
Οκτώβριος	October	1.008.830	971.582	972.743	939.041	822.881	929.538	1.054.087	1.147.209	1.424.529	1.345.592	1.316.460	1.428.961
Νοέμβριος	November	305.744	300.529	278.858	294.870	246.614	288.614	360.324	392.157	488.956	451.966	458.142	423.107
Δεκέμβριος	December	247.566	309.948	334.208	315.717	267.599	329.621	310.455	337.882	403.290	411.984	339.591	345.325
Σύνολο	Total	12.378.282	13.019.202	12.556.494	12.468.411	11.735.556	12.902.048	13.993.371	15.229.598	15.938.805	14.914.534	15.007.490	16.427.247

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, Τράπεζας της Ελλάδος και BSNI (Bulgarian National Statistical Institute) για τον αριθμό των Βούλγαρων εργαζόμενων στη χώρα μας την περίοδο 2002-2007

Ο πίνακας 3.5 αποτελεί μια συνέχεια στην ουσία του πίνακα 3.4 ο οποίος δείχνει τον αριθμό των αφίξεων μη κατοίκων κατά μήνα την περίοδο 2000-2010. Γεγονός όπως διακρίνουμε, αποτελεί το ότι πέραν του μήνα Οκτωβρίου, οι μήνες μέχρι και τον Μάρτιο συγκεντρώνουν τον μικρότερο αριθμό αφίξεων, Η τάση βαίνει αυξανόμενη μέχρι το 2008 για τους μήνες Οκτώβριο έως και Μάρτιο, ωστόσο την επόμενη διετία, η μείωση είναι εμφανής, κάτι που μπορεί να ερμηνευθεί από το ότι η παγκόσμια οικονομική κρίση που ξέσπασε το 2007 στις Η.Π.Α, άρχισε να κάνει εμφανείς τις επιπτώσεις της στην τουριστική βιομηχανία της Ελλάδας.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η πληρότητα των κλινών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου κατά μήνα την περίοδο 2003-2010. Όπως παρατηρούμε, τα ποσοστά πληρότητας των κλινών για τη χειμερινή περίοδο(από Οκτώβριο έως και Μάρτιο) είναι χαμηλά συγκριτικά με τους θερινούς μήνες οπότε και τα ποσοστά διπλασιάζονται (τον Αύγουστο τριπλασιάζονται σχεδόν). Ο Οκτώβριος συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό όσον αφορά στην πληρότητα σχετικά με τους υπόλοιπους μήνες καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου 2003-2010. Ωστόσο, από το 2004 κι έπειτα, τα ποσοστά σημειώνουν αρνητική τάση της τάξης του 25% σχεδόν. Ο πίνακας 3.6 αποτυπώνει την κατάσταση που αναφέρουμε παραπάνω επιβεβαιώνοντας το φαινόμενο της εποχικότητας στην ελληνική τουριστική πραγματικότητα.

Πίνακας 3.6 Πληρότητα κλινών στα καταλύματα ξενοδοχειακού τύπου κατά μήνα (2003-2010)

Μήνας	Month	Πληρότητα κλινών %							
		Use of beds %							
		2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ιανουάριος	January	30,5	26,2	25,2	25,2	25,3	25,4	22,5	21,9
Φεβρουάριος	February	30,1	29,9	27,9	28,9	29,5	28,0	25,9	23,9
Μάρτιος	March	37,7	32,3	32,7	32,5	32,4	34,3	27,8	23,9
Απρίλιος	April	36,1	33,8	29,1	32,6	31,6	29,0	27,3	23,1
Μάιος	May	53,0	48,6	49,2	49,8	48,2	48,7	43,0	40,6
Ιούνιος	June	65,8	59,9	63,9	68,2	64,3	64,5	58,3	54,3
Ιούλιος	July	83,6	72,7	80,3	83,0	76,2	76,4	69,5	68,2
Αύγουστος	August	94,0	80,8	91,4	89,9	81,4	81,5	75,0	73,8
Σεπτέμβριος	September	70,7	65,9	72,6	73,4	66,9	67,5	61,2	58,6
Οκτώβριος	October	49,5	43,7	45,5	44,3	41,0	39,7	35,1	32,4
Νοέμβριος	November	32,0	27,7	28,3	30,8	31,5	29,5	26,6	21,0
Δεκέμβριος	December	37,5	28,4	26,9	31,1	31,7	28,4	27,5	22,7

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Ελληνικής Στατιστικής Αρχής

3.5 Χαρακτηριστικά Χειμερινού Τουρισμού

Η Ελλάδα διαθέτει ήπιο κλίμα και αποτελεί σταυροδρόμι πολλών ηπείρων και θαλασσών, γεγονός που ενδείκνυται για τον τουρισμό παραχείμασης. Ο τουρισμός παραχείμασης αναφέρεται στις τουριστικές δραστηριότητες ατόμων που κατά τη διάρκεια του χειμώνα αποφασίζουν να κάνουν διακοπές σε χώρες με ηπιότερα κλίματα, για να αποφύγουν τα έντονα καιρικά φαινόμενα και τις αντίξοες καιρικές συνθήκες που συνήθως επικρατούν στους τόπους που διαμένουν μόνιμα. Κατά μεγάλο ποσοστό τα άτομα αυτά ανήκουν στην τρίτη ηλικία και κατά γενική ομολογία προτιμούν τις μεσογειακές χώρες, ανάμεσα σ' αυτές και η Ελλάδα όπου ο χειμώνας είναι σαφώς πιο ήπιος.

Σκανδιναβοί, Άγγλοι, Σκωτσέζοι και Γερμανοί, οι οποίοι δεν παραχειμάζουν απλά, αλλά αγοράζουν αγροτόσπιτα ή εγκαταλελειμμένους πύργους στη Μάνη, σπίτια ή μετόχια στην Κρήτη, τα οποία αξιοποιούν και τα χρησιμοποιούν για εξοχική κατοικία τους. Η παραχείμαση δεν γίνεται πάντα και κατά ανάγκη σε τουριστικούς προορισμούς στους οποίους επικρατεί το θέρος. Γίνεται και σε δροσερότερους τόπους, στους οποίους είναι δυνατό να επικρατεί χειμώνας, αλλά να είναι ηπιότερος και θερμότερος από ότι στις χώρες των τουριστών¹³. Ο

¹³ Ι.Τ.Ξ.Ε., «Ανάπτυξη χειμερινού τουρισμού, επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και νέες μορφές τουρισμού», Α' & Β' Τεύχος, Σεπτέμβριος 2005

τουρισμός παραχείμασης μπορεί να αποτελέσει μια από τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, που μπορούν να αμβλύνουν την

3.6 Προβλήματα Ελληνικής Χιονοδρομίας

Ο Ελληνικός Σύλλογος Τουριστικής Χιονοδρομίας παρουσιάζει μια επισκόπηση των προβλημάτων της Ελληνικής Χιονοδρομίας και των Ελληνικών Χιονοδρομικών Κέντρων, καθώς και μια άποψη για την ριζική αναδιοργάνωση και μελλοντική επένδυση του χώρου.

3.6.1 Η παρούσα κατάσταση

Όλα τα Χιονοδρομικά Κέντρα της χώρας - ιδιωτικής ή δημόσιας (με την ευρύτερη έννοια) ιδιοκτησίας - είναι σε κρίσιμη και προβληματική κατάσταση. Αυτό διαφαίνεται από τα ακόλουθα:

- Ζημιές στους ισολογισμούς.
- Υπερκορεσμός τα Σαββατοκύριακα και υπολειτουργία τις καθημερινές.
- Ελλείψεις εξειδικευμένου προσωπικού και ελλιπής εκπαίδευση εργαζομένων στα Χ.Κ.
- Απαρχαιωμένες εγκαταστάσεις.
- Ανυπαρξία σημαντικών επενδύσεων για την ανακαίνιση ή και επέκταση των υφισταμένων εγκαταστάσεων.
- Επιτυχίες του συναγωνισμού - διαρκώς αυξανόμενη προσέλευση ελληνικής χιονοδρομικής πελατείας, τόσο από παραδοσιακά (Ελβετικά, Γαλλικά, Ιταλικά, και Αυστριακά) όσο και από γειτονικά (Βουλγαρικά, Τουρκικά, Σκοπιανά) Χ.Κ.
- Ελλιπές προϊόν το οποίο οδηγεί σε κακή χιονοδρομική εμπειρία για τους πελάτες.

- **Ζημιές στους ισολογισμούς**

Τα Χ.Κ δείχνουν να αδυνατούν να αντιμετωπίσουν τις λειτουργικές και επενδυτικές τους ανάγκες βασιζόμενοι στα έσοδά τους από τα εισιτήρια και τις εγκαταστάσεις κυλικείων η εστιατορίων και άλλων λειτουργιών. Τα δε περιθώρια για αύξηση των τιμών των εισιτηρίων είναι μηδαμινά, διότι ήδη ευρίσκονται στα επίπεδα τιμών χιονοδρομικών κέντρων του εξωτερικού τα οποία συγκριτικά παρέχουν πολύ καλύτερο χιονοδρομικό προϊόν.

- **Υπερκορεσμός τα Σαββατοκύριακα και υπολειτουργία τις καθημερινές**

Σήμερα, η δυναμικότητα των ελληνικών χιονοδρομικών τα Σαββατοκύριακα και τις αργίες έχουν κορεστεί. Για τον λόγο αυτό τα ατυχήματα των χιονοδρόμων έχουν αυξηθεί επικίνδυνα στις πίστες, εξαιτίας αυξημένης κίνησης χιονοδρόμων. Το Χ.Κ. Παρνασσού, για παράδειγμα, δυναμικότητας 4.000 χιονοδρόμων με όλες τις πίστες και τους αναβατήρες σε λειτουργία, δέχεται τα Σαββατοκύριακα έως και 6.000-7.000 χιονοδρόμους, πολλές φορές με ορισμένους αναβατήρες ή και πίστες εκτός λειτουργίας. Αντίθετα, τις καθημερινές, το ίδιο χιονοδρομικό έχει 300 πελάτες συνολικά και υπολειτουργεί με περιορισμένο αριθμό πιστών και οικονομική ζημιά. Αντίστοιχη κατάσταση επικρατεί στα υπόλοιπα Χ.Κ.

- **Ελλείψεις εξειδικευμένου προσωπικού και ελλιπής εκπαίδευση εργαζομένων**

Η απασχόληση στα Χ.Κ. είναι εποχιακή και τα οικονομικά μέσα πενιχρά με αποτέλεσμα να υπάρχει σοβαρή έλλειψη εκπαιδευμένου προσωπικού. Παρουσιάζονται ελλείψεις στις διαστρώσεις πιστών, τη σήμανση και την οριοθέτηση τους, με συνέπεια την πρόκληση συχνών ατυχημάτων. Η απουσία εκπαίδευσης προσωπικού άλλων τομέων που έρχονται σε επαφή με τον πελάτη, (ταμεία, ενοικίαση εξοπλισμού, εστιατόρια) επιτείνει την εικόνα. Επίσης, τα παρακάτω θέματα άπτονται της εκπαίδευσης / επιμόρφωσης της διοίκησης των Χ.Κ. αλλά και του Χειμερινού Τουρισμού:

- Ελλιπής εκπαίδευση σε _ιοικητικές Ικανότητες / _ιοικητική Πολιτική που αντικατοπτρίζεται στις μη ορθολογικές τιμολογιακές πολιτικές, περιορισμένη εξωτερική επικοινωνία,
- ελλιπέστατη γνώση αντικειμένου από διοικήσεις κτλ.
- Ανύπαρκτη ικανότητα _αχείρισης Κρίσεων (Crisis Management)
- Ελλιπείς συνθήκες πρώτων βοηθειών (Emergency Care)
- Έλλειψη Ανάλυσης Επικινδυνότητας (Ski Area Risk Assessment)
- Περιβαλλοντική προστασία

Αυτές οι ελλείψεις δεν είναι ομοιόμορφες σε κάθε Χ.Κ.

- **Απαρχαιωμένες εγκαταστάσεις**

Τα περισσότερα Χ.Κ. δημιουργήθηκαν την δεκαετία του 80 και παλαιότερα. Πολλά από αυτά χρησιμοποίησαν μεταχειρισμένο και πεπαλαιωμένο εξοπλισμό (αναβατήρες), έτσι οι σημερινές εγκαταστάσεις είναι πραγματικά απαρχαιωμένες. Σημειωτέον ότι μερικοί αναβατήρες έχουν εγκαταλειφθεί, είτε γιατί τοποθετήθηκαν σε λάθος τοποθεσία στο βουνό και δεν υπάρχουν κονδύλια για τη μεταφορά τους σε πιο πρόσφορο μέρος, είτε γιατί έχουν υποστεί ζημιές και δεν υπάρχουν κονδύλια για την επισκευή τους.

- **Ανυπαρξία σημαντικών επενδύσεων**

Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, δεν υπάρχουν περιθώρια από τα έσοδα των Χ.Κ. για νέες επενδύσεις. Με το υπάρχον νομικό και ιδιοκτησιακό πλαίσιο δημιουργούνται ισχυρά αντικίνητρα σοβαρών επενδύσεων στο χώρο. Κανένας ιδιώτης δεν θα εκθέσει σε κίνδυνο κεφάλαια για νέες επενδύσεις, ενώ ο ευρύτερος δημόσιος τομέας αδυνατεί πλέον, στις περισσότερες των περιπτώσεων, να προχωρήσει σε σημαντικές επενδύσεις.

3.7 Επιτυχίες του συναγωνισμού

- Παραδοσιακά κέντρα χειμερινού τουρισμού

Τα Χ.Κ. στην Ελβετία, Γαλλία, Αυστρία και Ιταλία είναι παγκοσμίου φήμης και λειτουργούν για μια πενήνταετία. Με βάσει τα δεδομένα των τελευταίων χρόνων (στοιχεία από

τουριστικά γραφεία, διαδίκτυο κλπ) όλο και περισσότεροι Έλληνες χιονοδρόμοι τα επισκέπτονται για χειμερινές διακοπές τόσο λόγω παρεχόμενων υπηρεσιών όσο και λόγω τιμών. Ο λόγος είναι απλός: οι τιμές τους μέσω οργανωμένων τουριστικών πακέτων είναι φθηνότερες από τα έξοδα μιας εβδομάδας χειμερινού τουρισμού στη Ελλάδα! Παράδειγμα, το 2010 ο ΕΣΤΟΥΧ διοργάνωσε εκδρομή 1 εβδομάδας στην Ιταλία, στην περιοχή του Dolomiti Superski σε ξενοδοχείο 3 αστέρων, με πρωινό και βραδινό, αεροπορικά εισιτήρια & μεταφορά από/προς αεροδρόμιο με πούλμαν, εβδομαδιαία κάρτα για 1200 χμ. πίστες, στην τιμή των 930 Ευρώ κατ' άτομο.

- **Γειτονικά κέντρα χειμερινού τουρισμού**

Τα Χ.Κ. στη γειτονική Βουλγαρία έχουν σημαντική εισροή Ελλήνων χιονοδρόμων από τις γειτονικές πόλεις κάθε Σαββατοκύριακο. Ο ανταγωνισμός εντείνεται με δυσϊώνες προοπτικές για τα Ελληνικά Χ.Κ. Προστέθηκε και ένα μεγάλο χιονοδρομικό κέντρο στο Kozuf της FYROM (το οποίο θα ολοκληρωθεί σύντομα και η επένδυση του θα φτάσει τα 72 εκ. Ευρώ), μόλις 100 χμ. από τη Θεσσαλονίκη!

- **Ελλιπές προϊόν (κακή χιονοδρομική εμπειρία για τους πελάτες)**

Ο συνωστισμός τόσο στις πίστες όσο και στις εγκαταστάσεις των σαλέ δημιουργούν συνθήκες δυσaráσκειας για τους πελάτες. Οι μεγάλες (και άτακτες) ουρές αναμονής στους αναβατήρες δημιουργούν διαρκή εστία προστριβών μεταξύ των χιονοδρόμων αλλά και των υπαλλήλων των Χ.Κ. που έρχονται σε επαφή με τους πελάτες και παράλληλα μειώνουν τον χρόνο ενασχόλησης με το άθλημα. Αυτές οι συνθήκες δημιουργούν μια συνεχή ροή παραπόνων προς τις Διευθύνσεις των Χ.Κ., τα έντυπα μέσα αλλά και τις ιστοσελίδες στο Διαδίκτυο (www.snowclub.gr , www.snowreport.gr κ.α.). Τα παράπονα αυτά είναι συνήθως βάσιμα, αλλά τα σχόλια που προκαλούν, δημιουργούν εντυπώσεις κάθε άλλο παρά ευνοϊκές για τα Χ.Κ. της χώρας και τον χειμερινό τουρισμό μας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο συνωστισμός τα Σαββατοκύριακα επεκτείνεται και στις γύρω περιοχές όσον αφορά στα ξενοδοχεία, τα εστιατόρια και τα καταστήματα των περιοχών αυτών, τα οποία με τις υψηλές τιμές τους και τις φτωχές συγκριτικά με το εξωτερικό υπηρεσίες εντείνουν την κακή εικόνα του προϊόντος του χειμερινού τουρισμού.

Η οικονομική κατάσταση των ελληνικών χιονοδρομικών κέντρων σήμερα είναι από κρίσιμη ως άθλια. Υπό τις συνθήκες αυτές δεν υπάρχει καμία απολύτως δυνατότητα να γίνουν νέες επενδύσεις από τα ταμεία των ίδιων των χιονοδρομικών, παρόλο που στη χώρα μας ο αριθμός των χιονοδρόμων αυξάνεται κάθε χρόνο θεαματικά (σήμερα υπολογίζεται ότι στην Ελλάδα 350.000 άτομα κάνουν σκι περισσότερες από 6 φορές το χρόνο).

Αυτό το οξύμωρο δεν λύνεται με επεκτάσεις / επενδύσεις στην παρούσα φάση, διότι ναι μεν αυτές θα αποσυμφορήσουν τα Χ.Κ., αλλά θα αυξήσουν τα ελλείμματά τους σε ετήσια βάση. Ο ανταγωνισμός από τα χιονοδρομικά κέντρα της Βουλγαρίας και των άλλων γειτονικών χώρων είναι πολύ μεγάλος και θα συνεχίσει να εντείνεται. Έτσι, είναι μαθηματικά σίγουρο

δεδομένου ότι έχει συμβεί αυτό πρόσφατα στα άλλα παλαιότερα και μικρότερα χιονοδρομικά κέντρα της Βουλγαρίας- ότι εάν συνεχιστεί η σημερινή κατάσταση μέσα το πολύ σε 7-10 χρόνια τα χιονοδρομικά κέντρα της Μακεδονίας θα κλείσουν. Καθίσταται, λοιπόν, σαφές ότι εάν δεν ληφθούν άμεσα μέτρα, η κατάσταση θα γίνει μη αναστρέψιμη. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι τα χιονοδρομικά κέντρα είναι το «βαρύ πυροβολικό» του χειμερινού τουρισμού και όλοι γνωρίζουμε πόσο έχουν ωφεληθεί οικονομικά οι γύρω σε αυτά περιοχές και πόσο έχουν βοηθήσει ώστε επαρχίες ολόκληρες που πριν από λίγα χρόνια μαράζωναν σήμερα να βρίσκονται σε οικονομική ευμάρεια. Το άδικο της υπόθεσης μάλιστα είναι ότι ενώ τα χιονοδρομικά κέντρα βοήθησαν πολύ όλες αυτές τις περιοχές, τα ίδια δεν ωφελήθηκαν οικονομικά ούτε 1 Ευρώ από αυτή την ανάπτυξη.

3.8 Χειμερινά Σπορ – Δραστηριότητες

Η Ελλάδα είναι μια χώρα μοναδικής ομορφιάς, η οποία συνδυάζει αρμονικά τα γραφικά τοπία με τη γαλήνη και την δράση, και την άγρια ομορφιά τους, δημιουργώντας πλήθος επιλογών για αποδράσεις σ' ορεινούς προορισμούς. Ειδικότερα το χειμώνα, η ορεινή Ελλάδα αποτελεί ένα μαγευτικό και συνάμα συναρπαστικό σκηνικό για υπαίθριες δραστηριότητες, και προσελκύει αρκετούς φίλους της φύσης και των σπορ. Οι χειμερινές δραστηριότητες, που αναπτύσσονται στη χώρα μας, περιγράφονται και αναλύονται παρακάτω

3.8.1 Χιονοδρομία (Ski)

Το σκι είναι ένα άθλημα με ελεύθερη δράση όπου ο κάθε αθλητής μπορεί να επιλέξει την πίστα που είναι πιο κατάλληλη για τις ικανότητες του καθώς και τις καιρικές συνθήκες που επικρατούν όπως, κατάσταση χιονιού, ορατότητα, εμπόδια κ.λπ. Η χιονοδρομία ως άθλημα ήρθε στην Ελλάδα το 1920.

Το σκι μπορεί να χωριστεί σε διάφορες κατηγορίες. Οι πιο διαδεδομένες, οι οποίες είναι και αναγνωρισμένες από την Ολυμπιακή Επιτροπή είναι οι παρακάτω:

1. Το αλπικό σκι (alpic ski).
2. Το βόρειο σκι (kim nordic ski).
3. Σκι χιονοσανίδας (snowboard ski). Είναι ένα καινούριο σχετικά άθλημα το οποίο περιλαμβάνει ελεύθερη δράση στο χιονισμένο τοπίο και

Χιονοδρομικό Κέντρο Καλαβρύτων

περιλαμβάνει 2 αγωνίσματα: το halfpipe και την κατάβαση. Οι κανόνες ασφαλείας για τον snowboarder είναι οι ίδιοι με αυτούς του χιονοδρόμου (skier).

4. Έλκκηθρο χιονιού (snowmobile). Ένα άλλο χειμερινό σπορ είναι το snowmobile (έλκκηθρο χιονιού), απαραίτητο όχημα σε περιπτώσεις που είναι αδύνατη η διέλευση αυτοκινήτων.

3.3.2 Ορειβασία (Mountain Climbing)

Ο άνθρωπος από αρχαιοτάτων χρόνων είχε πολύ στενή σχέση με το βουνό μιας και αυτό αποτελούσε καταφύγιο, ορμητήριο, σύμβολο ελευθερίας αλλά και πρόκληση.. Από πολύ παλιά ακόμα, η κατάκτηση των υψηλότερων κορυφών, αποτελούσε μια τεράστια πρόκληση για τους φιλόδοξους εξερευνητές. Η ορειβασία ως σύνθετη και απαιτητική δραστηριότητα, θεμελίωσε μια σειρά από αθλήματα μέσα στη φύση και το περιβάλλον από τα πιο εύκολα έως και τα πιο δύσκολα.

Στις μέρες μας όμως, η επιβίωση των ορειβατών έχει διευκολυνθεί πολύ, παρά τις αντίξοες συνθήκες, από την συνεχή εξέλιξη των τεχνικών μέσων. Η ορειβασία είναι ένα σπορ που συχνά εκθέτει τον άνθρωπο σε ακραίες συνθήκες της φύσης και έχει αρκετές διαβαθμίσεις, όπως για παράδειγμα η απλή ορεινή πεζοπορία, η αναρρίχηση σε μεγάλο υψόμετρο κ.ά. Το ζενίθ της ορειβασίας αποκαλείται αλπινισμός. Η ονομασία προέρχεται από την ανάβαση στις Άλπεις, αλλά χρησιμοποιείται για να περιγράψει τις δραστηριότητες σε όλα τα βουνά του κόσμου, από τον Όλυμπο έως το Έβερεστ και έχει να κάνει με την ανάβαση σε δύσκολες και απόκρημνες πλαγιές σε μεγάλο υψόμετρο και κάτω από ακραίες συνθήκες όπως χιονιά, πάγοι κ.ά.

Πλήθος ξένων εξερευνητών άρχισε να ενδιαφέρεται για τα ελληνικά βουνά χάρη στη μυθολογία που χαρακτήριζε τον Όλυμπο ως την κατοικία των αρχαίων ελληνικών θεών. Αρκετοί ωστόσο, ενδιαφέρονταν να διαπιστώσουν, εάν όντως υπήρχαν όπως και στην Τροία, μνημεία, τα οποία να πιστοποιούν τους μύθους του βουνού, όμως η παρουσία ληστών στην περιοχή απέτρεπε κάθε σοβαρή προσπάθεια¹⁴.

Το πρώτο ορειβατικό σωματείο ιδρύθηκε το 1926 και ονομαζόταν οι «Κούκοι», ενώ δύο χρόνια αργότερα, το 1928, ιδρύθηκε ο Ορειβατικός Σύνδεσμος Αθηνών, ο οποίος δύο χρόνια αργότερα, το 1930 μετεξελίχθηκε σε Ελληνικό Ορειβατικό Σύνδεσμο και πολύ αργότερα, το 1998 στην Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβατικών Συλλόγων. Το 1985 ξεκίνησε μια πιο συστηματική ανάπτυξη με τη δημιουργία δομημένου συστήματος εκπαίδευσης των ορειβατών και τον διαχωρισμό της ορειβασίας από την αναρρίχηση.

¹⁴ <http://www.eooa.gr/> Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβασίας – Αναρρίχησης

Ορειβασία

Τα ελληνικά βουνά λόγω της ιδιομορφίας τους και του κλίματός τους θεωρείται πως προσφέρουν μοναδικές εμπειρίες. Επιπλέον το ότι βρίσκονται κοντά σε κατοικημένες περιοχές, βοηθάει στο να πραγματοποιούνται διαδρομές ακόμα και τα Σαββατοκύριακα. Πέρα από τον Όλυμπο, άλλες δημοφιλείς τοποθεσίες ορειβασίας, είναι η Γκαμήλα και η Αστράκα στην Πίνδο, ο Ταΰγετος, η Πυραμίδα στην Γκιόνα, το όρος Δίρφης στην Εύβοια, το όρος Φαλακρό στην Δράμα, τα Λευκά Όρη στην Κρήτη, η Πάρνηθα κ.ά .

Στην ορειβασία έχει παρατηρηθεί ότι κατά μέσο όρο διανύονται δύο έως τρία χιλιόμετρα την ώρα και καλύπτονται περίπου τριακόσια μέτρα υψομετρικής διαφοράς. Αυτό συνεπάγεται ότι για ν' ανέβει κάποιος ένα χιλιόμετρο απαιτούνται γύρω στις τέσσερις ώρες μαζί με τις στάσεις. Επομένως, μαζί με την επιστροφή θα χρειαστούν τουλάχιστον επτά με δέκα ώρες.

Τους ψυχρούς μήνες ο εξοπλισμός πρέπει να είναι ολοκληρωμένος και να συμπεριλαμβάνει crampons (σχάρες με καρφιά, που τοποθετούνται στα παπούτσια για το περπάτημα σε πάγο) piolet (ειδικό μαστούνι με αιχμηρές άκρες για μετακίνηση με ασφάλεια σε παγωμένο χιόνι), ένα καλό σακίδιο και τα ειδικά ορειβατικά ρούχα.. Για να ασχοληθεί κάποιος με την ορειβασία, επιβάλλεται να είναι απόλυτα υγιής και να έχει άριστη φυσική κατάσταση. Πέρα από αυτά όμως θα πρέπει να έχει περάσει και από τα στάδια της απλής και της ορεινής πεζοπορίας. Η εμπειρία και η μακρόχρονη ενασχόληση με την ορειβασία είναι ζωτικής σημασίας. Για να κάνει κανείς τα πρώτα του βήματα στον κόσμο της ορειβασίας, καλό θα ήταν να γίνει μέλος σε κάποιο ορειβατικό σύλλογο. Εκεί με τη βοήθεια έμπειρων ορειβατών θα μπορέσει να εξοικειωθεί πιο γρήγορα και χωρίς να διατρέξει κίνδυνο. Στην Χώρα μας έχουν ιδρυθεί μέχρι σήμερα περίπου 100 ορειβατικά σωματεία, τα οποία αριθμούν τουλάχιστον τριάντα χιλιάδες μέλη.

3.8.2 Πεζοπορία

Η πεζοπορία διακρίνεται σε δύο κατηγορίες, την απλή και την ορεινή . Στην απλή, η ελάχιστη απόσταση που διανύουν οι πεζοπόροι είναι πέντε χιλιόμετρα και απαιτεί μία με δύο ώρες για

να ολοκληρωθεί. Συνήθως γίνεται σε χαμηλά εδάφη και με ελαφρύ εξοπλισμό. Στην ορεινή, οι αποστάσεις φτάνουν κατά μέσο όρο τα 15-20 χιλιόμετρα και η διάρκεια τους μπορεί να αγγίξει και τις 8 ώρες. Απαιτείται ειδικός εξοπλισμός, κυρίως κατά τη διάρκεια των χειμερινών μηνών. Η ορεινή πεζοπορία μπορεί να πραγματοποιηθεί σε οποιοδήποτε βουνό.

Βασική της διαφορά με την απλή πεζοπορία, είναι η διαφορά στο υψόμετρο, το οποίο μπορεί να φτάσει πάνω από 500 μέτρα. Στην Ελλάδα, πέρα από τις βασικές οδικές αρτηρίες, δεν υπήρχε ολοκληρωμένο δίκτυο αυτοκινητοδρόμων, και μέχρι αυτό να ολοκληρωθεί, οι διαδρομές γινόντουσαν μέσα από μονοπάτια, τα οποία αποτελούσαν την ευκολότερη πρόσβαση. Ωστόσο πολλά από τα παλιά μονοπάτια, έχουν ασφαλτοστρωθεί πλέον. Όμως ακόμα υπάρχουν κάποια τα οποία συνεχίζουν να διαπερνούν βουνά, φαράγγια και χαράδρες. Τα τελευταία χρόνια, έχουν υπάρξει διάφορες χρηματοδοτήσεις και εισφορές από διάφορους

φορείς, όπως δήμους, ορειβατικούς συλλόγους, κ.ά., που βοήθησαν στη συντήρηση και την αναβίωση πολλών μονοπατιών. Μεγάλα τμήματά τους σηματοδοτήθηκαν σε όλη την Ελλάδα, δημιουργώντας ένα τεράστιο δίκτυο συνολικού μήκους 3.500 χλμ. περίπου. Το κυριότερο κομμάτι τους, καταλαμβάνουν οι επεκτάσεις των Ευρωπαϊκών Μονοπατιών Μεγάλων Διαδρομών E4, E6 και κατηγορίας O (3.000 χλμ.), ενώ πέρα από αυτά έχουν διαμορφωθεί

Πεζοπορία

ακόμα 500 χλμ. μικρότερων μονοπατιών, που παρουσιάζουν εφάμιλλο ενδιαφέρον.

Πιο συγκεκριμένα, το Ευρωπαϊκό Μονοπάτι Μεγάλων Διαδρομών E4 ξεκινά από τα Πυρηναία Όρη και φθάνει στην Ελλάδα, μέσω της πρώην Γιουγκοσλαβίας. Το ελληνικό τμήμα του E4 διασχίζει τη βόρεια και κεντρική Ελλάδα, την Πελοπόννησο, καταλήγει στο Γύθειο και συνεχίζεται στην Κρήτη. Δίδεται έτσι η δυνατότητα στον πεζοπόρο να γνωρίσει καλύτερα το πλούσιο ελληνικό τοπίο και την ομορφιά αυτού. Το ελληνικό τμήμα του Ευρωπαϊκού Μονοπατιού Μεγάλων Διαδρομών E6 χωρίζεται σε δύο μέρη. Το πρώτο ξεκινά από την περιοχή των Πρεσπών και αφού περάσει μέσα από Καστοριά, Ιωάννινα και Δωδώνη φτάνει ως την πόλη της Ηγουμενίτσας. Το δεύτερο, ξεκινά από την περιοχή της Φλώρινας, και αφού περάσει τις ορεινές περιοχές της δυτικής, κεντρικής και ανατολικής Μακεδονίας, καταλήγει στην Αλεξανδρούπολη. Όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό, η επέκταση και η

διάνοιξη των Ευρωπαϊκών Μονοπατιών Μεγάλων Διαδρομών βοήθησε πολύ στην ενίσχυση και τόνωση της πεζοπορίας στη χώρα μας .

3.8.3 Ορεινή Πεζοπορία (Trekking)

Η ορεινή πεζοπορία αποτελεί μια ήπια έκφανση του χειμερινού τουρισμού, και βοηθάει τον πεζοπόρο να έρθει σε επαφή με τη φύση και να τη γνωρίσει καλύτερα. Το trekking, όπως αλλιώς λέγεται, αποτελεί μια ολοκληρωμένη αερόβια άσκηση και συνδυάζει την πνευματική χαλάρωση με την απόλαυση της φύσης. Απευθύνεται σε νέους και μη, ενώ παράλληλα δεν απαιτεί ιδιαίτερη φυσική κατάσταση. Φυσικά, κάθε διαδρομή έχει διαφορετικό βαθμό δυσκολίας και συνετό θα είναι, όσοι δεν έχουν εμπειρία να αρχίζουν από χαλαρές διαδρομές. Το trekking μπορεί να γίνει σε ορεινά μονοπάτια , φαράγγια κ.ά. Πραγματοποιείται κυρίως σε ομαδικό επίπεδο για λόγους ασφαλείας. Στο να μην καταπονείται το σώμα, βοηθά πολύ η σταθερή αναπνοή με προσαρμοζόμενο βηματισμό καθ'όλη τη διάρκεια της διαδρομής¹⁵.

Απαραίτητα εργαλεία θεωρούνται η χρήση χάρτη και πυξίδας, η πρόγνωση του καιρού, υδροδοχεία με πόσιμο νερό και αδιάβροχο. Παρόλο που το trekking είναι μια ήπια δραστηριότητα η οποία δε βλάπτει την φύση, πολλά μονοπάτια έχουν καταστραφεί, από το πλήθος ατόμων που τα διασχίζουν ετησίως. Αυτό οφείλεται στο ότι σπάνε κλαδιά, ξεριζώνουν φυτά και το χειρότερο πετάνε πλαστικά και σκουπίδια με αποτέλεσμα να ρυπαίνουν πανέμορφα τοπία. Για αυτό, όσοι έχουν σκοπό να λάβουν μέρος σε μια τέτοια διαδρομή θα πρέπει να έχουν οικολογική συνείδηση και να φροντίσουν να διατηρήσουν το φυσικό περιβάλλον. Η Ελλάδα διαθέτει πλούσια χλωρίδα και πανίδα, και κάποια σπάνια είδη απαντώνται μόνο μέσω της ορεινής πεζοπορίας.

Υπάρχουν πάρα πολλές διαδρομές, ακόμη και κατά την χειμερινή περίοδο. Στην Αττική υπάρχει η Πάρνηθα, ενώ εκτός Αττικής ο Χελμός μέχρι τα Ύδατα της Στυγός, τα μονοπάτια του Ταΰγετου, η Κοιλιάδα του Λούσιου, η οροσειρά του Κόζιακα, ο Κίσαβος, τα φαράγγια των Αγράφων, η Βάλια Κάλντα, τα βουνά της Κρήτης κ.α . Στη χώρα μας λειτουργούν πάνω από εκατό ορειβατικοί σύλλογοι, που οργανώνουν μαθήματα ορεινής πεζοπορίας. Επίσης δεκάδες γραφεία εναλλακτικού τουρισμού οργανώνουν μαθήματα και εκδρομές trekking για έμπειρους και μη.

3.8.4 Ορεινή Ποδηλασία (Mountain Biking)

Η ορεινή ποδηλασία είναι μια από τις πιο διαδεδομένες δραστηριότητες χειμερινού τουρισμού. Μάλιστα το 1996 κέρδισε την μεγαλύτερη αναγνώριση της ιστορίας της, με την συμπερίληψή της στα Ολυμπιακά αθλήματα, κάτι που συνέβαλε στην αναγνωρισιμότητα της από τον κόσμο κι έγινε πιο προσιτή. Πιο συγκεκριμένα, το ποδήλατο που χρησιμοποιείται στην ορεινή ποδηλασία, είναι ένα ειδικά σχεδιασμένο ποδήλατο, το οποίο να κινείται πιο εύκολα σε δύσκολο και ανηφορικό έδαφος.

¹⁵ <http://www.trekking.gr/gr> , Trekking Hellas Group of Companies

Σε αντίθεση με το συμβατικό ποδήλατο δρόμου είναι αρκετά πιο ελαφρύ για να αντέχει στις μεγάλες ανηφόρες και στην δυσκολία των διαδρομών . Έχει πολύ δυνατά φρένα, αμορτισέρ,

Ορεινή Ποδηλασία

ειδικά τρακτερωτά λάστιχα και ειδικό σύστημα με πολλές ταχύτητες, για να κάνουν πιο εύκολη την ποδηλασία στο ανώμαλο έδαφος και στις ανηφόρες.

Βασικό προσόν για την ορεινή ποδηλασία είναι, πέρα από τις βασικές γνώσεις ποδηλασίας, να έχει και κάποια επιπλέον εκπαίδευση στην χρήση των ταχυτήτων και στο πέρασμα απότομων σημείων, όπως κατηφόρες, δύσβατα εδάφη, πεσμένοι κορμοί κ .α., γιατί ενέχει κίνδυνος τραυματισμού. Η τεχνική τελειοποιείται σταδιακά με την εξάσκηση και το πέρασμα του χρόνου, όμως υπάρχουν σχολές και φορείς που μπορούν να διδάξουν τα βασικά. Ο ποδηλάτης επιλέγει το ποδήλατό του, βάσει του βάρους του και τη σωματική του διάπλαση καθώς και τη χρήση για την οποία το προορίζει

Οι ποδηλατικές διαδρομές εκτός δρόμου, απαιτούν στιβαρές και ποιοτικά γερές κατασκευές αλλιώς ενέχει κίνδυνος τραυματισμού του ποδηλάτη. Επίσης αναγκαίο εξοπλισμό αποτελεί το κράνος το οποίο μπορεί να αποδειχθεί σωτήριο για τον ποδηλάτη . Για τους αρχάριους στο άθλημα, προτείνονται απλές διαδρομές και χωματόδρομοι οι οποίοι βρίσκονται σχεδόν σε κάθε βουνό. Η χώρα μας λόγω του ότι σε μεγάλο ποσοστό καλύπτεται από ορεινούς όγκους την καθιστά έναν τέλειο προορισμό για όποιον θέλει να ασχοληθεί με την ορεινή ποδηλασία¹⁶.

Μάλιστα σε αντίθεση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, στην Ελλάδα υπάρχουν παντού ειδικά μονοπάτια που διευκολύνουν ευνοούν πολύ όσους είναι πρόθυμοι να ασχοληθούν με το άθλημα. Τέτοιες διαδρομές στην Αττική, υπάρχουν στην Πάρνηθα (Ολυμπιακή διαδρομή), στη Μονή Καισαριανής στον Υμηττό, στην Βαρυμπόμπη, στην Πεντέλη (Κοκκιναράς), στον Διόνυσο, καθώς και στη Μάνδρα (διαδρομή Βαλκανιάδας) . Άλλες δημοφιλείς περιοχές της χώρας είναι οι ακόλουθες:

¹⁶ <http://eeop.wordpress.com> , Ελληνική Ορεινής Ποδηλασίας

- Στην Πελοπόννησο : ο Μιστράς, το Ξυλόκαστρο, ο Λούσιος στην αρχαία Ολυμπία και τα Καλάβρυτα .
- Στην Μακεδονία : στον Κίσαβο, στα 3-5 Πηγάδια στην Νάουσα, στον Κάτω Όλυμπο, στο Χορτιάτη Θεσσαλονίκης , στην τοποθεσία Λαϊλιάς Σερρών .
- Στην Θράκη : στην Νυμφαία Κομοτηνής και στην τοποθεσία Όγκος Ροδόπης .
- Στην Κρήτη : στο Οροπέδιο Λασιθίου, στην περιοχή Ιδαίον Άντρο στο Ρέθυμνο, στους Αγίους Αποστόλους Χανίων και στα Μεσκλιά Χανίων.
- Επίσης σε άλλα νησιά, όπως Ρόδο, Θάσο κλπ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

-Ανάπτυξη Χειμερινού Τουρισμού στην Ελλάδα και στον νομό Αχαΐας-

4.1 Η ανάπτυξη της Π.Δ.Ε μέσα από τον τουρισμό

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατατάσσεται στις προνομιούχες περιοχές του ελλαδικού χώρου από την άποψη των υφιστάμενων φυσικών, πολιτιστικών και τουριστικών της πλεονεκτημάτων. Η καίρια στρατηγική της θέση με βασικό πλεονέκτημα ότι αποτελεί τη δυτική πύλη της χώρας, επίσης η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά, οι αρχαιολογικοί θησαυροί της αρχαίας Ολυμπίας, οι αμέτρητες φυσικές ομορφιές σε χερσαίο και σε ορεινό όγκο, οι μεγάλες εκτάσεις και η καθαρότητα της θάλασσας, τα πλούσια και σπάνια οικοσυστήματα, τα ανεπανάληπτα μοναστήρια, οι σύγχρονες αθλητικές εγκαταστάσεις, τα συνεδριακά κέντρα, οι αυξανόμενες και εκσυγχρονισμένες τουριστικές εγκαταστάσεις, συνθέτουν πληθώρα συγκριτικών πλεονεκτημάτων¹⁷.

Οι υποδομές της περιφέρειάς μας αναβαθμίστηκαν σε μεγάλο βαθμό με τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων. Τα μεγάλα έργα που ολοκληρώνονται καθώς επίσης και αυτά που βρίσκονται σε φάση υλοποίησης, βοηθούν στην ανάπτυξη των περισσότερων μορφών τουρισμού. Επιπλέον στο πλαίσιο του Π.Ε.Π. στη θεματική ενότητα Τουρισμός έχουν ενισχυθεί αρκετές δράσεις μικρομεσαίων επιχειρήσεων που αποσκοπούν: στον εκσυγχρονισμό των Τουριστικών Επιχειρήσεων, στην αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, στον εμπλουτισμό της σύνθεσης του τουριστικού προϊόντος, στη διαφοροποίηση και ανάπτυξη νέων τουριστικών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας, στη μείωση της εποχικότητας. Μάλιστα στην Γ' προκήρυξη που τρέχει αυτή τη στιγμή ο προϋπολογισμός ανέρχεται σε -5.757.000. Στις δύο προηγούμενες η απορρόφηση ήταν 987.812 στην Α' προκήρυξη και 4.094.000 στην Β'.

Η συνεχής διατήρηση και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών επιχειρήσεων και προορισμών και κατ' επέκταση του τουριστικού προϊόντος, επιβάλλει νέους κανόνες και νέες μορφές στρατηγικής, διαχείρισης και διοίκησης, αλλά και νέα σύγχρονα εργαλεία πληροφόρησης της διεθνούς οικονομικής και τουριστικής αγοράς. Σε μια τουριστική αγορά, κορεσμένη από ομοειδή προϊόντα και τυποποιημένα τουριστικά πακέτα (άμμο-θάλασσα-ήλιο), η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας διαθέτει τη μοναδική δυνατότητα να προσφέρει σύγχρονες εναλλακτικές μορφές τουρισμού υψηλής ποιότητας αναπτύσσοντας καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες.

Πιο συγκεκριμένα:

¹⁷ <http://www.epistimonikomarketing.gr>, «Η Δυτική Ελλάδα αναπτύσσεται μέσα από τον τουρισμό», Παναγιώτη Καβαβάδα Γεν. Γραμματέα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, 2006

Στο Νομό Αχαΐας: Τουρισμός Πόλεων Συνεδριακός -Αθλητικός- Θρησκευτικός- Θαλάσσιος (Μαρίνα, yachting κ.λπ.). Στο Νομό Ηλείας: Ιαματικός- Θαλάσσιος Αρχαιολογικός-Πολιτιστικός. Στο Νομό Αιτωλοακαρνανίας: Αγροτουρισμός- Οικοτουρισμός- Περιπατικός- Θαλάσσιος- Diving- Οργανωμένες Καταδύσεις κ.λπ. Αυτό το ρόλο θα αναπτύξει η Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης της Περιφέρειας Δ. Ελλάδας, η οποία θα έχει πρωταγωνιστικό ρόλο στο μέλλον του τουρισμού της περιοχής μας.

Έχει ως σκοπό το συντονισμό δραστηριοτήτων και διαδικασιών, όλων των φορέων που εξυπηρετούν την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, συμβάλλει ουσιαστικά στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας των Νομών Αχαΐας, Ηλείας και Αιτωλοακαρνανίας, με γνώμονα τη γενικότερη στρατηγική του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης και σε συνδυασμό με την επιλογή της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για ήπια τουριστική ανάπτυξη, (με παράλληλη έμφαση στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού) και ανάδειξη περιοχών τουριστικού ενδιαφέροντος. Ενέργειες όπως διαμόρφωση αναπτυξιακού οράματος και στρατηγικού σχεδιασμού για την τριετία 2006-2008. Θα προσπαθήσει επίσης να αναδείξει όλα τα προτερήματα και συγκριτικά πλεονεκτήματα, ώστε οι τουρίστες να φεύγουν από την περιοχή μας, απόλυτα ικανοποιημένοι έχοντας μαζί τους μια έντονη ανάμνηση από την περιοχή της Περιφέρειας.

Η προσπάθεια αναβάθμισης του τουριστικού προφίλ της οικονομίας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας συμπίπτει με την προσπάθεια εισαγωγής εναλλακτικών μορφών τουρισμού σε συγκεκριμένους θύλακες της αγοράς. Επιπλέον η βελτίωση της σύνθεσης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών όλων των κλάδων των τουριστικών επιχειρήσεων θα συμβάλει στην επέκταση της τουριστικής περιόδου προβάλλοντας και αναδεικνύοντας νέους προορισμούς που θα ικανοποιούν όλες τις σύγχρονες και απαιτητικές ανάγκες.

Οι υψηλοί στόχοι και η αισιοδοξία που υπάρχει στην προσπάθεια αυτή οφείλεται στα συγκριτικά μας πλεονεκτήματα, στον πλουραλισμό προορισμών και υπηρεσιών, στο ανθρώπινο δυναμικό της περιφέρειάς μας, στον ενωτικό ρόλο κάτω από την ομπρέλα της περιφέρειας και για τους τρεις νομούς μας, στη δημιουργία σύγχρονων υποδομών, καθώς και στο επιστημονικό και τεχνολογικό υπόβαθρο που αναπτύσσεται μεταξύ των Ερευνητικών/ Τεχνολογικών και Επιχειρηματικών φορέων ενισχύοντας το ρόλο της Περιφέρειας στη διαχείριση και εφαρμογή της Καινοτομίας

4.2 Ανάπτυξη του Χειμερινού Τουρισμού

Μία από τις οικονομικές δραστηριότητες που επιχειρείται να αναπτυχθεί σε περιφερειακό επίπεδο τόσο σε αναπτυγμένες χώρες όσο και σε αναπτυσσόμενες είναι και ο τουρισμός. Μέχρι και πριν από μερικές δεκαετίες, η ανάπτυξη του τουρισμού πέρα από το ό,τι ήταν απρογραμμάτιστη και ευκαιριακή, επικεντρωνόταν κατά κύριο λόγο στα μεγάλα αστικά κέντρα. Έκτοτε, όμως, παρατηρείται βαθμιαία μια αυξανόμενη τάση αποκέντρωσης της

τουριστικής ανάπτυξης η οποία αν και πάλι απρογραμματίστη, καρποφόρησε αλλού λιγότερο και αλλού περισσότερο¹⁸.

Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Κρήτης, η οποία προσελκύει σήμερα το 25% περίπου των διεθνών τουριστών που επισκέπτονται τουριστικούς προορισμούς στην Ελλάδα για να ικανοποιήσουν τουριστικές τους ανάγκες ή επιθυμίες. Τα στοιχεία τα οποία έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη της εν λόγω περιφέρειας είναι τα εξής :

- Η τουλάχιστον επαρκής υποδομή και ανωδομή στον τομέα του τουρισμού (ξενοδοχειακές μονάδες και λοιπά καταλύματα, πλήθος επισιτιστικών επιχειρήσεων οι οποίες μπορούν να καλύψουν μεγάλο φάσμα απαιτήσεων ως προς το κόστος, την ποιότητα την ποικιλία κτλ., ανεπτυγμένο οδικό δίκτυο σε όλο το νησί, διεθνή αεροδρόμια και λιμάνια)
- Το άμεσο προϊόν για το οποίο φημίζεται η Κρήτη και όλα τα Ελληνικά νησιά : ο ήλιος, η θάλασσα και οι παραλίες.
- Οι μεγάλες ιδιωτικές επενδύσεις με ελληνικά, αλλά και ξένα κεφάλαια.

Χρησιμοποιώντας το παραπάνω παράδειγμα αντιλαμβάνεται κανείς πως η περιφερειακή ανάπτυξη παρουσιάζει αρκετές δυσκολίες αφού προϋποθέτει το συνδυασμό αρκετών στοιχείων. Από τη μία χρειάζεται υποδομή σε πολλούς τομείς όπως είναι τα τουριστικά καταλύματα, αλλά και άρτιο οδικό δίκτυο. Υπάρχει μεγάλη ανάγκη για επενδύσεις τόσο για κρατικές (ενδεχομένως με τη μορφή επιδοτήσεων), όσο και για ιδιωτικές. Κάτι τέτοιο προφανώς προϋποθέτει και τη συνεργασία ιδιωτικών και κρατικών φορέων γεγονός που από μόνο του προβάλλει εμπόδια.

Χρειάζεται επίσης να συνεργαστούν μεθοδικά και με σαφές πρόγραμμα και πλάνο η εκάστοτε κυβέρνηση με την τοπική διοίκηση της κάθε περιφέρειας. Τέλος απαραίτητη προϋπόθεση είναι και η κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού το οποίο απασχολείται στον τουρισμό καθώς το στοιχείο αυτό δύναται να έχει τόσο άμεσες όσο και έμμεσες θετικές πτυχές για την οικονομία μιας περιφέρειας.

Η μορφολογία της χώρας είναι αρκετά ευνοϊκή για την ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού, όμως οι βάσεις δεν επαρκούν. Η ενημέρωση είναι ελλιπής ενώ και το κατάλληλα εξειδικευμένο προσωπικό είναι αριθμητικά περιορισμένο. Τα διάφορα σωματεία και οι σύλλογοι αθλητισμού που ασχολείται με την κάθε δραστηριότητα καλούνται να παίξουν αποφασιστικό ρόλο στην ανάπτυξη των δραστηριοτήτων ώστε μια μέρα ο χειμερινός τουρισμός να μπορεί να ανταγωνιστεί επάξια τον καλοκαιρινό. Για να αναπτυχθεί ο ελληνικός χειμερινός τουρισμός στην Ελλάδα θα πρέπει να ληφθούν μέτρα, για την ασφαλή μετακίνηση των επισκεπτών, να ελέγχεται διαρκώς το οδικό δίκτυο για αντιμετώπιση της χιονοκάλυψης και παγοποίησης, η Τροχαία να ενημερώνει για πιθανά επικίνδυνα σημεία στις

¹⁸ www.agrotravel.gr

διαδρομές, να επεκταθεί και να εκσυγχρονιστεί ο μηχανολογικός εξοπλισμός και οι εγκαταστάσεις.

Άλλες ενέργειες που θα μπορούσαν να βοηθήσουν είναι η δημιουργία διάφορων σχολών για σκι, snowboard κ.λπ., καταστήματα πώλησης ειδών σκι και συντήρηση των χιονοδρομικών κέντρων από ειδικευμένους μηχανικούς. Σημαντικό ρόλο καλείται να παίξει και η σωστή προβολή και διαφήμιση με την έκδοση και κυκλοφορία ειδικών φυλλαδίων, προγραμμάτων ενημέρωσης των μαθητών στα σχολεία για τις χειμερινές αθλητικές δραστηριότητες, τη διοργάνωση εκθέσεων που θα παρουσιάζουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες και θα περιγράφουν τα πανέμορφα ορεινά τοπία και τα θέλγητρά τους.

Παράλληλα η καθιέρωση και στην Ελλάδα υποχρεωτικών λευκών διακοπών, που υπάρχουν ήδη στην βόρεια και κεντρική Ευρώπη, η διοργάνωση διεθνών χειμερινών αγώνων και η οργάνωση διαφόρων happenings από εταιρείες, που προωθούν προϊόντα σχετικά με τα χειμερινά σπορ κ.λπ. μπορούν να βοηθήσουν εξίσου. Η σωστή ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού σε συνδυασμό με την σημαντική αύξηση των οπαδών των χειμερινών σπορ, θα παίξει σπουδαίο ρόλο στην αύξηση εισροής συναλλάγματος από ημεδαπούς και αλλοδαπούς τουρίστες που θα πάνουν να κατευθύνονται σε κέντρα του εξωτερικού. Προσπάθειες για τόνωση του χειμερινού τουρισμού έχουν γίνει μέσω της Εργατικής Εστίας με επιδοτούμενα προγράμματα διακοπών στους πολίτες και επιδοτήσεις στις επιχειρήσεις.

Ένας ακόμα αποθαρρυντικός παράγοντας για την ενδυνάμωση του χειμερινού τουρισμού, αποτελούν οι σταδιακές κλιματολογικές αλλαγές παγκοσμίως, όπως το φαινόμενο του θερμοκηπίου και η αρνητική ανθρώπινη παρέμβαση στη φύση. Οι χειμώνες εξασθενούν σε ένταση και διάρκεια, και μάλιστα φέτος δημιούργησε μεγάλα προβλήματα στα χιονοδρομικά κέντρα και τα καταφύγια.

Εν κατακλείδι, καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως η Ελλάδα υστερεί στην ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού, παρουσιάζοντας ελλείψεις όχι μόνο όσον αφορά στις απαιτούμενες υποδομές και βάσεις αλλά και σε σύγκριση με τα αντίστοιχα επιτεύγματα ανταγωνιστριών χωρών που ανεβάζουν τον πήχη ψηλά, ενώ και η ποιότητα των υπηρεσιών που προσφέρονται είναι σαφώς περιορισμένη και ελλιπής.

4.3 Χειμερινή Τουριστική Ανάπτυξη στην Περιφέρεια

Η εφαρμογή προγραμμάτων περιφερειακής τουριστικής ανάπτυξης, επιβάλλει τη διαίρεση της επικράτειας μιας χώρας υποδοχής και φιλοξενίας τουριστών σε περιφέρειες προγραμματισμού της τουριστικής ανάπτυξης. Απαραίτητη προϋπόθεση, όμως, για την δημιουργία ενός συστήματος περιφερειών προγραμματισμού τουριστικής ανάπτυξης και όχι μόνο, είναι να συνδυαστούν οι αρχές της ομοιογένειας και της πόλωσης με τη διοικητική διαίρεση και τις δικαιοδοσίες στο χώρο των φορέων εκείνων, που έχουν την ευθύνη της εφαρμογής των προγραμμάτων περιφερειακής τουριστικής ανάπτυξης. Ο περιορισμός, εξάλλου, των πιθανοτήτων αποτυχίας του προγράμματος περιφερειακής τουριστικής

ανάπτυξης, η ανάγκη αποκέντρωσης συντονισμού και εποπτείας των φορέων που έχουν την ευθύνη της εφαρμογής του, καθώς επίσης και η αύξηση της αποτελεσματικότητας του, συνδέονται άμεσα τόσο με το μέγεθος όσο και τα κριτήρια καθορισμού των περιφερειών προγραμματισμού της τουριστικής ανάπτυξης.

Ας σημειωθεί ότι το μέγεθος της περιφέρειας προγραμματισμού της τουριστικής ανάπτυξης πρέπει να είναι τόσο μεγάλο, ώστε να επιτρέπει την πραγματοποίηση ουσιαστικών μεταβολών στην κατανομή του πληθυσμού και της απασχόλησης μέσα στα όρια της και ακόμα τόσο μικρό, ώστε στην αντιμετώπιση των προβλημάτων του προγραμματισμού της τουριστικής ανάπτυξης να θεωρείται σαν ένα ενιαίο σύνολο". Αναμφίβολα οι περιφέρειες προγραμματισμού της τουριστικής ανάπτυξης αποτελούν χρήσιμα "εργαλεία" στη διάθεση των κεντρικών και περιφερειακών φορέων, που είναι αρμόδιοι για την εφαρμογή προγραμμάτων περιφερειακής τουριστικής ανάπτυξης σε ορισμένο τουριστικό προορισμό και χρόνο.

Σε ό,τι αφορά στο χρονικό ορίζοντα των προγραμμάτων περιφερειακής τουριστικής ανάπτυξης, θα πρέπει να ειπωθεί ότι αυτός εξαρτάται από τη συσχέτιση που υπάρχει κάθε φορά ανάμεσα στο μέγεθος της περιφέρειας προγραμματισμού της τουριστικής ανάπτυξης και της χρονικής περιόδου που καλύπτει το περιφερειακό πρόγραμμα τουριστικής ανάπτυξης. Η συσχέτιση αυτή, όμως, είναι κατά κανόνα θετική, που σημαίνει όσο μεγαλύτερη είναι η περιφέρεια προγραμματισμού της τουριστικής ανάπτυξης τόσο μεγαλύτερος είναι ο χρονικός ορίζοντας του προγράμματος της περιφερειακής τουριστικής ανάπτυξης που πρόκειται να εφαρμοστεί. Αντίθετα, όσο μικρότερη είναι η περιφέρεια του προγραμματισμού της τουριστικής ανάπτυξης τόσο μικρότερος είναι ο χρονικός ορίζοντας του προγράμματος περιφερειακής τουριστικής ανάπτυξης που πρόκειται να εφαρμοστεί¹⁹

4.4 Μορφές Τουρισμού προς ανάπτυξη στον νομό Αχαΐας

4.4.1 Ορεινός τουρισμός- Χειμερινών Σπορ

Χιονοδρομικό Κέντρο Καλαβρύτων (Χελμού): Η λειτουργία του Χιονοδρομικού Κέντρου αντέστρεψε τη φθίνουσα πορεία της περιοχής και την έθεσε σε ανιούσα αναπτυξιακή τροχιά. Πλέον τα Καλάβρυτα έχουν εξελιχθεί σ' ένα Τουριστικό Κέντρο με δεκάδες ξενοδοχειακές μονάδες, ανάλογο αριθμό καταστημάτων αναψυχής (καφέ, ταβέρνες, μπαρ) και χιλιάδες επισκέπτες κάθε χρόνο. Το Χιονοδρομικό Κέντρο βρίσκεται στη βόρεια πλευρά του Χελμού και σε υψόμετρο από 1.650 έως 2.340 μέτρα. Λειτουργούν επτά (7) αναβατήρες (2 αρχαρίων, 2 τύπου καρέκλας και 3 συρόμενοι) με συνολική δυνατότητα μεταφοράς 5.000 ατόμων ανά ώρα, που εξυπηρετούν 12 πίστες όλων των επιπέδων συνολικού μήκους 20 χιλιομέτρων. Ακόμα διαθέτει πίστες cross country ski, μονοπάτια ορειβατικού σκι και μονοπάτια πορείας και ορειβασίας. Υπάρχουν τρία κτίρια υποδοχής χιονοδρόμων και επισκεπτών για

¹⁹ Κοκκώσης, Χ, Τσάρτας, Π., "Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον", Εκδόσεις Κριτική, 2001

ξεκούραση, καφέ ή φαγητό. Οι χώροι στάθμευσης είναι άνετοι, ενώ διαθέτει σταθμό Α΄ Βοηθειών, καταστήματα ενοικιάσεως εξοπλισμού και σχολή σκι.

Το Χιονοδρομικό Κέντρο λειτουργεί καθημερινά κατά την χειμερινή περίοδο η οποία διαρκεί από τα μέσα Δεκεμβρίου έως τα τέλη Απριλίου. Οι επισκέπτες του κέντρου φθάνουν τους 100.000 κατά τη χειμερινή περίοδο και είναι στην πλειοψηφία τους νεαρής ηλικίας και όλων των επιπέδων γνώσης του σκι.

4.4.2 Θαλάσσιος Τουρισμός

Ο Νομός Αχαΐας είναι ένας από τους προικισμένους νομούς της χώρας μας καθώς συνδυάζει βουνό και θάλασσα. Βασική μορφή τουρισμού του νομού είναι ο θαλάσσιος τουρισμός. Διαθέτει μοναδικής ομορφιάς παραλίες με κρυστάλλινα νερά που έχουν τιμηθεί με την “Γαλάζια Σημαία”.

Ο Ιστιοπλοϊκός Όμιλος Πατρών: προσφέρει υπηρεσίες στην εκμάθηση και προώθηση ιστιοπλοΐας στην Πάτρα. Πρόκειται για έναν από τους μεγαλύτερους ιστιοπλοϊκούς ομίλους της Δυτικής Ελλάδας με μεγάλες προοπτικές ανάπτυξης, διαθέτει σχολή για την εκμάθηση της ιστιοπλοΐας.

Καταδύσεις: Η παραλία της Παναγοπούλας δεν είναι γνωστή μόνο για τα πεντακάθαρα νερά της, αλλά και ως τόπος συγκέντρωσης για όλους όσους επιθυμούν να ανακαλύψουν τα μυστικά του βυθού της θάλασσας. Στην Πάτρα λειτουργούν πολλές σχολές για όσους θέλουν να μνηθούν στα μυστικά των καταδύσεων²⁰.

4.4.3 Θρησκευτικός τουρισμός

Ο νομός Αχαΐας διαθέτει αρκετές μονές και μοναστήρια, πολλά από τα οποία έχουν μεγάλη ιστορία. Τα πιο σημαντικά από αυτά είναι η Ιερή μονή Μεγάλου Σπηλαίου και η Ιερά μονή της Αγίας Λαύρας. Και οι δύο αυτές μονές δέχονται κάθε χρόνο χιλιάδες επισκέπτες, αφού αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της ιστορίας της περιοχής.

Ιερή Μονή Μεγάλου Σπηλαίου: Ένα από τα πιο παλιά και ιστορικά Μοναστήρια της Ελλάδας, που βρίσκεται σε απόσταση 11χλμ. από την πόλη των Καλαβρύτων πάνω στη κατακόρυφη πλευρά του Χελμού. Διαθέτει μεγάλο πλούτο κειμηλίων και μια αξιοθαύμαστη βιβλιοθήκη. Παναηγυρίζει στις 15 Αυγούστου και πλήθος πιστών από όλη την Ελλάδα επισκέπτονται την Μονή.

Ιερά Μονή Αγίας Λαύρας: Βρίσκεται δυτικά των Καλαβρύτων σε απόσταση 6χλμ. και ιδρύθηκε το 961μ.χ. Η Μονή έγινε το κέντρο της Εθνεγερσίας του 1821, με την ύψωση του λαβάρου από τον Παλαιών Πατρών Γερμανό. Η Μονή πανηγυρίζει 15 Αυγούστου.

²⁰ Κοκκώσης Χ.-Τσάρτας,Π, «Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και περιβάλλον» Αθήνα, 2001

Ιερά Μονή της Παναγίας Γηροκομίτισσας: Μία από τις παλαιότερες Μονές της Ελλάδας βρίσκεται στην ανατολική περιοχή της Πάτρας στον οικισμό της Μεσσάτιδος. Διαθέτει ανδρική Μονή, πλούσια βιβλιοθήκη και πανηγυρίζει τις 15 Αυγούστου.

Ιερός ναός Αγίου Ανδρέα: Στο Παλαιό ναό φυλάσσονται τα άγια λείψανα και ο τίμιος σταυρός του πρωτόκλητου Ανδρέα, ενώ μπροστά στον κυρίως ναό βρίσκεται ο μαρμάρινος τάφος του Αποστόλου. Ο νέος ναός είναι μεγαλοπρεπέστατος ναός βυζαντινού ρυθμού και βρίσκεται δίπλα στον παλιό, ενώ είναι ο μεγαλύτερος και καλλιτεχνικότερος των Βαλκανίων. Από το 1966 καθιερώθηκαν τα Πρωτοκλήτεια : Ιερός ναός Αγ. Ανδρέα καλλιτεχνικές εκδηλώσεις πριν την εορτή του Αγίου (30 Νοεμβρίου).

Στην περίπτωση του θρησκευτικού τουρισμού θα πρέπει να ενθαρρυνθούν προγράμματα επίσκεψης των θρησκευτικών μνημείων της περιοχής, μέσω ειδικών τουριστικών προγραμμάτων που αναφέρονται π.χ. στα βήματα του Απόστολου Ανδρέα, στις εορταστικές εκδηλώσεις της Αγ. Λαύρας κ.α. Θα πρέπει επίσης να υπάρξει διασύνδεση του πολιτιστικού και θρησκευτικού τουρισμού με παράλληλες δραστηριότητες στην ευρύτερη περιοχή²¹.

4.4.4 Αρχαιολογικός τουρισμός/ μορφωτικός /πολιτιστικός τουρισμός

Αρχαία Αιγείρα: Στα όρια του νομού Αχαΐας και Κορινθίας στο χωριό Αιγές στο δήμο Αιγείρας βρίσκεται η ακρόπολη της μυκηναϊκής πόλης, που λεγόταν Υπερησία και οι κάτοικοι της οποίας έλαβαν μέρος στον Τρωικό πόλεμο. Παράλληλα εκεί βρίσκονται τα ερείπια της κλασσικής- ελληνιστικής- ρωμαϊκής Αιγείρας της οποίας τα σπουδαιότερα μνημεία το θέατρο δύο ναοί και το Γυμνάσιο.

Αρχαία Τριταία: Στο χωριό Αγία Μαρίνα του Δήμου Τριταίας υπάρχουν ίχνη της αρχαίας αχαϊκής πόλης Τρίτειας την οποία είχε επισκεφτεί ο περιηγητής Πausανίας. Επίσης στο χωριό Σκιαδά του Δήμου Τριταίας στη δεξιά όχθη του ποταμού Πείρου και στην κορφή ενός λόφου βρίσκεται το Σγάρτσικο, αρχαία ακρόπολη που χρησιμοποιήθηκε αργότερα από τους Βυζαντινούς και τους Φράγκους. Τα τείχη και τα ερείπια από τα οικοδομήματα σώζονται σε ικανοποιητικό βαθμό.

Ρωμαϊκό Ωδείο: Στα δυτικά της Ακρόπολης, κοντά στην πλατεία αγίου Γεωργίου στην οδό Γερμανού βρίσκεται το Αρχαίο Ωδείο της Πάτρας, το οποίο αναγέρθηκε το στα μέσα του 2ου αιώνα μ.χ. Διαθέτει όλα τα βασικά μέρη του θεάτρου, κοίλο, ορχήστρα, προσκήνιο, σκηνή και παρασκήνια. Η χωρητικότητα του ανέρχεται σε 2.500 θεατές.

Κάστρο Ρίου: Οχυρωματικό έργο του Σουλτάνου Βαγιαζήτ Β', το 1499, χτίστηκε απέναντι από το κάστρο του Αντιρρίου, ώστε έτσι να ελέγχεται το θαλάσσιο πέρασμα, από το Ιόνιο Πέλαγος στον Κορινθιακό Κόλπο, που λεγόταν «Κιουτσούκ Τσανάκ Καλέ», δηλαδή «Μικρά Δαρδανέλλια».

²¹ ΑΧΑΪΑ Α.Ε., (2005). «Τουριστικός Οδηγός Νομού Αχαΐας», Έκδοση της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αχαΐας

Ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί μια μορφή τουριστικής ανάπτυξης που είναι ενταγμένη στο τοπικό αναπτυξιακό πλαίσιο. Επομένως οι συνέπειες που απορρέουν έχουν μεγάλο αντίκτυπο στην τοπική περιοχή.

Ο πολιτισμός έχει παίξει μεγάλη σημασία στο Νομό Αχαΐας. Τα αρχαιολογικά μνημεία του νομού σε συνδυασμό με τα αρχαιολογικά μουσεία αποτελούν πόλο έλξης για τους τουρίστες.

Ο νομός Αχαΐας είναι πλούσιος σε ιστορία και πολιτιστικά τουριστικά θέλγητρα καθώς και σε πολιτιστικές εκδηλώσεις. Ο πολιτιστικός τουρισμός αποτελεί τη βάση του ποιοτικού τουρισμού και η ανάπτυξη του και η προώθηση του εγγυάται μια ιδιαίτερη σημαντική διάσταση της αειφόρου ανάπτυξης. Δεν αντιστρατεύεται το μοντέλο τουρισμού ήλιος και θήλασα αλλά αλληλοσυμπληρώνονται.

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού εκτιμάται ότι ο πολιτιστικός τουρισμός αναπτύσσεται με ρυθμό 15% τον χρόνο και ότι το 37% όλων των διεθνών ταξιδιών περιλαμβάνουν ένα πολιτιστικό στοιχείο, ενώ αντίθετα ο μαζικός τουρισμός αναπτύσσεται μόνο κατά 8% το χρόνο. Συνδυάζει την ποιότητα στους επισκέπτες, την ποιότητα στις παρεχόμενες υπηρεσίες μια αρμονική ανάπτυξη προστασίας και ανάπλασης περιβάλλοντος και των έργων υποδομής με προβολή των μοναδικών πολιτιστικών στοιχείων της περιοχής του φυσικού κάλλους και των πνευματικών δράσεων.

Προσπάθειες θα πρέπει να καταβληθούν για την συνεργασία τομέων Τουρισμού και Πολιτισμού για την διαμόρφωση ενός στρατηγικού σχεδίου για την ανάπτυξη του πολιτιστικού τουρισμού. Απαιτείται η συνεργασία του δημοσίου με τον ιδιωτικό τομέα σε τοπική βάση. Απαιτεί ένα οργανωμένο σχεδιασμό από την κοινότητα με ενεργοποίηση όλων των τοπικών παραγόντων. Ο σχεδιασμός αυτός θα πρέπει να ενισχυθεί κεντρικά με κύριους φορείς τον ΕΟΤ και το Υπουργείο Πολιτισμού. Προγράμματα για την ενίσχυση όπως προγράμματα παραδοσιακών οικισμών του ΕΟΤ ή διάφορες πολιτιστικές διαδρομές και πολιτιστικά μονοπάτια π.χ. ο δρόμος του Πausanias .

Θα πρέπει να επέλθει αναβάθμιση των υπηρεσιών των μουσείων και των αρχαιολογικών χώρων εμπλουτίζοντας το προϊόν και εκσυγχρονίζοντας τις υποδομές τους με σύγχρονους τρόπους προώθησης και προβολής προϊόντων. Τέλος επιπλέον μέτρο ανάπτυξης είναι ο σχεδιασμός πακέτων με θεματικό πεδίο τον πολιτισμό την κληρονομιά, την αρχαιότητα, τα μουσεία, τον λαϊκό πολιτισμό, τις σύγχρονες εικαστικές τέχνες.

4.4.5 Οικολογικός τουρισμός

Ο νομός Αχαΐας χαρακτηρίζεται από τα ιδιαίτερα πλούσια φυσικά περιβάλλον της με οικοσυστήματα ιδιαίτερα σημαντικά. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι περιοχές της Περιφέρειας που έχουν ενταχθεί στο NATURA-2000²². Τρεις από αυτές (λιμνοθάλασσα

²² <http://www.ramsar.org/>

Κοτύχι, λιμνοθάλασσες Μεσολογίου–Αιτωλικού, λιμνοθάλασσα Αμβρακικού), έχουν ενταχθεί και προστατεύονται από την συνθήκη RAMSAR²³.

Περιοχές NATURA 2000

- Λιμνοθάλασσα Καλογριάς, Δάσος Στροφυλιάς και Έλος Λάμιας (SPA)
- Όρος Χελμός και ύδατα Στίγος
- Φαράγγι Βουραϊκού
- Αισθητικό Δάσος Καλαβρύτων (SPA)
- Όροι Μάρμπας και Κλόκος, Φαράγγι Σελινούντα
- Αλυκή Αιγίου
- Όρος Παναχαϊκό
- Όρος Ερύμανθος
- Σπήλαιο Κάστριον

Εκτός των παραπάνω ο Νομός διαθέτει πολλά μνημεία φυσικού κάλλους, αισθητικά δάση και άλλους σημαντικούς φυσικούς πόλους και ιαματικές πηγές. Δάσος Στροφυλιάς Οι φορείς του νομού Αχαΐας πρέπει να προβούν σε ενέργειες για την προσέλκυση των επισκεπτών αλλά κυρίως για την προστασία του περιβάλλοντος και γενικότερα του οικοσυστήματος, όπως η χάραξη μονοπατιών, η δημιουργία παρατηρητηρίων για παρατήρηση πουλιών (bird watching) κ.α. , η δημιουργία φυσικού πάρκου, η υιοθέτηση κανόνων δόμησης οικισμών κ.α.²⁴.

Το ζητούμενο αποτέλεσμα είναι η αύξηση της ελκυστικότητας τέτοιων περιοχών ως τόπων προσέλκυσης ανάλογων επενδύσεων και άσκησης οικονομικών δραστηριοτήτων, λαμβάνοντας υπ' όψη τις ανταγωνιστικές συνθήκες, τις προοπτικές και εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τις άλλες χώρες του άμεσου και ευρύτερου περιβάλλοντος. Αυτό σημαίνει πως θα πρέπει να δοθεί προσοχή στην αξιοποίηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών, αλλά και έμφαση στο ρόλο των τοπικών κοινωνιών. Σύμβουλοι προς αυτή την κατεύθυνση μπορεί να είναι το Πανεπιστήμιο της Πάτρας, περιβαλλοντολόγοι, στελέχη ερευνητικών ινστιτούτων, επιχειρηματίες του τουριστικού κλάδου, οι οποίοι μπορούν να δραστηριοποιηθούν στο χώρο του οικολογικού τουρισμού.

Η διαφύλαξη του τοπίου, των παρθένων περιοχών και δασικών εκτάσεων, των περιβαλλοντικών ιδιαιτεροτήτων και των πολιτιστικών πόρων των ορεινών περιοχών αποτελεί πρωταρχική προτεραιότητα χωροταξικής πολιτικής. Σ' αυτό μπορεί να συμβάλει καθοριστικά η αξιοποίηση των υφιστάμενων και η δημιουργία νέων φορέων διαχείρισης (αυτοδιοίκηση, μη κυβερνητικές οργανώσεις κ.α.) σε εταιρική βάση με στόχο την περιβαλλοντική ολοκληρωμένη διαχείριση και ανάπτυξη των ορεινών περιοχών. Στο πλαίσιο αυτό είναι σκόπιμο να μελετηθούν και εφαρμοστούν πρότυπα προγράμματα ολοκληρωμένης ανάπτυξης σε επιλεγμένες περιοχές του ορεινού χώρου (π.χ. περιοχών με πολλαπλές

²³ <http://www.scribd.com/doc/27254883/ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ-ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ>

²⁴ <http://www.natura.org/>

δυνατότητες ανάπτυξης ήπιου τουρισμού, όπως χιονοδρομικού, αναρριχητικού και ορεινής περιήγησης, ιαματικού, αγροτουρισμού σε συνδυασμό με ανάπτυξη της γεωργίας – κτηνοτροφίας – δασών - ιχθυοκαλλιέργειας, βιοτεχνίας και χειροτεχνίας και της αναγκαίας υποδομής διασύνδεσης και επικοινωνιών.

Ειδικότερα για τον οικοτουρισμό / αγροτουρισμό μπορούν να προταθούν γενικές υποδομές όπως:

- Κέντρα πληροφόρησης,
- Παραδοσιακά καταλύματα
- Κέντρα εστίασης (Καφεενεία – ταβέρνες)
- Έντυπα και ηλεκτρονικά συστήματα επιτόπιας προβολής
- Αίθουσες πολιτιστικών εκδηλώσεων,
- Σήμανση των διαδρομών και χάραξη μονοπατιών.

Ο οικοτουρισμός έχει το πλεονέκτημα ότι μπορεί να προσελκύει επισκέπτες για μεγάλη συγκριτικά με άλλες μορφές τουρισμού χρονική περίοδο. Υπολογίζεται ότι η χρονική περίοδος για οικοτουρισμό κυμαίνεται μεταξύ 7 και 8 μήνες, ενώ οι εποχές που παρουσιάζεται σημαντική άνθηση του οικοτουρισμού είναι η άνοιξη και ο χειμώνας. Το καλοκαίρι παρουσιάζεται επίσης σημαντική προσέλευση τουριστών οικοτουρισμού, μικρότερου όμως βαθμού συγκριτικά με τις εποχές που προαναφέρθηκαν. Η διάρκεια των οικοτουριστικών εκδρομών εκτιμάται ότι κυμαίνεται συνήθως από μία έως οκτώ ημέρες, ενώ η επίσκεψη σε οικολογικά ενδιαφέρουσες περιοχές δεν συνδυάζεται απαραίτητα με παραμονή σ' αυτές.

4.4.6 Συνεδριακός τουρισμός

Ο Νομός Αχαΐας πληρεί πολλές από τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την ανάπτυξη του συνεδριακού και εκθεσιακού τουρισμού.

- Οι πλούσιες φυσικές ομορφιές, η ποικιλία αξιοθέατων, καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, αρχαιολογικών χώρων, μουσείων κ.α., στοιχεία που αφορούν την φυσική και πολιτιστική και ιστορική ταυτότητα του τόπου, στοιχεία που εκτιμούνται και υπολογίζονται από τον συνεδριακό τουρισμό.
- Ευνοϊκή γεωγραφική θέση
- Έντονη επιχειρησιακή και εμπορική δραστηριότητα
- Πανεπιστήμιο υπερδραστήριο και αναπτυσσόμενο

Παράλληλα ο Νομός Αχαΐας αντιμετωπίζει πολλά θεμελιακά προβλήματα που αν δεν αντιμετωπιστούν δεν μπορεί να αναπτυχθεί ο συνεδριακός τουρισμός.

- Έλλειψη αυτόνομων συνεδριακών κέντρων

- Έλλειψη γενικότερα συνεδριακής υποδομής
- Ελλιπής αεροδρομική πρόσβαση
- Υποβαθμισμένες υπηρεσίες επικοινωνιών και συγκοινωνιών
- Έλλειψη ξενοδοχείων υψηλών προδιαγραφών με ανάλογες υπηρεσίες

Αυτό στο οποίο θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη βαρύτητα είναι η δημιουργία αυτόνομου συνεδριακού κέντρου στη Πάτρα, στα πρότυπα του συνεδριακού κέντρου της Helixro στην Θεσσαλονίκη. Δηλαδή ενός πλήρους συνεδριακού κέντρου που να ανταποκρίνεται στα Ευρωπαϊκά και διεθνή δεδομένα, με τα απαραίτητα οπτικοακουστικά μέσα, βοηθητικούς χώρους στάθμευσης αυτοκινήτων, ιατρείων, εστιατορίων, γραφείων, εκθετηρίων χώρων. Απαιτείται να δοθούν επιπλέον κίνητρα για την ανάπτυξη συνεδριακού τουρισμού όπως²⁵:

- Επιδότηση επενδύσεων για την δημιουργία ειδικής συνεδριακής υποδομής από δημόσιους φορείς
- Προβολή και διαφήμιση
- Το ανθρώπινο δυναμικό θα πρέπει να εξειδικευμένο, να ειδικεύεται και να επιμορφώνεται από ειδικούς φορείς

Ο συνεδριακός τουρισμός μπορεί να αποτελέσει για τον Νομό Αχαΐας μια άριστη ευκαιρία για την επέκταση των τουριστικών της δραστηριοτήτων. Δίνει την δυνατότητα επέκτασης της τουριστικής περιόδου, σταματώντας την ύπαρξη του εποχικού τουρισμού. Επίσης η μέση ημερήσια δαπάνη του συνεδριακού τουρίστα είναι υψηλότερη από αυτή του τουρίστα αναψυχής, ενεργοποιεί ένα σημαντικό αριθμό δευτερευόντων υπηρεσιών. Τέλος μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο ιδιαίτερης προβολής και διαφήμισης για τη χώρα μας.

4.5 Προγράμματα- δράσεις για την ανάπτυξη ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού

Σύμφωνα με νεότερα στοιχεία της Διεύθυνσης Μελετών και Επενδύσεων του Ε.Ο.Τ²⁶. όπως αυτά προκύπτουν από τις αποφάσεις υπαγωγής των επενδυτικών σχεδίων στους Ν. 2601/98 και Ν.3299/04, κατά την περίοδο Μάιος 1998 – Αύγουστος 2007, στους συγκεκριμένους αναπτυξιακούς νόμους υπήχθησαν συνολικά 1.897 τουριστικά επενδυτικά σχέδια από όλη την επικράτεια, συνολικού προϋπολογισμού .3.846 εκατ., συνολικής επιχορήγησης .1.528,7 εκατ. (ποσοστό 39,7%) επί του προϋπολογισμού και συνολικών ιδίων κεφαλαίων .1.880,7 εκατ. Κατά κατηγορία επένδυσης, η πλειοψηφία και συγκεκριμένα 1.110 επενδυτικά σχέδια, αφορά τον εκσυγχρονισμό ξενοδοχειακών μονάδων (μερίδιο 42,7% επί του συνολικού προϋπολογισμού), 363 επενδυτικά σχέδια αφορούν τη μετατροπή διατηρητέων- παραδοσιακών κτιρίων σε κύρια τουριστικά καταλύματα (μερίδιο 5,9%), ενώ 319 επενδυτικά σχέδια αφορούν την ίδρυση / επέκταση ξενοδοχείων (μερίδιο 40,7%).

²⁵ <http://www.traveldailynews.gr> , Νέα εποχή για τον συνεδριακό τουρισμό της Ελλάδας, Σγάρτσου Δώρα, 2008

²⁶ <http://www.gnto.gov.gr> Ε.Ο.Τ

Τα υπόλοιπα επενδυτικά σχέδια εντάσσονται στην κατηγορία των λοιπών τουριστικών επενδύσεων όπως του εκσυγχρονισμού κάμπινγκ, των συμπληρωματικών εγκαταστάσεων καθώς και επενδύσεων ειδικής τουριστικής υποδομής. Ο Νομός Αχαΐας αποτελεί μεν λόγω της Πάτρας βασική πύλη της χώρας μας προς την Ευρώπη, όμως η απαξίωση σημαντικού ποσοστού τουριστικών καταλυμάτων παρά την αργή αλλά σταθερή αναβάθμιση του ξενοδοχειακού δυναμικού της περιοχής μας, οι ελλείψεις σε βασικές υποδομές (οδικοί άξονες, σιδηρόδρομος, αεροδρόμιο), ή έλλειψη ξεκάθαρης τουριστικής ταυτότητας για την περιοχή, περιορίζουν το μέγεθος του τουριστικού προϊόντος που διαμορφώνεται τοπικά.

Οι ευκαιρίες που υπάρχουν είναι σημαντικές και η περιοχή μας, κυρίως το παραλιακό της τμήμα, έχει τεράστιες δυνατότητες ανάπτυξης στην κατεύθυνση του τουρισμού. Δυναμικά αναπτυσσόμενη τουριστικά περιοχή με περιθώρια ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού αποτελεί και το ορεινό τμήμα της Αχαΐας, το οποίο καλύπτει και το 60% της συνολικής έκτασης του Νομού. Είναι σαφές πως λόγω της μορφολογικής δομής της Αχαΐας η στρατηγική ανάπτυξης του τουριστικού προϊόντος θα πρέπει να περιλαμβάνει ένα μίγμα πολιτικών που να καλύπτουν και τις δύο δομές του νομού (παραθαλάσσιο και ορεινό) και παράλληλα να αναδεικνύει την ιδιαίτερη ταυτότητά του.

4.6 ΠΕΠ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2000-2006(τουρισμός και λοιπές υποδομές)

Οδικοί Άξονες - Λιμάνια

Περιγραφή - Στόχοι:

Το Μέτρο περιλαμβάνει δράσεις:

- Ανάπτυξης συνδετήριων οδών προς το νέο σχεδιαζόμενο Δυτικό άξονα και αξιοποίησης των μεγάλων έργων.
- Δημιουργίας νέων οδικών αξόνων και παρακάμψεων αστικών συγκροτημάτων για την εξυπηρέτηση νέων αναπτυξιακών προοπτικών.
- Βελτίωσης του πρωτεύοντος-δευτερεύοντος-τριτεύοντος Εθνικού Οδικού Δικτύου της Περιφέρειας.
- Συμπληρωματικές παρεμβάσεις στο Εθνικό Οδικό δίκτυο.
- Ολοκλήρωσης οδικών αξόνων που δεν ολοκληρώνονται στο πλαίσιο του Β΄ ΠΕΠ.
- Εξοπλισμού και αναβάθμισης των λιμενικών υποδομών.
- Ολοκλήρωσης λιμενικών υποδομών που δεν ολοκληρώνονται κατά το Β΄ ΠΕΠ.

Το Μέτρο αυτό έχει στόχο την ανάδειξη και ενίσχυση της θέσης της Περιφέρειας ως Δυτικής Πύλης της Χώρας και την κατοχύρωση της θέσης της ως σημαντικού κόμβου συνδυασμένων μεταφορών. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια κατασκευής των έργων υποδομής προβλέπεται σημαντική αύξηση της απασχόλησης στην περιοχή.

- *Χρηματοδοτική βαρύτητα:*

Το Μέτρο συμμετέχει στον προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης του άξονα προτεραιότητας σε ποσοστό 82,27%.

- *Ενδεικτικοί Τελικοί Δικαιούχοι:*

Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., Π.Δ.Ε., Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Αιτ/νίας, Αχαΐας και Ηλείας, Ν.Π.Δ.Δ., Ο.Λ.Π.. (Ν.Π.Ι.Δ. εποπτευόμενο από το Δημόσιο), κλπ.

Λοιπές Μεταφορικές Υποδομές

Περιγραφή - Στόχοι:

Περιλαμβάνει κατά κύριο λόγο δράσεις που αφορούν στην βελτίωση και την αναβάθμιση του σιδηροδρομικού δικτύου, καθώς και συμπληρωματικές ενέργειες για την βελτίωση του επιπέδου των παρεχομένων υπηρεσιών στους τομείς των οδικών, λιμενικών και λοιπών υποδομών, με έμφαση στον εφοδιασμό με κατάλληλο εξοπλισμό των αρμοδίων αρχών για την αστυνόμευση του οδικού δικτύου και την αντιμετώπιση των ατυχημάτων.

Το Μέτρο έχει στόχο, την προσέλκυση μεγαλύτερου επιβατικού και εμπορευματικού έργου, με την βελτίωση του σιδηροδρομικού δικτύου, καθώς και την αύξηση της ασφάλειας των μεταφορών ώστε να ανταποκριθούν κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο στις νέες ανάγκες.

- *Χρηματοδοτική βαρύτητα:*

Το μέτρο συμμετέχει στον προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης του άξονα προτεραιότητας σε ποσοστό 17,73%.

- *Ενδεικτικοί Τελικοί Δικαιούχοι:*

ΟΣΕ ΑΕ, ΕΡΓΟΣΕ ΑΕ, Υ.ΜΕ., Υπουργείο Δημόσιας Τάξης, Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Αιτ/νίας, Αχαΐας και Ηλείας, Ν.Π.Δ.Δ. ΝΠΙΔ που εποπτεύεται από το Δημόσιο ή Δημόσιους Φορείς, κλπ.

4.6.1 Μέτρα άξονα Προτεραιότητας II Πολιτιστική-Τουριστική Ανάπτυξη

Το Μέτρο αφορά στην υλοποίηση δράσεων αποκάλυψης, αποκατάστασης προστασίας, ανάδειξης και προβολής των μνημείων και των αρχαιολογικών χώρων της Περιφέρειας, ο πλούτος των οποίων είναι μοναδικός και αφορά σε όλη τη εξέλιξη του πολιτισμού στον Ελλαδικό χώρο.

Στόχοι του Μέτρου αυτού είναι:

- Η προστασία και ανάδειξη του πολιτιστικού πλούτου της Περιφέρειας.
- Η προώθηση της καινοτομίας με την υλοποίηση νέων μορφών δράσης για την αξιοποίηση της ερευνητικής δραστηριότητας και των καινοτόμων εξελίξεων.
- Η μεταφορά τεχνογνωσίας για την αρτιότερη προστασία- ανάδειξη και προβολή των μνημείων και των αρχαιολογικών χώρων της Περιφέρειας.
- Η βελτίωση της ποιότητας του πολιτιστικού προϊόντος.
- Η αξιοποίηση της Κοινωνίας της Πληροφορίας σε θέματα πολιτισμού

- *Χρηματοδοτική βαρύτητα:*

Το Μέτρο συμμετέχει στον προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης του άξονα προτεραιότητας σε ποσοστό 40,51 %.

- *Ενδεικτικοί Τελικοί Δικαιούχοι :*

Υπουργείο Πολιτισμού, Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, ΟΤΑ, κλπ.

Τουρισμός

Περιγραφή - στόχοι:

Στο Μέτρο περιλαμβάνονται δράσεις δημιουργίας, βελτίωσης και αξιοποίησης δημοσίων και ιδιωτικών τουριστικών υποδομών.

Όσον αφορά στις ιδιωτικές επενδύσεις ιδιαίτερη βαρύτητα δίδεται στον ποιοτικό εκσυγχρονισμό υφιστάμενων τουριστικών επιχειρήσεων, στην δημιουργία νέων κλινών, και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών Μ.Μ.Ε.

Όσον αφορά στις δημόσιες επενδύσεις αυτές αναφέρονται σε παρεμβάσεις σε συγκεκριμένες περιοχές που παρουσιάζουν τουριστικό ενδιαφέρον ή σε θεματικές μορφές τουρισμού (όπως π.χ. πολιτιστικός τουρισμός, θαλάσσιος τουρισμός, οικολογικός τουρισμός κλπ), καθώς και δράσεις τουριστικής προβολής συμπληρωματικά και σε συνάφεια με τις δράσεις του τομεακού προγράμματος τουρισμού.

Οι Στόχοι του Μέτρου είναι:

- Η προσέλκυση μεγαλύτερου αριθμού τουριστών και η αύξηση του χρόνου παραμονής τους στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος.
- Ο εκσυγχρονισμός και η βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών υποδομών.
- Η τουριστική προβολή της Περιφέρειας.
- βελτίωση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος. ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων

στα πλαίσια του αναπτυξιακού Νόμου, σύμφωνα με την κατάταξη των περιοχών - ζωνών με βάση την ισχύουσα εθνική νομοθεσία και τις σχετικές υπουργικές αποφάσεις περί κινήτρων για δημιουργία, ή/και εκσυγχρονισμό τουριστικών καταλυμάτων υψηλής κατηγορίας και προσφοράς τουριστικών υπηρεσιών υψηλού επιπέδου ποιότητας, η οποία λαμβάνει υπόψη της και τη φέρουσα ικανότητα των τουριστικών περιοχών της Περιφέρειας.

- *Χρηματοδοτική βαρύτητα:*

Το Μέτρο συμμετέχει στον προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης του άξονα προτεραιότητας σε ποσοστό 27,93%

- *Ενδεικτικοί Τελικοί Δικαιούχοι:*

ΥΠ.Οι.Ο., Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος, Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, ΟΤΑ, Ν.Π.Ι.Δ. που εποπτεύονται από το Δημόσιο ή από Δημόσιους Φορείς, κλπ.

Ανάδειξη Αρχαίας Ολυμπίας

Περιγραφή - Στόχοι:

Το Μέτρο περιλαμβάνει την ολοκληρωμένη προστασία και ανάδειξη του ευρύτερου χώρου της Αρχαίας Ολυμπίας ως κέντρου πολιτισμού, με την υλοποίηση δράσεων αποκατάστασης και ανάδειξης των ιστορικών μνημείων καθώς και με την κατασκευή έργων αισθητικών αναπλάσεων και πολιτιστικής υποδομής. Περιλαμβάνει επίσης δράσεις Τουριστικής Προβολής της Αρχαίας Ολυμπίας ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.

Στόχοι του Μέτρου είναι:

- Η πολιτιστική και τουριστική ανάδειξη της Αρχαίας Ολυμπίας.
- Η προσέλκυση μεγαλύτερου αριθμού επισκεπτών.
- Η προστασία και ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου
- Η προώθηση καινοτόμων τεχνικών μεθόδων αναστήλωσης, συντήρησης και ανάδειξης Αρχαίων Μνημείων.

- *Χρηματοδοτική βαρύτητα:*

Το Μέτρο συμμετέχει στον προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης του άξονα προτεραιότητας σε ποσοστό 15,78%.

- *Ενδεικτικοί Τελικοί Δικαιούχοι:*

Υπουργείο Πολιτισμού, Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηλείας, ΟΤΑ, ΟΣΕ, Ν.Π.Ι.Δ. που εποπτεύονται από το Δημόσιο ή από Δημόσιους

Φορείς κλπ.

Αρχαία Ολυμπία

4.7 Χειμερινός τουρισμός στα Βαλκάνια

Ο χειμερινός τουρισμός όλο και αναπτύσσεται στις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων, καθώς τα περισσότερα από τα χιονοδρομικά κέντρα τους, διαθέτουν διεθνείς πιστοποιήσεις καιπίστες που μπορούν να φιλοξενήσουν παγκόσμια πρωταθλήματα. Σύμφωνα, λοιπόν, με στοιχεία που αναφέρονται στην ιστοσελίδα "South East Europe", η οποία δημιουργήθηκε για λογαριασμό της Διεύθυνσης Διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο χάρτης του χειμερινού τουρισμού στα Δυτικά Βαλκάνια διαμορφώνεται ως εξής²⁷:

Βοσνία – Ερζεγοβίνη: Το άθλημα του σκι αποτελεί παράδοση στη Βοσνία - Ερζεγοβίνη από την εποχή της Αυστροουγγαρίας, ωστόσο οι διαθέσιμες τοποθεσίες δεν αξιοποιήθηκαν πλήρως. Οι Ολυμπιακοί (χειμερινοί) Αγώνες του 1984, θεωρήθηκαν ως στιγμή δόξας για το Σαράγεβο και κοινή εκτίμηση όλων των εμπλεκομένων - με τον τουρισμό - φορέων ήταν ότι, θα συνέβαλαν δραστικά στην ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού. Όμως, τα φιλόδοξα σχέδια των τουριστικών παραγόντων "γκρέμισε" ο πόλεμος της περιόδου 1992-1995. Στα όρη Γιαχόρινα και Μπιελάσνιτσα (30 χιλιόμετρα από το Σαράγεβο), από την άλλη, βρίσκονται τα δύο κύρια χιονοδρομικά κέντρα της χώρας. Με ύψος 1.908 μέτρων, στο όρος Γιαχόρινα, οι επενδύσεις που υλοποιήθηκαν στο χιονοδρομικό κέντρο, βελτίωσαν την εξυπηρέτηση των επισκεπτών και αύξησαν κατά 50% την επισκεψιμότητα. Μάλιστα, με τους διαθέσιμους αναβατήρες εξυπηρετούνται περίπου 7.000 σκιέρ ανά ώρα.

²⁷ <http://www.protothema.gr/world/article/?aid=9623>, ΑΠΕ-ΜΠΕ, 2010

Το όρος Μπιελάσνιτσα, επίσης, δίπλα στο όρος Ίγκμαν, φιλοξένησε μέρος των Ολυμπιακών Αγώνων του 1984 και με την υψηλότερη κορυφή του στα 2.067 μέτρα αποτελεί έναν πόλο έλξης για τους σκιέρ.

Μαυροβούνιο: Με δύο όρη, το Ντούρμιτορ και το Μπιελάσιτσα, που διαθέτουν υποδομές για αθλητικές δραστηριότητες χειμερινού τουρισμού, στο Μαυροβούνιο, οι τουριστικοί φορείς συνεχίζουν την υλοποίηση επενδύσεων, προκειμένου τα χιονοδρομικά κέντρα να καταστούν επισκέψιμα καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Αξίζει να σημειώσουμε ότι το Ντούρμιτορ είναι καλυμμένο με χιόνι 120 ημέρες το χρόνο.

Κροατία: Τα περισσότερα χιονοδρομικά κέντρα την Κροατία βρίσκονται στην περιοχή Γκόρτσκι Κόταρ και το βασικό κέντρο του χειμερινού τουρισμού τοποθετείται στο όρος Μπλελόλασιτσα με ύψος 1.534 μέτρων.

ΠΓΔΜ: Τα πιο φημισμένα χιονοδρομικά κέντρα στην ΠΓΔΜ είναι αυτά της Πόποβα Σάπσκα και το Μαύροβο. Η υψηλότερη κορυφή στο Πόποβα Σάπσκα βρίσκεται στα 2.500 μέτρα, της οποίας το χιονοδρομικό κέντρο είναι γνωστό για την καλή ποιότητα του χιονιού και μπορεί να εξυπηρετήσει, με τις υποδομές που διαθέτει, περίπου 8.000 σκιέρ ανά ώρα.

Το χιονοδρομικό κέντρο, ακόμη, στο Μαύροβο συνδυάζει τον πλούτο του φυσικού τοπίου (βουνό και θάλασσα) και μπορεί να εξυπηρετήσει περίπου 10.000 σκιέρ ανά ώρα.

Κόσοβο: Το χιονοδρομικό κέντρο στη Μπρεζόβιτσα αναδεικνύεται σε έναν πολλά υποσχόμενο προορισμό, σύμφωνα με τουριστικούς παράγοντες που ασχολούνται με τον χειμερινό τουρισμό.

Τις δεκαετίες του '80 και του '90 μάλιστα, το χιονοδρομικό κέντρο φιλοξένησε διεθνή αθλητικά τουρνουά και παραμένει ένα από τα λίγα χιονοδρομικά κέντρα στη Νοτιοανατολική Ευρώπη που αναμένει την επενδυτική "πνοή" για να αναπτυχθεί.

Σερβία: Το χιονοδρομικό κέντρο στο όρος Κοπαόνικ, με την υψηλότερη κορυφή του στα 2.017 μέτρα, είναι ένα από τα μεγαλύτερα στη Σερβία με περισσότερα από 50 χιλιόμετρα οργανωμένων πιστών και τουλάχιστον 23 αναβατήρες για την εξυπηρέτηση περισσότερων από 30.000 σκιέρ ανά ώρα.

4.8 Άλλες Μορφές Τουρισμού στην υπηρεσία του Χειμερινού Τουρισμού

Ο Συνεδριακός Τουρισμός, είναι μια μορφή εναλλακτικού τουρισμού, που τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει ραγδαία ανάπτυξη και στην Ελλάδα. Όταν μιλάμε για Συνεδριακό Τουρισμό εννοούμε τον τουρισμό ο οποίος σχετίζεται με την παρακολούθηση συνεδρίων, εκθέσεων κλπ. Ο συνεδριακός τουρισμός αντιπροσωπεύει μια σημαντική αγορά σε διεθνές επίπεδο. Επιπλέον έχει τη δυνατότητα να αποτελέσει και σημαντική προσφορά-συμβολή στην

οικονομία της χώρας υποδοχής. Ως εναλλακτική μορφή τουρισμού διαθέτει επίσης πολύ σημαντικό αναπτυξιακό δυναμικό²⁸.

Η βιομηχανία του Συνεδριακού τουρισμού έχει θετικές οικονομικές επιδράσεις που μεταξύ τους περιλαμβάνονται η ανταλλαγή ιδεών και τεχνογνωσίας, η καλλιέργεια των επιχειρηματικών και επιστημονικών επαφών ενώ σημαντική είναι η συμβολή του στην απασχόληση καθώς και στην αύξηση του εισοδήματος τόσο σε εθνικό όσο και περιφερειακό επίπεδο.

Σημαντικό ρόλο για την ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού σε έναν τόπο, διαδραματίζει η διαθεσιμότητα των απαραίτητων υποδομών και υπηρεσιών, όπως αμφιθεάτρων, αιθουσών συνεδρίων, εκθεσιακών χώρων, καταλυμάτων, υποδομών για καφέ και εστίαση, υπηρεσιών διερμηνείας, κλπ. Επίσης, η γεωγραφική θέση, η πολιτιστική κληρονομιά μιας περιοχής, η εύκολη πρόσβαση στον τόπο πραγματοποίησης ενός συνεδρίου ή έκθεσης είναι κρίσιμος παράγοντας για την προσέλκυση επισκεπτών.

Στην Ελλάδα, πολλές πόλεις διαθέτουν τις κατάλληλες εγκαταστάσεις και παρέχουν υψηλές συνεδριακές υπηρεσίες, αλλά παράλληλα και δυνατότητες τουρισμού και αναψυχής. Η Ελλάδα σήμερα κατέχει μια ανταγωνιστική θέση στην παγκόσμια αγορά ενώ κάθε χρόνο φιλοξενεί πλήθος Διεθνών Συνεδρίων, Διασκέψεων, Συμποσίων, Fora και Σεμιναρίων.

4.9 Η ανάπτυξη του Συνεδριακού Τουρισμού στην Ελλάδα

Το μέλλον του συνεδριακού τουρισμού, σύμφωνα με όλες τις εκτιμήσεις, προβλέπεται ευοίωνα. Οι χώρες που επιδιώκουν την ανάπτυξη του οφείλουν να αναλύσουν την υπάρχουσα κατάσταση και να εντοπίσουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά: πράγματι, από την καταγραφή που προηγήθηκε, προκύπτει ότι:

- ο αριθμός των συνεδρίων κάθε αναπτυγμένης συνεδριακά χώρας αντανακλά και την υποδομή της σε συνεδριακές διευκολύνσεις, ο μεγάλος αριθμός των προσερχόμενων συνέδρων αποδεικνύει την ωριμότητα κάποιων αγορών, οι οποίες δικαίως και προσελκύουν τα μεγαλύτερα συνέδρια,
- ο αριθμός των συνεδρίων που διενεργούνται σε μια χώρα δεν ενδιαφέρει τόσο, όσο ο αριθμός των συνέδρων, που αντανακλά την οικονομική ευρωστία, τη φήμη και το βαθμό επιρροής,
- το υψηλό ποσοστό συμμετοχής του συνεδριακού τουρισμού στο συνολικό τουριστικό προϊόν κάποιων χωρών αντανακλά την επιτυχία και συνεχή προσπάθεια τους να προσελκύσουν τέτοιου είδους εκδηλώσεις και

²⁸ http://el.wikipedia.org/wiki/Εναλλακτικός_τουρισμός

- ο συνεδριακός τουρισμός αποτελεί έναν πολύ σημαντικό μοχλό τουριστικής και οικονομικής ανάπτυξης, ιδίως για χώρες που δεν αποτελούν ελκυστικούς προορισμούς του κλασικού-περιηγητικού τουρισμού.

Είναι πολύ πιθανό η Ευρώπη να συνεχίσει να αποτελεί το βασικό χώρο που πραγματοποιούνται οι συνεδριακές εκδηλώσεις: αυτό συμβαίνει λόγω των επενδύσεων σε συνεδριακούς χώρους, της ανάπτυξης νέων προορισμών και της καλής επιλογής και εκπαίδευσης του προσωπικού. Πρωτοπόρες πόλεις της Ευρώπης, όπως η Βαρκελώνη και η Βιέννη, που έχουν επενδύσει σε περισσότερα του ενός μείζονα διεθνή συνεδριακά κέντρα και έχουν επιθετική διαφήμιση και ουσιαστική εκπαίδευση, φαίνεται ότι θα συνεχίσουν να βρίσκονται στην κορυφή και στο μέλλον, μολονότι ο ανταγωνισμός συνεχώς εντείνεται. Υπάρχουν επίσης ενδείξεις ότι οι διάφοροι φορείς προσανατολίζονται σε συνέδρια που το ενδιαφέρον τους και η επιρροή τους εκτείνεται πέραν των τοπικών αναγκών για επιμόρφωση και επικοινωνία. Τα συνέδρια που αναπτύσσουν μείζονα περιφερειακό χαρακτήρα είναι αυτά της Ασίας, της Λατινικής Αμερικής και της Αφρικής. Αυτό φυσικά ίσως αποτελεί μονόδρομο για τις περιοχές αυτές, για να αντιμετωπισθεί η Ευρώπη, της οποίας τα επιστημονικά συνέδρια (τα "πανευρωπαϊκά συνέδρια") έχουν συχνά πολύ μεγαλύτερη σημασία από τις αντίστοιχες παγκόσμιες εκδηλώσεις, τόσο σε αριθμό συνέδρων όσο και σε διεθνή φήμη.

Αποτελεί σημαντικό ερωτηματικό η μελλοντική θέση των ΗΠΑ, κυρίως λόγω των μεγάλων περιορισμών, του απομονωτισμού, της φοβίας και των δυσκολιών πρόσβασης στη συγκεκριμένη χώρα, εξαιτίας των προσφάτων αντι-τρομοκρατικών μέτρων. Την ίδια ώρα, η Απω Ανατολή πραγματοποιεί σημαντικές επενδύσεις και εμφανίζει σημαντική άνοδο. Πόλεις όπως το Πεκίνο, η Σαγκάη, η Κουάλα-Λουμπόρ και η Σεοϋλ αναμένεται να καταλάβουν υψηλές θέσεις στον πίνακα των πλέον δημοφιλών συνεδριακών πόλεων, μαζί με τις σταθερά υψηλά ευρισκόμενες πόλεις του Χονγκ-Κονγκ και της Σιγκαπούρης. Τέλος, υπάρχουν και συγκεκριμένες πόλεις της Αφρικής και της Μέσης Ανατολής που φαίνεται ότι θα ανέβουν, όπως το Κέιπ Τάουν και το Ντουμπάι, κυρίως χάρη στις επενδύσεις και το επιθετικό μάρκετινγκ που πραγματοποιούν²⁹.

Ο συνεδριακός τουρισμός είναι μια μεγάλη και ανεξάντλητη αγορά: σαν τέτοια σημαντική αγορά θα πρέπει να αντιμετωπισθεί από τους τουριστικούς παράγοντες χωρών, όπως η χώρα μας, που οφείλει να επενδύσει σημαντικά πάνω σε αυτόν, εάν επιθυμεί την υψηλή τουριστική ανάπτυξη και ευημερία. Αλλωστε, η ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού δεν δημιουργεί μια στιγμιαία μόνο αύξηση της τουριστικής ζήτησης: η ανάπτυξη είναι μακροχρόνια, αφού και ο προγραμματισμός των μεγάλων συνεδριακών γεγονότων είναι μακροχρόνιος, εξαρτάται όμως απόλυτα από την επιτυχία των συνεδρίων και την παροχή υψηλού επιπέδου συνεδριακών υπηρεσιών. Ο συνεδριακός τουρισμός πολύ δύσκολα προσελκύεται, αλλά ακόμη πιο δύσκολα διατηρείται.

Ο συνεδριακός τουρισμός για την Ελλάδα αποτελεί μια πολύ μικρή αγορά, σε σύγκριση με άλλες χώρες. Παρόλα αυτά, ο ανταγωνισμός των χωρών που διατίθενται στην Αθήνα για

²⁹ «Ανάπτυξη του Συνεδριακού Τουρισμού στην Ελλάδα», Ρούσσου Αικατερίνη – Παρασκευή, 2012 ΑΕΙ Κρήτης

διεξαγωγή συνεδρίων εμφανίζεται μεγάλος. Είναι πάντως γεγονός ότι η χώρα μας γενικότερα και η Αθήνα ειδικότερα δεν αποτελούν σημαντικό προορισμό για διεξαγωγή μεγάλων διεθνών εκδηλώσεων, ενώ ταυτόχρονα η πρωτεύουσα χάνει συνεχώς έδαφος έναντι των υπολοίπων ελληνικών πόλεων. Ένα βασικό μειονέκτημα της Ελλάδας αποτελεί το γεγονός ότι δεν γίνεται κάποια συγκεκριμένη και συντονισμένη προσπάθεια ούτε από τον ιδιωτικό ούτε από το δημόσιο τομέα για την προβολή και την ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού.

Συνεπώς, η κίνηση που παρατηρείται οφείλεται κυρίως στη ζήτηση που υπάρχει από το εξωτερικό, απότοκο της ισχυρής επίδρασης που ασκεί το φυσικό κάλλος, ο πολιτισμός και η κληρονομιά της χώρας μας. Με την κατάλληλη οργάνωση, υποδομή, επενδύσεις και προβολή του συνεδριακού τουρισμού, σε συνδυασμό με την ιδιαιτερότητα του ελληνικού θαλάσσιου τοπίου, τις αρχαιότητες και τη γειτονία της χώρας μας με σημαντικές ακτές της Μεσογείου, η Ελλάδα μπορεί να αναδειχθεί σε αξιόλογο συνεδριακό προορισμό. Το ρόλο αυτό οφείλει να αναλάβει ένα εθνικό γραφείο συνεδρίων και επισκεπτών.

Σήμερα στην Ελλάδα υπάρχουν περισσότερα από 100 συνεδριακά κέντρα, το 85% των οποίων αποτελεί τμήμα ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων: μόνο 5 από αυτά, όμως, είναι ικανά να φιλοξενήσουν πάνω από 2.000 άτομα σε μία αίθουσα. Όπως εύστοχα συχνά παρατηρείται, η προσφορά πλεονεκτεί της ζήτησης σε πολλές περιοχές της χώρας μας, και ιδίως στην Αθήνα. Παρόλα ταύτα, στο διεθνές περιβάλλον, η Αθήνα παρουσιάζει δύο μεγάλα μειονεκτήματα σε σχέση με άλλους συνεδριακούς προορισμούς:

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο τουρισμός στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας την τελευταία δεκαετία έχει σημειώσει σημαντική ανάπτυξη και στους τρεις νομούς που την αποτελούν. Στην παρούσα εργασία εξετάσαμε την περίπτωση του νομού Αχαΐας και πιο συγκεκριμένα την ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού στον νομό. Το μοντέλο του ελληνικού τουρισμού βασίζεται ως επί το πλείστον στο τρίπτυχο Sun, Sea, Sand, κάτι που έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την μορφή του χειμερινού τουρισμού.

Ωστόσο, οι ενέργειες και η υποδομή που υπάρχει στον νομό Αχαΐας για την περαιτέρω ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού κρίνεται ικανοποιητική. Σε συνδυασμό πάντα με την γεωμορφολογία του νομού στον οποίο απαντάται τόσο το υγρό στοιχείο (θάλασσα) όσο και το ορεινό, η εναλλακτική μορφή του χειμερινού τουρισμού έχει βρει πρόσφορο έδαφος για να εδραιωθεί και να αναπτυχθεί. Με κεντρικό πυρήνα το χιονοδρομικό κέντρο των Καλαβρύτων, το οποίο αποτελεί πόλο έλξης για τους λάτρεις των χειμερινών σπορ, ο χειμερινός τουρισμός στον νομό έχει ορθοποδήσει τα τελευταία χρόνια ενώ η ύπαρξη πολλών ορεινών όγκων οι οποίοι ενδείκνυνται για χειμερινά σπορ έχουν συντελέσει στην βιωσιμότητα της συγκεκριμένης μορφής εναλλακτικού τουρισμού. Οι ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού δίνουν την δυνατότητα στο νομό Αχαΐας να διαφοροποιηθεί από το τουριστικό προϊόν ήλιος και θάλασσα και δημιουργούν τις προϋποθέσεις για τη σωστή εκμετάλλευση των πόρων που διαθέτει, συμβάλλει στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων μέσα από μία αναπτυξιακή διαδικασία συνεχούς αλληλεπίδρασης και ανταλλαγής εμπειριών, με στόχο μακροπρόθεσμα οφέλη. Επιπλέον δίνεται η δυνατότητα σε περιοχές ορεινές και απομονωμένες, να συμμετάσχουν στη διαδικασία τουριστικής ανάπτυξης ώστε να ξεφύγουν από την απομόνωση και να εκμεταλλευτούν τους πόρους που διαθέτουν με μακροπρόθεσμα οφέλη για την τοπική κοινωνία.

Η ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού στον νομό Αχαΐας για να έχει επιτυχία πρέπει να γίνει προσπάθεια μέσω συνεργασίας δημοσίων και ιδιωτικών φορέων. Οι μεν ιδιωτικοί φορείς να δείξουν περισσότερο ενδιαφέρον και να εξειδικευτούν εκείνοι και το προσωπικό τους στο αντικείμενο που καλούνται να υπηρετήσουν. Οι δε δημόσιοι φορείς πέραν από τις σημαντικές παροχές που χορηγούν θα πρέπει να καταβάλλουν και άλλες προσπάθειες. Είναι εξίσου σημαντικό να τονίσουμε ότι καταβάλλονται προσπάθειες για την τόνωση του χειμερινού τουρισμού από την εργατική εστία με τα επιδοτούμενα προγράμματα διακοπών στα ασθενέστερα οικονομικά άτομα, καθώς και επιδοτήσεις στις επιχειρήσεις για την παροχή εκπτώσεων και την ενίσχυση αδύναμων τουριστικών περιοχών.

Τέλος, πρέπει να αναφέρουμε ότι πέραν του ΠΕΠ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2000 -2006 σχετικά με τον τουρισμό και τις λοιπές υποδομές, ελάχιστες ενέργειες έχουν γίνει τόσο σε τοπικό επίπεδο διοίκησης, όσο και σε κεντρική μορφή διοίκησης (κρατικές παρεμβάσεις, προγράμματα επιδότησης ανάπτυξης χειμερινών τουριστικών δραστηριοτήτων). Σε μια

οικονομική και χρονική συγκυρία όπου η Ελλάδα και η οικονομία της πλήττονται από την παγκόσμια οικονομική κρίση , η υποστήριξη του βασικού πυλώνα της οικονομίας της χώρας υπό οιαδήποτε μορφή και εν προκειμένω υπό τη μορφή του χειμερινού τουρισμού, οφείλει να αποτελεί προτεραιότητα της κυβερνητικής πολιτικής.Αν μάλιστα αναλογιστούμε , ότι ο τουρισμός της Ελλάδας την περίοδο Μαΐου-Οκτωβρίου ολοένα και σημειώνει μεγαλύτερη βελτίωση την τελευταία πενταετία(2008-2013) παρά την δυσχερή οικονομική πραγματικότητα που βιώνουμε, τότε εύκολα γίνεται αντιληπτό το γεγονός ότι το χρονικό διάστημα Οκτωβρίου-Απριλίου πρέπει να τύχει μεγαλύτερης προσοχής, ειδικά στην περίπτωση της Αχαΐας καθώς ως προς τον τουρισμό της θερινής περιόδου, ο νομός Ηλείας έχει τα πρωτεία στο σύνολο της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βαρβαρέσος Σ. Τουρισμός , Έννοιες , Μεγέθη , Δομές , Εκδόσεις Προπομπός 2000
- Βαρβαρέσος Σ., Τουριστική Ανάπτυξη και Διοικητική , Εκδόσεις Προπομπός 1999
- Ηγουμενάκης Ν. , Κραβαρίτης Κ. , Λύτρας Π., Εισαγωγή στον τουρισμό, Εκδόσεις interbooks 1998
- Κοκκώσης, Χ, Τσάρτας, Π., Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον, Εκδόσεις Κριτική 2001
- Κοκκώσης Χ.–Τσάρτας, Π, Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη και περιβάλλον, Εκδόσεις Κριτική 2001
- Ρούσσου Αικατερίνη, «Ανάπτυξη του Συνεδριακού Τουρισμού στην Ελλάδα»– Παρασκευή , 2012 ΑΕΙ Κρήτης
- Σφακιανάκης Μ. , Εναλλακτικές μορφές τουρισμού , Εκδόσεις Έλλην 2000
- Τουριστικός Οδηγός Νομού Αχαΐας» Έκδοση της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αχαΐας
- Ι.Τ.Ξ.Ε., «Ανάπτυξη χειμερινού τουρισμού, επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και νέες μορφές τουρισμού», Α΄ & Β΄ Τεύχος, Σεπτέμβριος 2005

ΆΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ

- <http://www.scribd.com/doc/27254883/ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ-ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ>
- <http://www.natura.org/>
- <http://www.ramsar.org/>
- <http://www.traveldailynews.gr> , Νέα εποχή για τον συνεδριακό τουρισμό της Ελλάδας, Σγάρτσου Δώρα, 2008
- <http://www.gnto.gov.gr>
- <http://www.protothema.gr/world/article/?aid=9623>, ΑΠΕ-ΜΠΕ , 2010
- http://el.wikipedia.org/wiki/Εναλλακτικός_τουρισμός
- <http://www.eooa.gr/> Ελληνική Ομοσπονδία Ορειβασίας – Αναρρίχησης

- <http://eeop.wordpress.com> , Ελληνική Ορεινής Ποδηλασίας
- <http://www.trekking.gr/gr> , Trekking Hellas Group of Companies
- <http://www.epistimonikomarketing.gr> , «Η Δυτική Ελλάδα αναπτύσσεται μέσα από τον τουρισμό», Παναγιώτη Καββαδά Γεν. Γραμματέα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, 2006
- www.agrotravel.gr
- ΕΟΤ
- ΣΕΤΕ
- ΕΛΣΤΑΤ

